NATIONAL LIBRARY
FEB 4 1970
BIBLIOTHÈQUE NATIONALE

THE LATVIAN NEWSPAPER FOR CANADA AND U.S.A.

Published twice weekly by the Latvian Relief Society of Canada „Daugavas Vanagi". Business Office: 491 College St., Toronto 174, Ontario, Canada. Editor-in-Chief: ALFRĒDS VINČELS. Telephones: 921-7121; 465-7902. United States Editorial Offices—New York: Editor — V. IRBE, 4035 Rombouts Ave., Bronx N. Y. 10466, U.S.A. Chicago: Editor — I. ŠIMANE, 5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U. S. A.

WEDNESDAY, JANUARY 7, 1969.

LATVIJA AMERIKĀ

1. N-RS. TREŠDIENA, 1970. GADA 7. JANVĀRIS 20. GADS

SECOND CLASS MAIL REGISTRATION NUMBER 2249

Cena 25 centi

LATVIEŠU LAIKRAKSTS AMERIKĀ

Iznāk divas reizes nedēļā — trešdienās un sestdienās. Izdevējs — Latviešu aprūpes biedrība Kanadā „Daugavas Vanagi". Atb. redaktors: ALFRĒDS VINČELS. Redakcija: 125 Broadview Ave., Toronto 250, Ont., Canada; tālr. 465-7902. Birojs: 491 College Street, Toronto 174, Ont., Canada; tālr. 921-7121. Ņujorkas redakcijas vadītājs: V. IRBE, 4035 Rombouts Ave., Bronx N. Y. 10466, U. S. A. Tālrunis 994-7917 Čikagas redakcijas vadītāja: I. ŠIMANE, 5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A., tālr. 774-5744

ALFRĒDS BĒRZIŅŠ

Ar cerībām nākotnē

Gadiem mijoties, cilvēku domas allaž nodarbinātas ar jautājumu, ko nesīs jaunais gads un ko no mūsu skatieniem slēpj tālākā nākotne. Mūsu lielākās raizes un arī cerības saistās ar mūsu tautas likteni Latvijā. Vai tā izturēs komūnistu un krievu uzbrukumu tautas garam un fiziskajai pastāvēšanai? Vai mēs tuvojamies tik ilgi gaidītajai Latvijas brīvības atdzimšanai? Šie jautājumi ir dzīvojuši ar mums visus trimdas gadus, tie mājo mūsu domās un sirdīs, jo mēs esam pārdzīvojumu un savijņoto jūtu gūstekņi. Un ja notiktu tas, ko mēs, varbūt, vairāk par visu citu vēlētos piedzīvot, ja Latvija kļūtu brīva, mēs nebūtu atbrīvotās Latvijas vadītāji, bet brāļi nelaimē, tāpat kā esam brāļi nelaimē.

Es tikko minēju — ja Latvija kļūtu brīva. Tas nozīmē, ka pieļauju varbūtību, ka latviešiem būtu iespēja atbrīvoties kā no komūnisma, tā Maskavas okupācijas. Eksperti apgalvo, ka revolūcijas totālitāros režīmos nav iespējamas. Vēsture tomēr pierāda pretējo. Revolūcijas totālitāros režīmos ir grūti organizējamas, ja apsvērumos iziet no revolūcijas organizētā procesa, kāds ir pazīstams daudzu nemieru un revolūciju vēsturēs. Bet tas neizslēdz revolūciju iespējamību. Totālitāros režīmos, kāds jo sevišķi tas ir Pad. savienībā un tās varai pakļautajās satelītu valstīs, revolūcijas rodas kā apspiestās tautas spontāns protests pret apspiedēju varu, vēl jo vairāk tālab, ka šī apspiedēja vara ir uzspiesta no ārienes ar kādas citas tautas militāru palīdzību.

Maskavas propagandisti atkal un atkal apgalvo, ka komūnisms ir nākotnes valsts forma un cilvēces labklājības garants. Notikumi pasaulē 50 gados liecina pretējo. Ar maldinošu propagandu un krāpšanu komūnisti sagrāba varu Krievijā. Varas sagrābšanu sekmēja karā nogurušās tautas protests pret cara valdības režīmu. Bet nekad šis režīms nav bijis tautas vairākuma atbalstīts. Un ne vien Krievijā. Katrā citā zemē, kurā tauta nonākusi komūnistu terrora varā, komūnisms ir mazākuma uzkundzēšanās ar policijas varas palīdzību vairākumam. Pat pēc piecdesmit gadiem komūnistu režīms nevienā zemē, arī ne pašā Krievijā, nav riskējis prasīt tautas atbalstu brīvu vēlēšanu ceļā. Brīvības, tautas gribas izteikšana vēl vienmēr ir komūnistu režīma lielākās briesmas. Tam jo spilgta liecība ir notikumi Čechoslovakijā, kurā pat samērā niecīgi atvieglinājumi kultūras izpausmē un ierobežota iespēja izteikt savas domas jau bija bīstama visai Maskavas uzbūvētajai prettautiskajai varas sistēmai.

Imperijas aiziet bojā kaŗos. Bet imperijas aiziet bojā arī sairšanas procesa ceļā. Pad. savienības sarkanās imperijas bojā eja ir iespējama kā karā, tā daudz lēnākā sairšanas procesā, bet tā ir nenovēršama. Neatbildamais jautājums ir tikai, cik ilgā laikā tas notiks. Kā ideja, kura varētu sajūsmināt plašas masas, kura varētu aizraut sev līdz jaunatni, komūnisms jau ir miris. Tas mira Budapeštas ielās 1956. gadā zem Pad. savienības tanku kāpurķēdēm reizē ar ungāru tautas īslaicīgo revolūciju. Divpadsmit gadu vēlāk Pad. savienības varasvīri Prāgā paši savām rokām šo Budapeštā mirušo komūnisma ideju apbedīja, lai tā nekad vairs necelos augšā kā cilvēces atpestīšanas ideāls no kaŗa šausmām, apspiešanas un bada.

Komūnisms, par spīti brīvās pasaules vājajai pretestībai un nevarībai, kopš Ļeņina laika nav kļuvis stiprāks, bet gan vājāks. Taisnība, uz visas zemes lodes komūnistu partijas biedru skaits ir ievērojami pieaudzis, no apmēram pusmiljona biedriem Ļeņina varas laikā uz 45 miljoniem tagad. Bet skaitliskais pieaugums nav komūnisma spēka un idejiskā pārākuma mēraukla. Jebkurā zemē — vai tā atrodas komūnistu diktātūras varā, vai arī ir brīva un atklāta komūnistu propagandai — komūnisti ir mazākumā.

Komūnistu iekārtas un ideoloģijas vājumu apstiprina patiesība, ka tam jābaidās no Rietumu

(Nobeigums 6. lpp.)

Jānis Akurāters

LATVJU KAREIVJA LŪGŠANA

Kungs, dedzi manā sirdī kvēli,
Pēc brīvības kas mūžam kaist,
Un manai rokai spēku vēli,
Kad cīņā kļūtu manim baiss.

Un šķīsti mani ugunslaukā,
Lai savai tautai topu svēts,
Lai esmu zibens kaŗa aukā,
Kam jodus satriekt novēlēts.

Kungs, visu, visu manim ņemi,
Es sevi ziedoju labprāt,
Tik' manu senču svēto zemi
Lai spēju tautai pasargāt.

Un ja man jāmirst cīņā svētā,
Dod kapu man šai zemē, Dievs,
Lai tautas dziesmā sendzirdētā
Gars nebeigtu man klausīties.

Kā katru gadu, Apvienoto nāciju ģenerālsekretārs Utants (pa kreisi) arī šogad Ņujorkā bija rīkojis īpašu „kokteiļu partiju" pie Apvienotajām nācijām oficiāli akreditētajiem žurnālistiem. Uzņēmumā Utants sasveicinās ar LATVIJAS AMERIKĀ pārstāvi Dagmaru Valleņu; vidū Apvienoto nāciju preses šefs Bils Frēzers. Foto: Max Machol

A. Sedasdēls

Pašu zēni

STRĒLNIEKU CĪŅU ATCEREI

Kupenās ievilktie Ziemeļvidzemes meži un ciemi šķietami pauda it kā mieru un klusas ikdienas ritējumu. Varbūt tā bija arī citos Latvijas novados, kad dziļa ziema sastindzināja dabu, bet cilvēka skatiens un domu apjoms meklēja izeju cauri mazā loga stiklam, aiz kuŗa līdz pat palodām sadzīti mirdzoša sniega kalni.

Taču īstenība bija gluži citāda. Kā vasaras gaisā dažkārt dzirdama savāda sanoņa, neredzot to, kas šo maigo skaņu rada, tā baltās ziemas dienas guldzēja līdzīgi ūdeņiem, kad tie skalojas pāri škautnainiem akmeņiem.

Bija kaŗš. Valstu interešu sadursme uz dzīvību un nāvi. Ziņas no frontes laukos pienāca vienīgi ar laikrakstu un žurnālu saturu. Nebija viegli pat tos dabūt toreiz vēl gausās dzelzceļa satiksmes dēļ. Ja šai ziņā pilsētās nebija nekādu problēmu, tad lauku apstākļos iespiestās vēstis bieži vien ieradās ar lielu nokavēšanos. Pasta vedējiem no mazajām dzelzceļa stacijām bija jāmēro lieli attālumi, kamēr tie jaunumus varēja nodot lasītājiem. Kādreiz vajadzēja gaidīt pāri pusnaktij, kamēr pasta vedējs, nonīcis un apsalis, ar nokusušo zirģeli pārradās mājās.

Pāri vispārējam frontes stāvoklim cīņu laukos izslējās kāds cits ārkārtīgi svarīgs notikums, kas nebija šķirams no kaŗa dārdoņas. Gluži otrādi: tas padarīja vēl skaļāku un zināmā mērā arī priecīgāku, ceļot pašlepnumu un prieku par to, ka arī mazā Latvijas zeme un tauta devusi savu tiesu līdz pamatiem sabangoto notikumu risināšanā.

Tie bija latviešu strēlnieki — pašu zēni. Jau sen viņi iegājuši mūžības gaismā, dekaldami nedzēšamu vārdu latviešu kaŗotāju vēsturē. Taču atkal un atkal paceļas jautājums — līdz pat mūsu dienām, kad sen jau esam šķirti no dzimtenes: kas deva tik milzīgu varēšanu mūsu zēniem savas zemes labā? Vai tā bija dziļi iedzimusi tēvzemes mīlestība, varonīgums vai paša Dieva iedegta uguns jaunajās dvēselēs?

Laikam gan visu šo īpašību koplējums. Un tomēr — arī vēl kaut kas vairāk: neliekuļots visas tautas atbalsts saviem kaŗavīriem. Ja cīnītājs jūt un pārliecināts, ka viņa rīcību akceptē dvēseļu tūkstoši, tad izaug pašpaļāvība lielā mērķa sasniegšanai. Un tautas devīgā un priecinātāja sirds saviem zēniem atvērās vēl neredzētā sajūsmā.

Kas gan toreiz neaizsniedza cīnītājus ierakumos! Mīļas, stiprinātājas un lūgsnas siltumā rakstītas vēstules. Raibi izrakstīti dūraiņi niknā sala atvairei. Tikpat silti apģērba gabali, kaut zēni tādus saņēma savā kārtējā devā. Pašu sūtītais tomēr it kā bija tuvāks un sildīja vairāk. Grāmatas, rakstāmpiederumi, saldumi un daudz cita, ko zēni varēja izmantot kauju atelpas brīžos, kuŗu gan nebija daudz. Pašu rakstītās vēstules, kuŗas no uguns līnijas ceļoja uz aizmuguri pie savējiem, zīmēja kaŗotāju sejas un uzbūra dzīves noskaņu frontes līnijā. Ja tās tikai daļēji kontūrēja pašu zēnu gaitas, tad daudz kas bija redzams un lasāms preses izdevumos, kuŗi atspoguļoja cīnītāju tiešos nopelnus. Tur varēja redzēt un apbrīnot varonīgo strēlnieku sejas, viņu pacilātību, apbalvojumus un dūšību, kādu tie parādīja kaujas laukos cīņā pret ienaidnieku. Tur bija izcili raksturojumi latviešu zēnu veikumiem. Un ne vien pašu zināšanai un interesēm. Strēlnieku cīnītāju slava izlauzās no vietējā loka, radot apbrīnu un gaviles arī tajos, kuŗi, pateicoties strēlnieku cīņām, pirmo reizi ieraudzīja kādu mazu, līdz šim nezinātu tautu Baltijas jūras krastā, kuŗas vīri ar šķēpu un asinīm apliecināja varonību tās augstākajā pakāpē.

Tā bija saliedēta un saskaņota akcija. Ja strēlnieki kaujas laukos pildīja savus pienākumus, kuŗi saistījās ar asins maksu, tad aizmugurē tauta turēja rūpi par savu cīnītāju brūcēm un veselību. Bez frontes rajonu lazaretēm tādas izauga arī pilsētās, pat to tālākā aizmugurē. To noorganizēšanā bija vērojama uzupurēšanās, neslāpējama griba un apņēmība palīdzēt saviem zēniem. Organizācijas, skolas un biedrības veica slavējamu darbu. Pat mazajos lauku centros, kaut vai tikai ar vienu lielāku biedrības namu, izauga lazaretes. Iedzīvotāji saziedoja milzumu nepieciešamu mantu, un neviens uz to nebija skubināms. Šai rūpju un mīlestības gaisotnē, šķiet, brūces aizdzija ātrāk. Ja Vācija otra pasaules kaŗa laikā uzsvēra, ka tā izcīna totālu kaŗu, kuŗā visa tauta noskaņojas pienākumiem, tad strēlnieku laikmets pierādīja, ka arī latviešu tauta briesmu brīdī iet kopsolī ar saviem kaŗavīriem. Nenoliedzami, tas ārkārtīgi cēla strēlnieku cīņas garu un vairoja pašapziņas spēku.

Bez strēlnieku cīņām vēl divos kaŗos mūsu tauta izjuta un pārzīvoja šī kopības spēka nozīmi un ietekmi. Tādēļ mēs nedrīkstam ar vieglu roku aizmest pagātni, kā tas dažkārt izpaudies vērtējumos par mūsu tautas nākotni. Mums jādzīvo pagātnē par tik, par cik no tās esam smēlušies sev dzīvības un pastāvēšanas lielumu. To iezīmē arī mūsu strēlnieku cīņu laikmets, kaut arī šīs slavas izskaņa vēlāk it kā apklusa traģiskos notikumos. Bet arī tie nespēja aptumšot to vienreizējo mirdzumu un spēku, kuŗu nesa mūsu strēlnieki savos durkļos, sargājot tēvzemi.

Laiks savā bargajā tecējumā licis nežēlīgi sarukt kādreiz lielajam šo zēnu pulkam. Šobrīd viņu izretinātajās rindās vaigā skatām vairs tikai niecīgu skaitu sirmu vīru, kas paši vēl kavējas atmiņās, brīžiem pat ar sarūgtinājuma piegaršu.

Vai gan tāds allaž nav bijis kaŗavīra liktenis un viņu cīņās nostaigātais ceļš? Vairāk vai mazāk viņiem nācies sevī sāpēt nepelnīti.

Lielākā vēsturiskā skaidrība gulst pašos cīnītājos. Kamēr vēl tie mūsu vidū, notikumiem būs pareizākais vērtējums.

Strēlnieku cīņu laikmetu atceroties, runāsim ar tiem, kuŗi vēl atlikuši no šo zēnu pulka, tā iegūstot patiesu vērtējumu par viņu cīņu un upuŗu nozīmi.

Seklas straumes [illegible] lie ūdeņi gulgo likteņiem.

BRĪVĀS PASAULES LATVIEŠU APVIENĪBAS

vēstījums

SUMINOT LATVIEŠU KAŖAVĪRU 50 GADU ATCERĒ

Pēc Latvijas valsts neatkarības pasludināšanas 1918. gada 18. novembrī Latvijas zeme bija vēl jāatbrīvo no okupantiem un jāsarga no jauniem iebrucējiem.

1918. gada beigās un 1919. gadā nodibinājās neatkarīgās Latvijas kaŗaspēka vienības, darbību sāka Latvijas kaŗaskola un radīja Lāčplēša kaŗa ordeni. 1969. gadā kopš šiem notikumiem pagāja 50 gadu.

Sīvās un varonīgās kaujās kaŗaspēka vienības guva uzvaras, un Latvijas territorija kļuva brīva no okupantiem un ienaidniekiem. Latviešu tauta uzsāka miera un laimes pilnu dzīvi brīvajā un neatkarīgajā valstī. Par visu to esam pateicību parādā varonīgajiem latviešu kaŗavīriem, jo bez cīņas nebūtu uzvaras un latviešu tauta būtu zaudējusi savu tikko pasludināto brīvo valsti. Upuŗi kaujas laukos toreiz nebija veltīgi. Kritušo kaŗavīru piemiņa tautā ir dzīva un nekad nevar zust. Lai slava vēl dzīvajiem varoņiem un brīvības cīnītājiem!

1940. gada 17. jūnijā Latvijai uzbruka ienaidnieks, ar pārspēku okupējot pretēji visiem līgumiem Latvijas zemi. Pārspēks, brutāli iznīcināja neatkarīgās Latvijas armiju, un latviešu tauta zaudēja lielu daļu sava dzīvā spēka.

Latvijai 1940. gadā nolaupīto brīvību un neatkarību otrā pasaules kaŗā, lielā varonībā nesot vislielākos upuŗus, mēģināja atgūt Latviešu leģions un citas kaujas vienības. Cīņas turpinājās neatlaidīgi līdz 1945. gada 8. maijam, kad izbeidzās kaŗa darbība un arī Latviešu leģiona cīņas, kuŗas pēc tam ar lielu izmisumu turpinājās pārspēka priekšā latviešu partizānu kaujās.

Okupācijas vara Latvijā valda vēl šodien, nesaudzīgi Latvijā īstenojot Pad. savienības koloniālismu un rusifikāciju.

Dzīvi palikušie un patvērumu atradušie latviešu kaŗavīri kaujas laukos izveidoto brālību, vienotību, uzticību un paļāvību brīvības ideāliem turpina darbā un centienos par Latvijas brīvības atgūšanu nodibinātajā Daugavas Vanagu un citās organizācijās.

Laika tecējumā latviešu kaŗavīri ir izklīdināti visā brīvajā pasaulē, bet nesatricināma ir palikusi ticība un cieša paļāvība Latvijas brīvības atgūšanai un labākai nākotnei.

Brīvās pasaules latviešu apvienība, kuŗā apvienojušās brīvās pasaules latviešu centrālās organizācijas dažādos kontinentos — Amerikas latviešu apvienība, Latviešu apvienība Austrālijā, Latviešu nacionālā apvienība Kanadā, Latvijas atjaunošanas komitejas Eiropas centrs un latvieši Dienvidamerikā ar mērķi vienotiem spēkiem cīnīties par latviešu tautas atbrīvošanu no nīstā Maskavas komūnistu jūga un neatkarīgās Latvijas atjaunošanu, sumina latviešu kaŗavīru 50 gadu atcerē apņēmībā un ticībā, ka taisnība uzvarēs un Latvija būs atkal brīva.

Dievs, svētī Latviju!

Jānis Andrups

Trimdas jūdze

ŠAI GADMIJĀ APRIT 25 GADI, KOPŠ ESAM TRIMDĀ

Vairumam latviešu trimdinieku jau nule aizvadītajā gadā, citiem jaunā gada pirmajos mēnešos aprit 25 gadi, kopš tie atstājuši Latviju un atraduši patvērumu svešumā, bet samērā maz ir tādu, kuŗi tikai vēlāk varēs atskatīties uz šo ceturtdaļu gadsimta atšķirtībā no dzimtenes. Uz dienām pirms 25 gadiem atmiņu un pārdomu rakstā „Londonas Avīzes" 19. decembŗa numurā atskatījies Jānis Andrups, kuŗa domas un vērtējumu sniedzam arī mūsu lasītājiem.

Divdesmit piecus gadus gaŗo trimdas jūdzi var novērtēt to divu ainu gaismā, kas bija jāpieredz jau otrā trimdas dienā Visbijā, Zviedrijā. Iepriekšējā vakarā tos, kas laivās bija sasnieguši Harviku, Gotlandē, pārveda uz Visbiju armijas mašīnās. Tur vakara pustumsā aiz steigā apvilktām divām dzeloņstieplēm pamanījām posteņos pāris zviedru kaŗavīru ar nervozi pastieptām, triecienam turētām šautenēm, uzspraustiem durkļiem. Tā bija sava veida piedalīšanās otra pasaules kaŗa beigu cēlienā, un šī piedalīšanās vēlāk turpinājās ar baltiešu kaŗavīru izdošanu.

Otra rīta agrumā izejot no telts, kuŗā uz salmiem bija aizvadīta pirmā trimdas nakts, varēja dzirdēt dziedam korāli. Ejot dziesmas virzienā, pamanīju starp priedēm divslīpu telti, kuŗas priekšā bija sapulcējušies ap divdesmit cilvēku — vīrieši, sievietes un bērni. Drukns vīrs viņu vidū teica runu, pēc satura kaut ko vidēju starp uzrunu tautas sapulcē un lūgšanu. Runas saturs bija īsumā šāds: Tas Kungs dzimtenē mūs svētīja un deva mums mantiņas, bet kaŗš un ļaunas varas tās deldēja, un te esam atkļuvuši pāri bangainai jūrai un cauri briesmām ar pavisam sadilušu mazumu. Tas dils vēl vairāk, un lai Tas Kungs mums palīdz šo mazumu saglabāt un, varbūt, vēlāk pavairot.

Apskatoties apkārt, varēja redzēt pie priedes piekārtu sienas pulksteni ar melnām ciekura bumbām skaisti zeltainas sīpolu virtenes, vīstokļus, no kuŗu piebriedušā pārpilnuma vizēja brūni nožāvēti cūkas kumpji, maisus ar kartupeļiem, kāpostiem un burkāniem, kastes, kumodes un mazus skapīšus, bet pašā vidū neparasti lielu kājminamu šujmašīnu.

Vēlāk uzzināju, ka tie ir Vidzemes jūrmalnieki, slaveno burinieku cēlēju pēcteči, kas te atbraukuši savos zvejas kuteros. Drīz vien viņi devās tālāk pāri vēl bangainākiem ūdeņiem uz otras zemes puslodes piekrastēm, ar lielām sekmēm vairodami savas mantiņas Tā Kunga vārdā, un viņu gaitās ir gājusi krietna šīs trimdas daļa, aiz mantiņu un cieņas smaguma parasti kļūdama pavisam nemanāma mūsu dzīvē.

Tai pašā rītā zem priedēm sadūros ar steidzīgu jaunekli un, domās nogrimis, būtu pagājis viņam garām, ja kaut kas pazīstams neliktu apstāties. Tas bija jūrnieks, mūsu jūrskolas absolvents, sauksim viņu par Juri. Tikai pavisam īsus vārdus viņš veltīja negaidītajam atkalredzēšanās brīdim un pēc tam tūlīt steidzās izteikt savas rūpes: viņam bija vajadzīgs remonta spējīgs laivas motorists, jo jau šovakar vai rīt bija jābrauc atpakaļ uz Kurzemi pēc jaunas bēgļu kravas. Tūlīt gudrojām, kur tādu vīru dabūt, un pēc piesardzīgas aprunāšanās manu paziņu teltīs arī atradām.

„Iesim tagad brokastīs," teica Juris, „neesmu nekā krietna ēdis kopš vakarrīta, laivu kārtojot." Aizgājām uz gaŗu telti, baudījām saldo zviedru viru un trauslo maizi. Tas man bija pirmais trimdas azaids un, kaut ļoti salds, šķita pavisam rūgts.

Vēlāk es šos vīrus, tādus kā Juris — bēgļu vedējus no Kurzemes, satiku bieži. Nekad viņiem nebija laika domāt par sevi, pat ne kārtīgi paēst. Nometnēs dažreiz lasījām viņiem zviedru kronas, kuŗu mums pašiem tikpat kā nebija, bet viņiem bija vēl mazāk. Klīda runas par 400.000 dolariem, kuŗi no ASV it kā būtu atsūtīti latviešu pārcelšanas akcijai. Šie stāsti uzkurināja visādas fantazijas un sēja pirmo šķelšanās sēklu. Paldies Dievam, ka latviešiem aizjūras onkuļu ar kukuļiem šais 25 gados bijis tik maz. Ap šiem kukuļiem plūcoties, sašķīda ungāru un poļu emigrācija.

Juris un viņa gaitu biedri devās savos pienākumos ar absolūto ikdienas minimu, dažam nebija laika saņemt pat zviedru iestāžu doto uzvalku, kuŗu mēs dēvējām par zviedru ķēniņa dāvanu, jo viņi nevarēja ilgi turēties nometnēs. Būtu laiks šiem krietnajiem vīriem, kas riskēja ar savu dzīvību, celt reiz pieminekli kādā grāmatā, lai nākotnei nepaliktu tikai čekas izpalīga Arvīda Grigulja partijas uzdevumā rakstītā ļaunprātīgā karikatūra

„Kad vējš un lietus logā sitas".

Par viņiem domājot, man jāatceras dedzīgais vīrs, kas uz 1946. gada Ziemsvētkiem veda ieroču kravu uz Kurzemi un kļūmes dēļ kļuva par sensāciju priekšmetu zviedru presē. Dziļā klusumā jāpiemin tie, kuŗu vairs nav, kuŗu dzīvība izdega bezkompromisu gribā tēvzemei kaut kā palīdzēt.

Šo vīru gaitas liek skatienu pacelt uz daudziem viņu gara radiniekiem, kas iet šīs trimdas avangardā.

Tur māte un tēvs, kuŗi izaudzinājuši kuplu bērnu pulciņu, visus ar labu latviešu valodu un augstu skolu rūdījumu. Tur latviešu trimdas skolotāji, Sizifa akmens vēlēji pret kalnu — anonima, maz pieminēta saime, latviskuma nezināmie kareivji.

Tur trimdas rakstnieki un mākslinieki, kuŗi kā senie īru mūki pūlējušies nodot gudrības akmeni tālāk nākamajām paaudzēm.

(Nobeigums 6. lpp.)

Sakari ar dzimteni

„SARKANĀS MIGLAS" AUTORES LILIJAS ZARIŅAS ANGLIJAS LATVIEŠU KOLONIJĀS LASĪTAIS REFERĀTS

(Nobeigums)

Kā tad notika visa tā Lazdu lieta un ko mēs no tās varam mācīties? Vispirms un galvenokārt — nost ar ilūzijām!

Šķiet, ka visam pamatā bija otra vēsturnieka Uļža Ģērmaņa grāmata „Zili stikli, zaļi ledi", kurā viņš attēlo savu divu nedēļu ilgo viesošanos Rīgā 1966. gada oktobrī, tātad — trīs gadus vecu notikumu. Taču pie tā jāapstājas. U. Ģērmaņa galvenā teze ir, ka latviešiem mūsu nacionālo interešu aizsargāšanas interesēs jāstājas masveidīgi komūnistu partijā (it kā tā būtu dziedāšanas biedrība „Fortisimo" vai Pigbridžas makšķernieku klubs!). Mums jāuztur sakari arī ar Latvijas komūnistu funkcionāriem, — ir otra U. Ģērmaņa teze. Šāda veida sakarus viņš pats savās divās viesošanās nedēļās mēģināja nodibināt un arī nodibināja, sākot ar Latvijas augstākās padomes priekšsēdētāja vietnieku un lielāko mūsu vēstures viltotāju prof. Drīzuli un beidzot ar virkni mazāku garu.

Visam spīd cauri ilūzija, ka viņi, lūk, ir tā sauktie nacionālkomūnisti un reizē ar to lielākā vai mazākā mērā mūsu sabiedrotie.

Šo grāmatu „Zili stikli, zaļi ledi", piemēram, „studiju grupas biļetena" redaktors Aivars Ruņģis ieteic par mācības grāmatu Rīgas apciemotājiem, lai tā būtu apmēram kaut kas līdzīgs tam, kas katoļiem ir „Vademecum".

Acīm redzot, pēc šīs grāmatas un, laikam, ne tikvien pēc šīs grāmatas, bet arī pēc tās autora tiešiem norādījumiem bija mēģinājis rīkoties vēsturnieks Pauls Lazda. Kas no tā visa iznāca, nav daudz jāpaskaidro, jo tas visiem zināms. Katrā gadījumā: „nacionālie komūnisti" pēkšņi bija pazuduši kā „žīdi pa Miķeļiem". Tie nesteidzās palīgā. Abi Lazdas tika cauri ar izbailēm, izstāstīja čekai visu, kas stāstāms un ko zināja. Visa rezultātā cietējs nav ne Lazdu pāris, ne Bruno Kalniņš, ne arī Uldis Ģērmanis, bet gan goda vīrs — sociāldemokratu seniors un Ļeņina pretspēlētājs jau kopš 1914. gada Dr. Fricis Menders. Piezīmējams, ka jau labu laiku gājis apkārt runas par to, ka Menders savā mājā glabā manuskriptus! Manuprāt, ir vairāk nekā smieklīgi, ja no šī nožēlojamā un diletantiskā gadījuma „Brīvības" ļaudis iztaisa sev triumfu, ar to lepojas un dižojas. Ja kāds tam netic, lai palasa „Brīvības" 1969 gada 7. numuru. Tagad — gribot negribot — jāapstājas pie tik bieži cilātā temata par nacionālajiem komūnistiem, kas tik ļoti izpaužas dažkārt mūsu vēlmju domāšanā un sevišķi dažu mūsu kreiso jauniešu ilūzijās.

Pēc aizvešanas šausmu naktīm 1945., 1946., 1947., 1948., 1949. un 1950. gadā ar neskūtām bārdām, miegaini un noguruši savās ikdienas gaitās parādījās tiklab nacionālie, kā arī internacionālie komūnisti. Kā vieni, tā otri šajās naktīs bija godam strādājuši par slavu Staļinam un komūnisma uzvarai. Arī Drīzulis, arī Berklāvs un kā nu viņus visus saukt. Par nacionāliem varoņiem, pat lielākiem nekā Kalpaks, Berklāvs un viņam līdzīgie kļuvuši vienīgi ilūziju pārņemto kreiso žurnālistu fantazijā.

Še nu gribu citēt mag. rer. pol. Imanta Alkšņa, grāmatas „Latvijas sapnis" redaktora, referāta izvilkumu, lasītu Rietumvācijas DV salidojumā Osnabrikā šāgada (1969. g. — red.) septembrī:

„Pēc komūnisma mācības, tas, kuŗam pirmajā vietā stāv internacionālā proletāriāta intereses, nevar būt nacionāls. Nacionālisms ir reakcionārs un buržuazisks, tāpēc īsteni proletāriskā internacionālisma pretstats. Tādēļ cilvēki, kuŗi pavirši presē apzīmēti par nacionālkomūnistiem, ir vai nu lētticīgie, kas neapzinās pretrunas starp komūnismu un nacionālismu, vai arī īsti nacionālisti. Visbeidzot ar paviršo nosaukumu nacionālkomūnists — un tas ir parastākais gadījums — tie tautas interešu aizsegā cenšas pēc lielākas varas paši sev, pēc lielākas rīcības brīvības savā rajonā. Pēdējās grupas augstākā lojālitāte vienmēr un neizbēgami būs Maskava, jo šo vīru vara nenāk no tautas, tā nav atkarīga no iedzīvotāju atbalsta, bet gan vienīgi no Kremļa labvēlības. Līdz Kremļa tolerances robežai šī pēdējā veida komūnisti (jeb sauktie nacionālkomūnisti) var tēlot arī īstus patriotus. Un tā kā tautai trūkst izvēles, tad viņi var iegūt pat neīstu populāritāti. Bet, ja krievi viņus vienu dienu pamestu, tie drīz tiktu padzīti. Jāatceras tikai notikumi Ungārijā. Bet — kā lai praktiski atšķiŗ šo trīs veidu sauktos nacionālkomūnistus? Kuŗš spēj tos identificēt? Tieši tādēļ gaužām vientiesīgi ir dažu trimdinieku ierosinājumi sadarboties ar sauktajiem nacionālkomūnistiem Latvijā. Sadarbība ar īstiem komūnistiem taču nav iespējama. Sadarbībai ar vientiesīšiem nav dziļākas jēgas. Un sadarbība ar latviešu nacionālistiem, kuŗi slēpjas, varbūt, aiz komūnisma maskas, varētu apdraudēt tikai viņu drošību."

Tiktāl I. Alksnis.

Galu galā secinājums nāk pats no sevis: ilūzijas par „nacionāliem" komūnistiem ir tādas pašas, kā par zviedru, kā par angļu un amerikāņu palīdzību. Nepamatotas cerības bijām likuši un liekam uz ārēju palīdzību un arī uz tā saucamajiem „nacionālkomūnistiem". Laikam jau tāpēc, lai attaisnotu paši savu nekā nedarīšanu.

Runāt par iekšējo opoziciju Pad. savienībā pārsniedz šī referāta ietvarus. Bet nav šaubu, ka šis ir pats nozīmīgākais fakts un fainomens pēdējos gados.

Vēl pieminēšanas vērts ir sakaru veids — ciemos braucēju no Rietumiem informēšana par dzīvi un apstākļiem šeit. Nedrīkstam atbraucējus uzskatīt tikai ar aizdomām un apvainot viņu jūtas. To vēlētos mūsu ienaidnieks, bet tas nevar būt mūsu interesēs.

Par saiņu sūtīšanu un vēstulēm, domāju, ir diezgan daudz runāts. Tāpēc pie šī punkta sīkāk nepakavēšos. Uzskatu, ka vēstules un saiņi mūsu tautas brāļiem Latvijā sniedz morālisku un materiālu atbalstu.

Viens no reālākajiem un nozīmīgākajiem sakaru veidiem ir radioraidījumi uz Latviju. Par šīm un citām sakaru iespējām runājis cienījamais lietvedis Ozoliņa kungs (Latvijas sūtniecības Londonā vadītājs T. V. Ozoliņš — red.), un viņa viedoklis publicēts laikrakstos „Londonas Avīze" un „Latvija Amerikā" (LA 1969. g. 1. oktobra numurā, — red.). Man pieminēto raidījumu lietā izdarāmas dažas korrektūras. Bet — pārrunāsim visas raidīšanas iespējas pēc kārtas, kā to dara lietveža kungs.

1) Britu BBC raidījumi. — Varu apliecināt, ka tos Latvijā labi dzird un labprāt klausās, kaut arī tie krievu valodā. Šie raidījumi jau kopš kaŗa laika pazīstami kā objektīvs informācijas avots.

2) Amerikas Balss. — Arī to labprāt klausās. Tā galvenokārt informē par notikumiem ASV, taču iespēju robežās raida arī par latviešu dzīvi. Raidāmlaiks praktiski saīsināts uz pusi. Vai izdosies te vēl kaut ko grozīt, nav zināms. (Starplaikā lieta noskaidrojusies, par ko mūsu laikrakstā jau ziņots, — red.)

3) Vatikāna raidītājs. — Tam ir lieliskas techniskās ierīces, taču raidījumu galvenais mērķis saprotamā kārtā ir aprūpēt katoļu garīgo dzīvi.

4) Madrides raidītājs, kas pēc ilga pārtraukuma atkal dod raidāmlaiku baltiešu vajadzībām. — Raidījumi līdz šim satura ziņā bijuši bez ierobežojumiem. Tos Latvijā labprāt klausās, kā apstiprina saņemtās vēstules. Tā[illegible] labi dzirdami.

5) Brīvās Latviešu Balss raidītājs. — [illegible] mē par kontroversāliem. Arī viss tālāk teiktais (T. V. Ozoliņa runā, — red.) apzīmējams par pārpratumu, lai neteiktu ienaidnieka apzināti iefiltrētu dezinformāciju.

Brīvās Latviešu Balss Eiropas kopu vada tā pati persona, kuŗa savā laikā bija redaktors pie Amerikas Balss un Madrides raidītāja pirms tā slēgšanas un tagad. Ja pastāvētu kaut niecīgākie ierobežojumi cīņā pret pārkrievināšanu un citām mūsu tautas interesēm, viņš Brīvajā Latviešu Balsī savu līdzdarbību izbeigtu. Organizācija NTS, no kuŗas BLB pērk raidāmlaiku, ir deklarējusi, ka visām tautām, kuŗas otrā pasaules kaŗa laikā varmācīgi iekļautas Pad. savienībā, pēc tās statūtiem ir tiesības uz neatkarību. (Referente šai vietā nolasa šo deklarāciju, kuŗa bijusi publicēta arī mūsu laikrakstā, — red.)

Latviešu nacionālais fonds pagājušajā un šai gadā (1968. un 1969. g. — red.) izdarījis aptauju Latvijā par šiem raidījumiem. Latvieši dzimtenē ieteic neuzskatīt viņus par maziem bērniem, kas nezina, kādus raidījumus klausīties, kādus ne. Viņiem svarīgākais ir raidījumu saturs. Tādēļ arī šos raidījumus klausās labprāt. To apliecina arī saņemtās vēstis.

6) Pilnīgi nereālizējama ilūzija ir pēdējais lietveža kunga ieteikums — iegādāties pašiem savu raidītāju. Pašreizējā koeksistences laikā nav tādas valsts pasaulē, kuŗa atļautu kaut pēdu zemes raidītājam, kas cīnās pret Maskavu. Tas, kas būtu bijis iespējams pirms 15 vai vairāk gadiem, nav vairs reālizējams tagad.

Tāpēc atbalstīsim iespēju robežās tās cīņas balsis, kuŗas pastāv un ar kuŗām varam informēt mūsu tautas brāļus dzimtenē. Kā jau teicu, tas ir viens no nozīmīgākajiem sakaru līdzekļiem.

Lai atceramies Daugavpils poļa Jana Jachimoviča vārdus, kuŗi rakstīti dažas stundas pirms viņa apcietināšanas šāgada (1969. g. — red.) martā: „Pasau-

(Nobeigums 6. lpp.)

LATVIJA

1. N-RS. TREŠDIENA, 1970. GADA 7. JANVĀRIS

GALVENĀ REDAKCIJA TORONTO

Atbildīgais redaktors — Alfrēds Vinčels, 508 Palmerston Blvd. Toronto 174, Ont.; tālr. 531-4533. Vietējo ziņu redaktors Krišs Sidars, 34 Pasadena Gardens, Toronto 325, Ont.; tālr. 766-2261.

Redakcijai tiesības manuskriptus pēc vajadzības īsināt. Neizlietotos manuskriptus neuzglabā, bet ja vēlēšanos sūtīt atpakaļ, ja pievienota pastmarka (Kanādā) vai starptautiskais pasta kupons (citās zemēs). Ar autora vārdu vai iniciāliem parakstītajos rakstos izteiktās domas ir rakstītāja personīgs ieskats un ne katrā gadījumā atbilst arī redakcijas viedoklim.

Abonēšanas maksa Kanadā un ASV —

par mēnesi $2.00, 3 mēn. $5.50, 6 mēn. $10.00, 1 gadu $18.00. Atsevišķa numura cena 25 centi. Sludinājumu maksa: sludinājumu daļā $2.20, bet tekstā $4.20 — $6.40 par 1 collas slejas leipu.

Pirms 25 gadiem Kurzemes cietoksnī

I. PIKEĻA RAKSTS „LONDONAS AVĪZĒ" PAR ZIEMSVĒTKU KAUJĀM, KUŖAS 1944. GADĀ ILGA NO 21. — 31. DECEMBRIM

Pirms 25 g. Latvijas zeme elsoja milzīgu apmēru un ilguma krievu artilerijas viesuļugunī. Tās nolūks bija lauzt Kurzemes aizstāvju pretestību un paņemt pēdējo mūsu zemes stūrīti. Vēl vairāk: sekmju gadījumā atbrīvotos šeit saistītie sarkanarmijas spēki pārsviešanai uz Vislas fronti, kur janvāŗa vidū Maskava plānoja milzīgu apmēru ofensīvu nolūkā dziļi ietriekties Viduseiropā. Kurzemē iesaistīto padomju spēku apmēri bija ievērojami pat no Kremļa viedokļa: 95 kājnieku un 26 tanku divīzijas stipru gaisa spēku atbalstā.

Viesuļugunij rimstot, Dobeles telpā pret aizstāvju līnijām sāka velties krievu kājnieku masas, vairāku simtu tanku p[illegible]tas. Taču cerēto sekmj[u] vietā krievu pārspēks uzdūrās uz neparasti sīkstu pretestību. Vairākos punktos krievu tankiem un kājniekiem tomēr izdevās ielauzties aizstāvju aizmugurē, jo smagā viesuļuguns bija prasījusi jūtamus upuŗus.

Lielāku krievu spēku ieplūdināšanu šajās spraugās kavēja gan ielenktu, bet apņēmīgu vīru puduŗi. Šādas atgrieztu vīru grupas, pašaizliedzīgi turēdamās, sīksti spītēja ienaidniekam, kaut vairākas dienas bija bez uztura, ar smagu nogurumu kaulos, kāda ievainota leitnanta vai kaprāļa vadībā. Sāvoklim lēnām noskaidrojoties, aizstāvji spēja izveidot jaunu nepārtrauktu līniju, gan uzbrūkot, gan vietām atejot.

Starplaikā nedaudz tālāk aizmugurē krievu tankus sekmīgi apkaŗoja artileristi, lēnām, bet noteikti gūstot virsroku. Degošie un jau izdegušie vraki iezīmēja šīs gigantiskās cīņas iznākumu: krievu kājnieku tūkstoši bija saplauti līķu vālos. Tie bija palikuši, kaŗavīru valodā runājot, Kursas laukos, „zemenes lasot".

Kurzeme, mūsu cerību zeme, turpināja dzīvot, un mūsu cerības vijās ar prieku un lepnumu, jo 10 dienu nāves pļaujas smagumu uz saviem pleciem galvenokārt iznesa latviešu leģionāri no 19. divīzijas. Tā bija mūsu brīvības cīnītāju jaunā maiņa — brīvajā Latvijā uzaugušā jaunatne, kuŗa spēja parādīt tādu apņēmību un uzupurēšanos. Tas bija latviešu kaŗavīru augstākais sniegums moderno laiku vēsturē. Savējo un vācu cīņas biedru daudzināti, viņi ne bez lepnuma varēja teikt, ka viņu cīņas mērķis ir brīva Latvija. Šī devīze mums jāatceras ne šobrīd vien, domās aizejot atpakaļ Džūkstes un Lestenes laukos, lai pieminētu Ziemsvētku kaujas pirms gadsimta ceturkšņa.

Viņu cīņas un garās krustu rindas tomēr nenesa mums Latvijas sapņa piepildījumu. Viņu bija par maz, bet viņus spārnoja ticība lielajām rietumu demokratijām, Kalpaka, Baloža un Zemitāna laikā bija nākusi Rietumu svētība mums grūtā brīdī. Vai mūsu draugi lai atstātu nelaimē un izmisīgā cīņā pēdējā tēvzemes stūrī tagad Galdiņa, Reinholda un Praudiņa vīrus? Tā domāja rūdītie kaujinieki, atcerēdamies neatkarīgās Latvijas skolās gūtās atziņas. Taču tumšas šaubas jau tobrīd sāka slāpēt viņu cerības, kauju dūmos redzot arvien vairāk parādāmies Šermaņa tankus; pat lielās baltās zvaigznes vietvietām bija atstātas uz to bruņu torņiem vai nu pārliecīgas steigas, vai citu apsvērumu dēļ. Patiešām, rietumu sabiedrotie bija ieradušies Kurzemē — diemžēl, tikai ne mūsu pusē. Tā bija prelūde Jaltas konferencei.

Tagad, svešuma ceļus staigājot, mēs esam guvuši jaunas atziņas. Tās pareizā brīdī ar Dieva žēlastību palīdzēs mums atgriezties mājās, atgūt tautai brīvi un pēc tam to nosargāt, paļaujoties tikai uz saviem brāļiem un māsām, uzticībā Latvijai un tās kritušajiem varoņiem.

Kādreiz Latvijas neatkarības gados somu studenti pēc apmeklējuma Brāļu kapos Rīgā teica, ka tauta, kuŗa tā godina savus varoņus, bojā neaizies. Šajos vārdos slēpjas dziļāka patiesība nekā tas acumirklī liekas. Varoņu pieminēšana svinīgās vai atceŗu dienās ir tikai ārējs spožums. Klusa un godbijīga varoņu pieminēšana ikdienā visvairāk iespiežas jaunās audzes dvēselēs. Tā tad arī īstajā brīdī spēs veikt tai uzlikto pienākumu.

Tautas atzinība varoņu upuŗiem palīdzēs jo vairāk mums pārdzīvot mūsu tautas posta dienas. Par to liecina ziņas no dzimtenes. Tās mums, svešumā izkaisītajiem, var dot stiprinājumu un paļāvību, ka tautas kodols un tā nacionālās dziņas ir veselas.

Pagājuši šie Ziemsvētki, apritot 25 gadiem kopš leģendārajām cīņām Kurzemes cietoksnī, tiem sekos citi, arī tad vēl, kad mūsu acis vairs nesaredzēs to mirdzumu un ausis nesadzirdēs zvanu skaņas. Bet 1944. gada Ziemsvētku dienās mūsu brāļu rādītā vīrestība, bēgļu sāpes un samītās tautas ciešanas ieveda mūs pārdegšanā. Ziedošanās gatavība un tēvzemes mīlestība neaizsniegs augstāku vilni, nedz arī cerību spēks.

Šajās dienās, svešuma mājās brīvību baudot, domās apmeklēsim tos laukus, kur tagad kolchozu tīrumos arklu lemeši sajauc Latvijas zemi ar dīvainiem sarūsējušiem dzelzs gabaliem un varoņu kauliem, lai smeltos kaut daļu no tās neliekuļotās degsmes, kuŗa toreiz mājoja mūsos. Tad gandarīti būs varoņu upuŗi un mocekļu ciešanas. Tad arī pareizā gaismā spēsim saredzēt savas sīkās ikdienas raizes un zūdīšanos par rītdienu. Tā piederēs tikai drošām sirdīm.

I. Piķelis

ED. KEIŠA LATVIEŠU VALODAS KURSS (3)

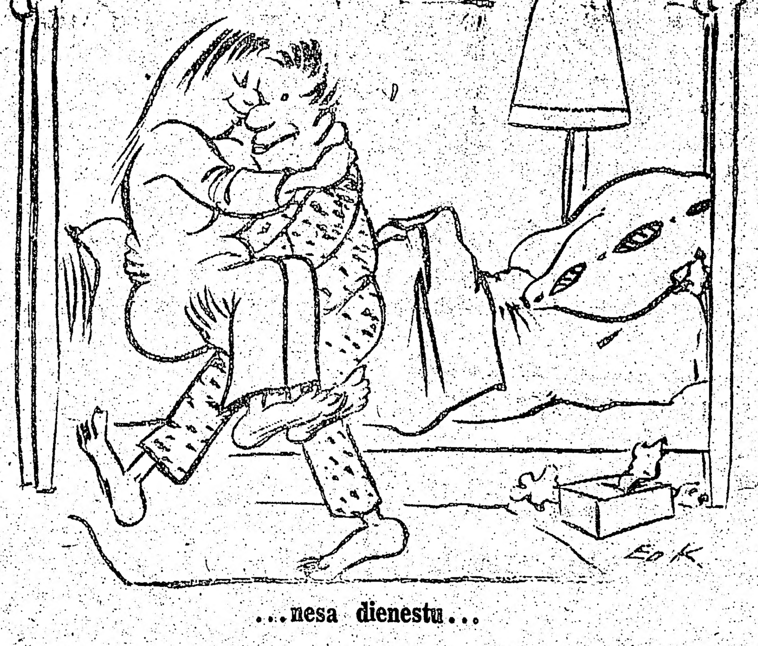

...nesa dienestu...

KĀRLIS ZUTIS

Starptautiska lieta

ATMIŅU FRAGMENTS

(1. turpinājums)

„Nedomājiet, ka kas liels. Bet par dažiem simtiem marku es to te varu dabūt!" Boļeslavs noteica un rādīja lejup.

Es tā kā apstulbu:

„Ko tu īsti domā?"

„Protams, es to pirkšu uz viņas vārda..." Boļeslavs skaidroja. „Nu, te to stāvo gravas malu. Te ir apmēram 100 x 50 metru liels zemes gabals."

„Labi, tas lielums tur, varbūt, ir, bet tas tik stāvs, ka pat lejā nevar noiet. Te jau mājiņu nemaz nevar uzcelt! Ko tu ar to domā darīt?"

„Zemkopībai jau tas neder, bet vistu farmu te ierīkot var! Saprotiet: kaut ko norakt, terases iekārtot, vistas iežogot. Olām ir un būs cena. Vismaz mēs abi ar Rozmariju tā domājam!" Boļeslavs skaidroja, un sajūsmā viņa acis spīdēja. Tad viņš apklusa un sapņaini vērās tālumā.

„Un kas tad tā Rozmarija tāda būtu?"

„Ak tā..." Boļeslavs novilka. „Jūs jau nepazīstat. Brīnišķīga vācu meitene... Bet tas nekas. Parādīšu. Nākošajā sestdienā man dzimšanas diena, tad nu ielūdzu jūs, un viņa arī būs klāt!"

Mašīna raiti slīdēja mājup. Bija patīkami ar Boļeslavu braukt, jo viņš izrādījās labs braucējs. Viņš nesteidzās, vērīgi sekoja ceļam. Tikai reizēm viņš izmeta kādu vārdu. Tā domīgi raudzījos mierīgajā ainavā. Cik tā visumā līdzīga mūsu pašu dzimtenes pau[illegible]jiem, tikai te tā kā vairāk lapu koku slīd gar [illegible] klusuma apnicis, iepraskījos:

„[Ro]zmarija, vai skaista?"

„[illegible]tādi jau es nebūtu tā aizrāvies!" Bo[illegible]

Brīdi kavējos pie teiktā, tad:

„Vai tad tu domā to lietu tā visai nopietni?"

„Nu," norūca Boļeslavs, „ja jau tā neprātotu, vai tad te skatītos pēc zemes gabala?"

„Tiesa gan, tiesa!" man bija jāpiekrīt.

Boļeslava dzimšanas diena pienāca itin ātri. Dzīve jau bija diezgan laba. Ar pārvērtēto jauno marku varēja atelpot. Tā no savas puses apgādāju pāris krietnu krūku, jo tuvējās lielpilsētas centrā, mazā šķūnī, kāds lādzīgs vācietis bija ierīkojis palielu tecinātavu un ražoja dažāda nosaukuma dziras. Lai iegūtu par tām kaut kādu skaidrību, viņš labsirdīgi ielēja nomalkošanai no šī un tā. Tā radās izjūta, ka vienota Eiropa nebūt nav neaizsniedzams sapnis. Starptautiska lieta gan!

Arī Boļeslavs še iepirkās savai goda dienai. Viņš to varēja atļauties, jo brālis Amerikā... Dodamies mājup, vērojām pilsētā vēsturi — vecos un svinīgos spīķeŗus, staltās gotiskās baznīcas, šauros namiņus ap ostu.

„Kur tad tu to vācu meitu uzķēri?" sāku atkal interesēties.

„O... Zināt to mazo kūrortu, netālu no mums jūrmalā? Tur es ar mūsu direktrisi biju aizbraucis darīšanās. Tur novietota kāda angļu vienība, jo vietas gana. Vairāki ērti hoteļi stāv tikpat kā brīvi. Angļi sit tur pa zāli kriketu, sildās saulītē..."

„Jā, un Rozmarija?..." es pārtraucu.

Boļeslavs, likās, šo jautājumu vien gaidīja:

„Rozmarija tur darās pa virtuvi. Ne, jau nu viena vien. Krietns bars Austrumvācijas meiču!"

Ir patīkami parunāties, ja oma tāda valkana, un tā atkal ieprasījos:

„Nu, bet kā tad īsti iepazinies?"

Boļeslavs atmeta matu cirtu atpakaļ, izlaida caur to pirkstus. „Tas bija it kā liktenis... Kādu dienu stāvēju pie mašīnas, gaidīdams tai kūrortā mūsu madāmu, izpīpēju pusi paciņas cigarešu. Sāka jau apnikt tā gaidīšana, kad pa hoteļa virtuves durvīm iznāca meita un apprasījās, vai man neslāpstot? Teicu: Kā nu ne, kāda glāze ūdens derētu. Viņa iznesa man pudeli alus un sacīja, ka jau no skata vien manot, ka es esot bijis kaŗavīrs... Tā vārds pa vārdam, kamēr nopratām, ka abi esam tādi kā bāreņi. Es biju zaudējis dzimteni; viņa noklīdusi no piederīgajiem... Pēc tam diezgan bieži pie viņas aizbraucu paciemoties, sevišķi, kad viņai bija brīvi vakari..."

Piekrītoši pamāju ar galvu. Mans stāvoklis bija citāds, arī citāds bijis. Latvijā biju ieskaitīts aizmugures žurkās, jo kaut mans gadagājums gandrīz jau nāca zem latviešu pašpārvaldes iesaukšanas pavēlēm, man vēl bija izredzes vai nu dabūt tā saukto U.K. (unabkömmlich — neaizstājams) karti, vai arī tapt izbrāķētam slimīgā veselības stāvokļa dēļ. Tā vāczemē biju nokļuvis kopā ar sievu un bērniem.

Boļeslava dzimšanas dienas godi bija rīkoti viņa istabiņā. Vispār, šīs nometnītes ēkas bija vecas, te kādreiz bija mituši vācu Hitlera jaunatnes dalībnieki. Tā nevienam nekā laba te nebija. Boļeslavs savu mazo istabeli tomēr bija iekārtojis patīkami. Viņam jau bija lietas, kādu citiem nebija: labs radioaparāts, fonografs, akordeons, pieklājīgs fotoaparāts, binoklis (tas, tāpat kā pistole, droši vien, vēl no kaŗa dienām).

Galds bija saklāts. Bija pudeles, cepumi, diezgan daudz amerikāņu konservu, zivis, arī šis tas no mūsu desinieka solīdās izvēles. Saradās labs pulītis ciemiņu. Uz brīdi ietecēja pat pati direktrise-angliete. Tā, varētu teikt, bija starptautiska lieta. Sākums bija tāds pagauss, jo nebija uzrādījusies vēl pati zvaigzne. Boļeslavs nervozi skatījās savā lepnajā rokas pulkstenī... Viņai taču vajadzēja būt klāt jebkuŗu mirkli!

Mēs jau bijām dažus „maziņos" iemetuši, arī dakšiņas veicīgi lietojuši, jo uzkožamais galdā daudz labāks nekā uzturs, kuŗu mums Miss Gvendolīna pasniedza izsalkuma remdēšanai ikdienā. Tas jau arī bija visumā bērnu uzturs, par kuŗu piedevām mēļoja, ka Gvendolīna tām bļodām, kuŗas nāk uz nometnes vīriešu galda, maisot klāt kādu pulveri... Un šim pulverim esot labā īpašība kaut cik savaldīt vīriešu ādamiskās tieksmes. Tas lietots arī angļu armijā... (Jāsaka, ka allaž šīs runas apšaubīju, jo britu imperijas zaldāts vienmēr bijis daudzināts kā vīrišķīgs kaŗotājs, un nu kāds gudrelis būtu gribējis tos impotentus padarīt?)

Biju tieši atkal uzdūris dakšiņā krietnu kumosu, kad vērās durvis. Domāju: nu būs beidzot Rozmarija! Nekā. Ienāca mūsu saimniece — liepājniece, jauna vēl gados, bet liela intrigante un pielīdēja. Viņa bija izcepusi skaistu torti. Tā nu lērums auga, sarunas raisījās, aizsākām tradicionālo „Lai dzīvo sveiks!" Kaut šī bija starptautiska lieta, latvieši atradās pārsvarā.

Boļeslavs atkal uzvilka savu pulksteni, pienāca pie manis to salīdzināt. Izmetu mazu joku, kāds to vēl papildināja, un Boļeslavs piesarka kā biete. Kā jau teikts, viņš bija ļoti jūtīgs cilvēks, pārjūtelīgs pat! Labprāt viņš mēdza citus vilkt „uz basēm", bet pats vāji valdījās. Jādomā, ka viņa nervi kaŗā arī bija drusku par daudz cietuši.

Kāds ieminējās:

„Vai tad nevar piezvanīt?"

Boļeslavs atmeta ar roku, bet šai brīdī trepēs atskanēja soļi. Tā bija Rozmarija! Rozmarija ar lielu puķu pušķi rokā. Es neesmu uz puķēm, tādēļ īsti vairs neatceros, bet man liekas, ka tās bija rozes — baltas un tumši sarkanas rozes. Rozmarija it kā bija piedomājusi pie šīm krāsām. Arī pati izskatījās sārta un pietvīkusi, un es pie sevis nodomāju krievu rakstnieka vārdiem: Cik skaistas, cik svaigas bija rozes! —

(Turpinājums sekos)

Nora Valters

Svaiga un interesanta dzeja

BAIBA BIČOLE „CEĻOS", DZEJOĻI 1959.—1969., IZDEVIS APGADS GRĀMATU DRAUGS 1969. GADĀ

Baiba Bičole, kuŗai nupat iznācis otrs dzejoļu krājums, neapšaubāmi ir viena no savdabīgākajām un arī drosmīgākajām dzejniecēm. Viņas dzejas kodols, kā to jau manījām viņas pirmajā krājumā „Atrita", ir dzīvības un auglības norises, kuŗas Bičole pārdzīvo ļoti sievišķīgā iekrāsojumā un intensīvi. Viņas drosme, atklātība un īstums parādās tādā ziņā, ka ļoti daudzi viņas dzejoļi attiecas tieši uz vīrieša un sievietes tuvāko saskari. Bičoli tāpēc gribētos saukt par erotisku dzejnieci, ar šo vārdu saprotot reizē stipru juteklību, bet reizē arī garīgu, dvēselīgu pārdzīvojumu visādos aspektos. Bičoles erotiskajiem dzejoļiem, tātad, raksturīga miesas un dvēseles nedalāmība. Pie tam dzimummīlestība un atdeve viņai nozīmē saskari ar pašas dzīvības dziļākajām mistērijām, it sevišķi ar auglības brīnumu.

Jau krājuma pats pirmais dzejolis „Dzemdības" ir vienreizējs ar neparasto temata izvēli vien. Bet vēl vairāk var apbrīnot to, cik būtiski un dziļi dzejniecei izdevies atklāt šī brīža netveŗamo, vienīgi sievietei tādā veidā pārdzīvojamo brīnumu.

Bičole ir ļoti sievišķīga arī attieksmē pret vīrieša lomu sievietes dzīvē. Viņai sieviete tikai saskarē ar vīrieti it kā piedzimst otrreiz, t. i. atmostas īstai dzīvības izjūtai un pati kļūst daļa auglības mistērijās. Šis temats variācijās manāms vairākos dzejoļos, kur „viņš bija mūziķis/ un viņa — dziesma." (31. lpp.). Skaists dzejolis par šo pašu tematu ir „Madonna kokā" (14).

Bičole ir spilgta šīs zemes dzīvības un šīs zemes mīlestības dzejniece. Viņa netiecas prom no zemes sapņu tālēs vai debesu bezgalībā. Kādā viņas dzejolī teikts, ka satelītam, kas, „. . .pakārts starp zemi un bezgalību,/ apreibināts riņķo,/ izstieptos pirkstos/ neauglības tukšums. . ." (34). Turpretī viņai ir vairāki dzejoļi, kuŗos jūtam dziļu iegrimi it kā zemes noslēpumainā neapziņā vai it kā ielaišanos pusmiega dzīlēs, kur dzejniece jauš stīgojam apslēptas dzīvības saknes. Salīdzinot dzejnieces pirmo grāmatu ar šo, liekas, ka Bičole dzīvības un audzelības, arī visas dzīves tvērumā kļuvusi it kā universālāka: ir viņai dzejoļi, kuŗos pašas pārdzīvojumi ievijas it kā plašākās sakarībās. Tā dzejolī „Vējš pūš no jūras" (16) varam saskatīt cilvēka šīs zemes gaitas un nolikumu vispār: uz īsu brīdi kuģis izlaiž jūrniekus krastā, „viņu balsis šūpojas zemes meitu padošanos kauc. . ." bet drīz viss reibinošais un baudpilnais aizplūdo un pazūd, jo „klāja klēpis jūrniekus atpakaļ sauc". Karuseļa motīvos, tāpat dzejoļos ar cita veida riņķošanu vai braukšanu pazemjos arī var nojaust plašāk tvertu simboliku. Dzejolī „Piezīmes par Ernesta Trovas skulptūru izstādi" (28) dzejniecei — manā izpratnē — blakus personīgajiem iespaidiem izdevies parādīt arī kādu mūsdienu cilvēka traģēdiju: pielūgsmei līdzīgā aizraušanās ar paša radīto technikas fantastiku, dzejnieces vārdiem runājot, „apaugļo tikai viņa ķermeni,/ smagāk un smagāk/ un līmeniskāk/ viņš projām no debesīm sliecas,/ bet zeme/ zem asfalta šķīstības jostas/ nepieņem viņu. . ." Īstā, dzīvā auglīgā zeme, kuŗā barojas dzīvības saknes, mūsdienu cilvēkam sveša, viņš dzīvo tikai kādā abstraktā, nedzīvā pasaulē, kā dzejniece saka — „viņš noturas. . . pats uz savas ēnas. . ."

Diezgan daudzos dzejoļos Bičole šķiet kļuvusi arī sirreālistiskāka, rēgainākā, fantastiskāka, piemēram, 59., 65., 69. lappusē un vēl citur manāmas sirreālisma pazīmes. Sirreālisma tendences ārpus Latvijas būs vismaz daļēji ierosinājusi šī virziena rietumu dzeja. Bet man vedas domāt, ka, varbūt, arī nav gluži bez ietekmes tas, ka esam prom no savas zemes un tautas un tāpēc nostādīti it kā „nereālā", it kā „pretdabiskā" situācijā.

Spalgāk nekā agrāk Bičoles dzejā ieskanas arī nāves motīvs. Nāve viņai nav maiga iemigšana, ne mistiskas nemirstības atvēreja vai gaidīts miers, bet gan dzīvības beigas, kas saistās ar baiļu un baismu pārdzīvojumu. Šeit pieminami kaut vai tādi spēcīgi dzejoļi kā „Lapsa" (54) vai „Āķis sienā" (53) un citi. Dzejniece arī instinktīvi jūt, ka dzīvība neglābjami saistīta ar iznīcību, ka brīžiem pat kaisles svelme un auglības spēks nežēlīgi saskaras ar nāves tuvumu. Tā tas ir dzejolī „Svelme mani galina lēnām" (111), „Saules piliens. . ." (60), bet it sevišķi balādiski baismajā „Jāņi" (39) un citos.

Vesels skaistu dzejoļu cikls veltīts visiem četriem gadalaikiem, pat atsevišķiem gada mēnešiem, katram zīmīgā un atbilstošā jūtu skālā.

Grāmatas beigu daļā no jauna dzejoļi ar vairāk vai mazāk personīgu pārdzīvojumu tematiem. Šur tur ieskanas „es" un „tu" disonanču sāpe, bet to katrā ziņā pārskan neizsmeļamais savienošanās skurbums.

Bičole, kas tik ļoti mīl dzīvību tās daudzveidībā un mīklās, arī savus dzejoļu krājumus mēdz nosaukt „mistiskos" vārdos. Tāds neskaidrs un minams bija jau vārds „Atrita" pirmajam krājumam. Arī nosaukums „Ceļos" nav nebūt skaidrs un vienkāršs, jo tam veselas trīs nozīmes. Man liekas, ka dzejniece arī vēlējusies visas trīs ietvert krājuma virsrakstā. 1) Cilvēks ir dzīves ceļinieks, tas dodas ceļā un meklē ceļus un nonāk krusta ceļos (54., 61., 70. lpp. u. c.) — 2) „Ceļos" nozīmē arī notriekšanu zemē, uz ceļiem, piemēram, dzejolī „Lapsa" (54. Bet nomešanās ceļos ir arī pielūgsmes kustība un simbols, un dzīvības un mīlas pielūgsmes Bičoles dzejā ir daudz. — 3) „Ceļos" ir arī tagadnes 1. pers. forma no „celties", tātad — „es ceļos", piemēram, ceļos no miega vai snaudas (38), ceļas uz augšu (81), ceļ uz augšu (129) u. t. t.

Pabeidzot: Baiba Bičole devusi jaunu, svaigu un interesantu dzeju — modernu, tomēr nepārspīlētu un dabīgu formā, skanīgu un niansētu valodā, bagātu, spilgtu un arī drosmīgu iztēlē un vielas izvēlē.

Ausma Jaunzeme

MĒNESS NAV ZAĻŠ

Zaļais mēness mani vajā
sekojot Tev
Oregonas sniega laukos
krāso
baltos kalnus un lejas
spokaini zaļzilus.

Vajā
sarkanās Kalifornijas klintīs
tin dziļo aizu
mālainā miglā

Vašingtonas melnbaltā ezerā
apaļš un pilns

Tu teici, viņš neesot zaļš
Piespiedu galvu Tev plecam
zaļos Kalifornijas mežos.

Godalgas preses darbiniekiem

Latviešu preses biedrība izsludina pastāvīgo laikrakstu līdzstrādnieku godalgošanu par rakstiem, kuŗi publicēti latviešu laikrakstos 1969. gadā. Godalgas piešķirs līdzstrādniekiem, kuŗi ar savākto informāciju un rakstiem sekmējuši laikraksta satura kuplināšanu vai uzlabošanu. Kandidātus godalgošanai jāieteic laikrakstu redakcijām, izvērtējot rakstu kvalitāti un līdzstrādnieku aktīvitāti, bet godalgošanas komisija izvērtēs nominēto kandidātu darbus un redakciju sniegtās motīvācijas.

Paredzētas 6 godalgas, katra $50 apmērā. Godalgos tikai tos līdzstrādniekus, kuŗi nav redakciju regulārajā algu sarakstā. Godalgošanas komisijas sastāvs: Latviešu preses biedrības priekšnieks un laikraksta „Latvija Amerikā" redaktors V. Irbe, laikraksta „Laiks" redaktors K. Rabācs un Latviešu preses biedrības valdes loceklis K. Pētersons.

Par katru kandidātu redakcijām jāsagatavo īsa motīvācija, pievienojot kādu kandidāta raksturīgu rakstu. Kandidātu pieteikumi iesūtāmi līdz 1970. gada 15. februārim, adresējot tos V. Irbem, 4035 Rombouts Ave, Bronx, N. Y., 10466, U. S. A.

Latviešu preses biedrība

JAUNA ZINĪBU DOKTORE

Inta Miške-Ezergaile Kornella universitātē Itakā iekuvusi Sd.D. gradu vācu literātūrā par disertācijas darbu „Svārstīgā dialektika: sievišķīgais princips Tomasa Mana darbos". Jaunā doktore saistījusies darbā Kornella universitātē par asistentprofesori. Viņa ir vēstures zinību doktora A. Ezergaiļa dzīvesbiedre.

Zanis Zentiņš

Skaļruņi pieveica dziedātāju

ZIEMSVĒTKU IESKAŅAS KONCERTS SV. JĀŅA BAZNĪCĀ TORONTO

Tenors Pēteris Lielzuika no Kalamazū un ērģelniece Anita Rundāne ir vārdi, kas var saistīt mūzikas mīļotāju interesi. To apliecināja arī kuplais apmeklētāju skaits Sv. Jāņa baznīcā Toronto, kad abi mākslinieki 13. decembrī sniedza Ziemsvētku ieskaņas koncertu.

P. Lielzuikas progammas daļa bija interesanta ar dažādību, un viņa dziedātās dziesmas katrā ziņā sildīja arī parasto, mazāk izsmalcināto klausītāju sirdis. 12 dziesmu reprezentēja 12 autorus, un lielāko daļu no tām nācās dzirdēt pirmo reizi. Dziedātājs bija labā formā, balss skanēja nepiespiesti, līdzeni un sevišķi patika jaukais piano.

Nelaimīgā kārtā mākslinieki nebija pareizi izsvēruši ērģeļu skaņas pastiprinātāju sistēmu. Šī kļūme bija liktenīga dziedātājam. Ērģeļu pavadījumi pārlieku dominēja. Kaut P. Lielzuikas balss bija visu laiku dzirdama, taču tekstu saprast varēja tikai paretam, balsij it kā pavadot ērģeļu mūziku. Šī iemesla dēļ ir grūti koncertu izvērtēt, jo dziesma bez vārdiem var radīt zināmu noskaņu, ja balss ir skaista; tāda Lielzuikam arī ir, bet spriest sīkāk par izpildījumu un izjust dziesmu nav iespējams. Gadījās arī pa kļūmei, bet tas jāliek uz mēģinājumu trūkuma lēses.

Tuvāk nepieskaroties atsevišķām dziesmām, gribas uzskaitīt koncertā dziedātās: A. Melli „Latvju bāŗu dziesma", K. Dēvisa „Ļaujies tam Kungam", V. Beina „Mana lūgšana", M. Regera „Marijas šūpļa dziesma", V. Upenieka „Gaisma", V. Ozoliņa „Šai svētā naktī", G. Oharas „Gani Ziemsvētku naktī", A. Prokofa „Kristus bērna šūpļa dziesma", B. van de Vatera „Nakšu nakts", A. Adama „Ziemsvētku dziesma" un C. V. Komba „Kristus bērns".

Laimīgākā situācijā bija ērģelniece A. Rundāne, kuŗai skaļruņu sistēmas pazīšana vai nepazīšana nevarēja daudz kaitēt. Dzirdot atkal pēc ilgāka laika jauno apdāvināto mākslinieci, noteikti jākonstatē progress. A. Rundāne labi pārvalda savu instrumentu, un viņas instrumentācija ir slavējama. Māksliniece savai programmai bija izvēlējusies A. P. Bēlija pazīstamo „Noel", J. S. Bacha „Ērģeļu koncertu A minorā" un franču romantiķa C. Vidora „Toccata". A. Rundānes šo darbu tulkojums bija saistošs, techniski veikls un katrā ziņā labi patika klausītājiem.

Pēc koncerta archibīskaps A. Lūsis pateicās abiem māksliniekiem par svētku ciema kukuli.

KATOĻU PRESES JUBILEJA AUSTRĀLIJĀ

AUSTRĀLIJAS LATVIEŠU KATOĻU BIĻETENS IZNĀCIS 200. REIZI

Lasītājam Klusā okeana krastā, ASV, saņemot Austrālijas latviešu katoļu biļetena 1969. gada oktobrī izdoto 200. numuru, kļūst dzimtenīgi silti no tūkstoš latviešu katoļu domām, balsīm, sejām, dzīvēm un darbiem, kas viss 42 lappusēs atnests pār okeanu tālumiem. Latviešu izkaisījumā ap visu globu, mūsu ikdienā un vientulībā, nav saistīgākas balss par latviešu preses vārdu, vienalga, kādā formā vai techniskā izpildījumā tas sava vēstījuma sēklu mūsu dvēselēs iekaisa.

Biļetena 200. numura ievadā H. Uljans, pazīstams preses darbinieks un redakciju loceklis jau neatkarīgajā Latvijā, runājot par šī izdevuma vēsturi un nozīmi, ar dziļu iekšskatu izteic arī visas mūsu latviešu preses būtisko jēgu: „Aizsniegdams katru katoļticīgo ģimeni un vientinieku, biļetens pulcina mūsu izkaisīto saimi garīgi organizētā vienībā, un to lasot, šķiet, ka mūs vieņu no otra nešķiŗ daudzu tūkstošu jūdžu attālumi. Pateicoties biļetenam, pat nekad dzīvē nesatikušies tautieši kļūst pazīstami un tuvi savās garīgajās izjūtās . . ." Tālāk viņš pastāsta, ka kopš pirmā numura 1951. gada maijā pie lasītājiem kopskaitā aizgājušas šī biļetena 4000 lappuses. Domājot par latviešu katoļu preses nākotni Austrālijā, H. Uljāns ierosina domu, ka būtu laiks iet soli tālāk, iecerēt mērķi un rast iespējas izdevuma techniskai uzlabošanai: līdzšinējā mašīnraksta novilkuma vietā pāriet uz spiestuves vai vismaz ofseta techniku. Protams, tas prasa līdzekļus. Iespiešanas iekārtas iegādei būtu vajadzīga pārsimt atsaucīgo piedalīšanās ar 50 — 100 dol. katram.

Ar saviem līdzšinējiem darbiem un veikumiem Austrālijas latviešu katoļu saime pierādījusi, ka šķietami neiespējamās lietas kļūst iespējamas. Tai ir savs nams. Pienāks diena, ka tai būs arī sava spiestuve. Pateicoties laju un priesteru redzīgam sadarbam vadībā, Austrālijas latviešu katoļu saime kļuvusi par vienu no labāk organizētajām. Īstenais panākumu devējs, varbūt, ir tas, ka viņi nav ļāvuši ikdienai nodeldēt nepieciešamo ideālisma daļu savās dvēselēs. Nav aizstājēja apzinīgajam ideālismam latviešu tautas krizes pagājušajos un nākošajos gadu desmitos. Tas neizteicas skaļās svētku runās. Daudz vairāk tas izteicas apvaldītā dzīves veidā, palīdzēšanā tam, kam nasta par smagu, došanā no sava laika, darba un ienākuma arī tad, kad liekas, ka pats to varētu notērēt un vēl pietrūktu. Šis ikdienas ideālisms ir tas, kas saglabājis latviešu dzīvošanu latvietībā un kristietībā, abiem sevi atjaunojot ar jaunu redzību, piemērotu 20. gadsimtam. Protams, ir jau daudz mirušu latviešu — vēl dzīviem esot.

Daudz darba un jaunu domu biļetenam devuši laji un priesteri, visi redzīgi līdzstrādnieki un rakstu autori: A. Blonskis, ilggadējs biļetena redaktors, Ed. Šmugajs, H. Uljāns, P. Bečs, S. J., S. Gaidelis, S. J. Dr. P. Cirsis, S. J., M. Veicherte, prāvesti Dr. P. Grieniņš un N. Sežants, H. Svilāne, dzejnieki J. Svilāns un S. Silkalna, Brigita Stroda, H. Brūvere un daudzi korespondenti, kuŗi sniedz ziņas par sarīkojumiem un notikumiem, kas ir katra periodiska izdevuma „dzīvā maize".

Blakus nacionāli - sabiedrisko jautājumu apcerei rakstos un teoloģiski - filozofiskiem tematiem, biļetenā ir speciālas nodaļas jaunatnei, studentiem un akadēmiķiem, draudžu ziņām, lūgšanas apustulātām, chronikai. Tikpat interesanta ir lasītāju domu un ideju nodaļa. Tā, piemēram, jubilejas numurā kāds lasītājs jautā: „Kādas gan izredzes latviešiem sevi saglabāt, ja pēdējos 10 gados skaistākās, staltākās 1000 latviešu jaunavas salaulājušās ar svešiniekiem? Kā tas nākas, ka tieši izglītotās jaunavas ir steidzīgākas pateikt saviem latviešiem: bye, bye, birdie . . .? Šo jautājumu ir jautājuši visi imigranti. Vai kāds zina atbildi? Vienīgi Austrālijas latviešu jaunie vīrieši varētu būt steidzīgāki šīs atbildes atrašanā. Ne humors, ne traģiska vaidēšana še var dot atbildi. Ļoti reti jaunie cilvēki izvēlas savus laulības partnerus, kāda loģiska apsvēruma, nacionāla vai reliģiska pienākuma vadīti. To izšķir emocionāli - sensuālā - seksuālā pievilcība. Austrālijas latviešu jaunajiem psichologiem jāatrod veidus, kā vislabāk savus jauniešus 'sadancināt' kopā tā, lai tie paliktu kopā."

Interesanta ir arī „kalendāra" nodaļa, kuŗa katru mēnesi sniedz kalendāriju ar datumiem, vārda dienām un nozīmīgākajiem notikumiem Latvijas valsts un katoļu baznīcas dzīvē.

Jau savā pašreizējā veidā biļetens ir interesants, ziņām, domām un idejām bagāts periodisks izdevums. Nākotnes iecerēm piepildoties, tas solās kļūt vēl interesantāks. Gribas novēlēt, lai turpmākajos 200 numuros tas ar līdzšinējo ticību, bet jauna gadu desmita idejām kalpotu pasaulē izkaisītajiem un dzimtenē dzīvojošo latviešu nākotnei tā, lai mēs visi nekad nezaudētu apziņu, ka esam gan šķirti, bet paliksim nešķirami.

Jānis Klīdzējs

Pēteris Aigars

NEMIRSTĪGAIS NEMIERS

ROMĀNA „ATKUSNIS SĀKĀS OKTOBRĪ" II DAĻA

(51. turpinājums)

Dažkārt tas atkarīgs no stāstītāja, citreiz no klausītāja. Baidos, ka šoreiz vaina būs jāuzņemas klausītājam. Lai mūsu saruna būtu pavisam nepārprotama, tad — dzimtenes apmeklēšana nav galvenais iegansts, kādēļ ar jums runāju jau trešo reizi. Cilvēki aizbrauc, cilvēki atgriežas, satiekas ar radiniekiem un paziņām, apdāvina tos. Tas ir cilvēcīgi. Nevienam tas nenāk ne par ļaunu, ne par labu, izņemot pašus dāvanu saņēmējus. Esmu pārliecināts, ka jūs spējat veikt vairāk, sevišķi iegaumējot jūsu izglītību, inteliģenci un sakarus ar Rietumu zinātniekiem. Dzimtene jūs gaida, vēl jūs gaida tēvs, lai pēc tik ilgiem gadiem redzētu dēlu un arī vedeklu, bet man liekas, ka, palikdams šeit Londonā savā darba vietā, jūs varat daudz lielākā mērā pakalpot mūsu nodomiem nekā atgriezdamies dzimtenē pavisam. Tas viss atkarīgs no jūsu labās gribas un vēlēšanās sadarboties ar mūsu pārstāvjiem . . ."

„Sadarboties ar jūsu pārstāvjiem? Ko tas nozīmē? Ar diplomātiskajiem?" Imants uzmeta kaimiņam bargu skatienu, it kā brīdinot neniekoties, jo no tā nekas neiznāks.

„Ne diplomātiskajiem! Diplomāti ir tikai vecmātes, kas nodrošina nesāpīgas dzemdības. Dažkārt notikumi piedzimst bez diplomātu palīdzības, turklāt tie nozīmīgākie. Es būtu pateicīgs, ja jūs pieņemtu manu padomu sadarboties ar mūsu zinātnes pārstāvjiem te Londonā un Maskavā, protams, arī Rīgā. Sociālisma progress atkarīgs no tā, vai mūsu zinātne apspēs kapitālistisko. Zinātne ir starptautisks īpašums, bet katra iekārta, katra valsts pūlas sev nodrošināt pirmtiesības. Pakalpojot starptautiskiem zinātnes sakariem, jūs netieši pakalpotu arī savam tēvam, pavērtu viņam vecumdienās plašākas darbības iespējas. Mēs vēlamies ar jums tikai pieredzes apmaiņu, lai vienas valsts un tautas atradumi nekļūtu vienīgi par tās monopolu, kuŗu var dažkārt izmantot savtīgos saimnieciskos vai pat militāros nolūkos. Piemēram, jums izdevies savos pētījumos iegūt kādu jaunu pieeju enerģijas, elektronu vai atomu fizikas sektorā. Mums, varbūt, šī paša sasnieguma iegūšanai vajadzētu vairākus gadus pūlēties laboratorijās. Bet — kāpēc zinātnes kopmantu nedarīt pieietamu visām tautām uz šīs planētas? Visas tautas taču ir vienādi tiesīgas izmantot dabas spēkus savas labklājības labā. Šajā priekšlikumā nav nekādu mezglu, ne cilpu, tas ir pavisam godīgs zinātniskās pieredzes apmaiņas pasākums. Mums ir bijušas sarunas ar jūsu zemes valdību. Tas ir sarežģīts process, kuŗam neviens negarantē taustāmus panākumus. Bet dzīvē nekas nestāv uz vietas, vajadzības pieaug, rūpniecībai nepieciešami jauni impulsi. Tādēļ līdztekus oficiālajām sarunām jāmeklē sakari ar Rietumu zinātniekiem, lai to, ko aizkavējušas tradicionālās sarunas, panāktu citā, daudz vienkāršākā ceļā. Tāds būtu mans konkrēts priekšlikums . . ."

„Pagaidām, diemžēl, esmu dzirdējis tikai operas uvertīru, bet ne pašu operu," atrunājās Imants Liepa. „Tādas lietas pārrunājot, izšķirošais ir sīkdaļas. Ko nozīmē zinātniskās pieredzes apmaiņa? Šis apmaiņas pasākums, ja es tam piekristu, var sadurties ar šīs zemes likumiem, kuŗi ir gana liberāli, bet valsts drošības jautājumos diezgan nežēlīgi. Vai jūs arī to esat apsvēris? Vai jūsu valsts ir tikpat augstsirdīga, savus atklājumus piedāvājot Rietumiem?" Imanta balss kļuva skarba.

„Te nav runas par augstsirdību, bet lietderību," Liepaskalns jau mazliet iekarsa. „Vajadzība nosaka cilvēka rīcību. Mums vajadzīgi jūsu atradumi, bet jūsu tēvam vajadzīgs jūsu morālais atbalsts. Es domāju, ka jūs kā godīgs dēls viņam to neliegsit. Ja arī jums mūsu valsts labklājība būtu vienaldzīga, tad es domāju, ka jums nevar būt vienaldzīgas jūsu tēva vecumdienas. No Sibirijas viņš neatgriezās vairs tas pats, kāds aizbrauca. Desmit gadu izsūtījumā nav nieka lieta. Jūs esat vienīgais, kas varat ar saviem pakalpojumiem viņam materiālo stāvokli un reizē arī to labsajūtu un veselību lielā mērā uzlabot. Nav ko liegties, tāda ir īstenība. Viņš pats man vairākkārt sūrojies, ka sirds vairs īsti neklausot. Vēstulē viņš tādas lietas neatklās, jo neviens smalkjūtīgs cilvēks neapgrūtina ilgi neredzētus radus ar savām likstām, zobu sāpēm un bažām. Es jums īstenībā atveŗu vārtus uz divām iespējām: nodrošināt savam tēvam mierīgas vecumdienas un sev pašam starptautiski atzīta zinātnieka vārdu . . ."

„Vai tā nav zinātniska spiegošana?" Imants Liepa runātāju pārtrauca. „Kādēļ baidāties saukt lietas īstajā vārdā? Man liekas, ka gana esam spēlējuši paslēpšus. Jūsu priekšlikums, ja es to pieņemu, var beigties ar ķēdes reakciju un eksploziju. Vai tas ir vērts? Vai eksplozijas gadījumā neies bojā arī mans tēvs? Viņš taču tieši vai netieši būs iejaukts šajā pasākumā."

Liepaskalna seja apmācās, izstiepās. Viņš sāka skandināt ar nazi pa tukšo šķīvi, lai izlādētu uztraukumu. Labi iecerētais plāns bija tuvu sabrukumam.

„Redziet, mans paziņa un tautieti, jūs uz visu raugāties no cita stūŗa nekā es un jūsu tēvs to dara. Kas ir spiegošana? Vai kāds likums to pilnīgi ir definējis? Pat mūsu padomju krimināllikumi, kuŗi paredz visus iespējamos gadījumus, nevar aptvert visas iespējamās noslieces un novirzes. Man nekad nav nācis prātā jūs pamudināt darīt kaut ko pretlikumīgu, par ko jāatbild apvienotās karalistes likumu priekšā. Tas ir pārpratums. Te ir runa par dēla palīdzību savam vecajam tēvam, kurš ir pārskatīšanās upuris, goda vīrs ar vistīrāko sirdsapziņu. Es jums vienīgi dodu nesavtīgu padomu, kā pakalpot cilvēkam, kuŗam visvairāk jūs būtu pateicības parādā. Viss pārējais ir jūsu pašu brīvās izvēles varā. Jūs varat rīkoties, kā atzīstat par vēlamu un izdevīgu. Es no jums neprasu ne rakstveida, ne mutvārdu solījumus, tikai apsveriet labi manus vārdus, iekāms pieņemat vienu vai otru lēmumu. Tas ir viss. Protams, šī saruna lietas labā lai paliek pie mums, kā viss, ko līdz šim esam runājuši. Ja viss veiksies labi, varbūt jūsu tēvs jūs apciemos pirmais, iekām jūs pagūsit saposties braucienam uz Rīgu. Visas lietas izkārtot nav manā ziņā, bet kaut ko es arvien varu saviem draugiem ieteikt, arī to, kā rīkoties. Mēs abi esam latvieši, mūs saista viena valoda, viena tauta un, ja tā varētu teikt, vienas asinis. Es neredzu nekāda iemesla, kādēļ jūsu pakalpojumi, ja tos var saukt par pakalpojumiem, kuŗi vispirms nāk par labu mūsu un tikai pēc tam citām tautām, varētu izraisīt jūsos kaut kādus morāliskus kompleksus. Es atzīstu un saprotu jūsu piesardzību, bet tai pašā laikā gribu ar goda vārdu apstiprināt, ka šis piedāvājums nav saistīts ne ar kādiem blakus nolūkiem vai prasībām, kuŗas varētu izraisīt jūsu minēto ķēdes reakciju. Es parādīju jums ceļu, tas ir vienīgais."

Liepaskalns nevainīgi smaidīja, it kā ne[illegible] pieķerts.

(Turpinājums se

Zvārguļiem šķindot, divjūga kamanās . . .

KANADAS DV JAUNIEŠU 3. SALIDOJUMS BOLTONAS APKĀRTNĒ

Kamēr citi staigā pa mēness virsmu, Kanadas DV jaunā audze ar neliekuļotu prieku pārdzīvoja braucienu trīs divjūga kamanās 28. decembŗa vakarā. „Cedar Glen" nometnes vadība nebija skopojusies ar zvārguļiem, kuŗi tālu atbalsojās dzidrajā ziemas gaisā un skanīgumā sacentās ar jauniešu dziedātajām latviešu tautas dziesmām.

„Kad mana māte un tēvs stāstīja par šādiem braucieniem Latvijā, es nedomāju, ka arī pati to reiz piedzīvošu," ar ziemas ābola sārtumu vaigu galos priecīgi čaloja kāda no meitenēm. — „Jā, tas ir fantastic!" atsaucās otra. Dažas jaunkundzītes dabūja gan arī drusku pasalt, jo bija „turējušas lielāku rūpi" par skaistumu nekā siltumu.

Šoreiz ugunskura vietā jaunieši pēc brauciena pulcējās pie kamīna pārrunām ar Kanadas DV valdes priekšsēdi E. Krūku. „Tikai tas, kuŗš ir nosalis, īsti izjūt siltumu, kā, piemēram, šoreiz jūs paši pēc garā brauciena kamanās," iesāka runātājs. Tā kā klausītāju pussimts bija vecumā no 13—18 gadiem, E. Krūka tematu par DV organizācijas tapšanu un tās nepieciešamību brīvajā pasaulē uzmanīgi vadīja visiem saprotamā veidā un valodā, ar to saistot jauniešu uzmanību un vietumis arī līdzdalību. Nereti runātājs iestarpināja pa jautājumam, jauniešiem cenšoties atbildēt.

Brīžiem sirds klusībā skuma par citkārt vērojamo pieaugušo vienaldzību vai kūtrumu pastāstīt jaunajiem arī par mūsu pēdējo brīvības cīņu vienību — Latviešu leģionu, kuŗa vārdu, diemžēl, bet reizē ar to saprotami, arī neviens no jauniešiem nebija dzirdējis. Vecāki, skolotāji un citi audzinātāji maldās, domājot, ka jauno paaudzi šādas lietas neinteresē. „Man tas bija kaut kas pavisam jauns, un es klausījos ar lielu interesi," kāds no lielākajiem zēniem pēc pārrunām apliecināja.

DV organizācijas 24. dzimšanas dienu salidojuma dalībnieki atzīmēja, noklausoties Kanadas DV izdotās kaŗavīru dziesmu serijas 3. skaņu platē ieskaņoto pulkveža Kārļa Lobes runu un Daugavas vanagu dziesmu Kanadas DV vīru koŗa izpildījumā.

Kamīnā gan nedega Latvijas balto bērzu, bet Kanadas ciedru koka malkas šķilas, taču arī šī uguns izplatīja siltumu un mājīgumu. Raugoties jauniešu uz runātāju nopietni vērstajās sejās, sirds iesila klusā priekā. Arī viņi nav Latvijā dzimušie bērni, bet to sirdīs lielākā vai mazākā mērā latviskumam tomēr ierādīta sava vietiņa. „Atstāt savu tēvzemi nenozīmē atstāt savu tautu! Visu latviešu kopīgā tēvija ir Latvija, vienalga, kur mēs atrodamies. Latvija vispirms ir nevis zeme pie Baltijas jūras, bet mēs paši. Arī šodien, pulcējoties kopā, runājot par Latvijas problēmām, mēs apliecinām, ka esam daļa no Latvijas. Īstā nozīmē atstāt Latviju — ir aiziet no savas tautas. Laikā, kad tauta cīnās par savu dzīvību vai bojā eju, neviens latvietis nedrīkst stāvēt malā, vienalga, kur tas atrastos," paskaidroja E. Krūka. „Bet ko mēs varētu darīt?" iejautājās Māra Leja no Hamiltonas. „Atbilde uz šo jautājumu ir — vienība."

Uz tālākiem jautājumiem, kāda šī vienība domāta, E. Krūka kā piemēru minēja DV organizāciju, kuŗa ir centrālizēta, atsevišķo zemju pārstāvjiem katru gadu regulāri sanākot sēdē visas brīvās pasaules mērogā un pieņemot lēmumus, kuŗus arī realizē. DV organizācijas locekļi ir atkārtoti pierādījuši, ka Latvijas brīvības labā gatavi nest vislielākos upurus. Pārrunu tematu E. Krūka pabeidza ar Jāņa Jaunsudrabiņa vārdiem: „Turi Latviju dziļi ieslēgtu savā sirdī, turi to kā lielāko dārgumu, ko nedrīkst pazaudēt, jo, zaudējis Latviju, tu zudīsi pats."

„Tātad, jūs domājat, ka visiem jāstājas DV organizācijā, jo tikai tad varēs palīdzēt Latvijai atgūt brīvību?" ar šo jautājumu debates iesāka Sarmīte Bulte no Hamiltonas. — „Tā nu gluži es neteicu," smaidot paskaidroja runātājs. „Daugavas vanagus es minēju tikai kā piemēru centrālizētai organizācijai, bet tā var būt arī gluži jauna organizācija, kuŗa apvienotu latviešus visā pasaulē. Pagaidām Daugavas vanagi tomēr ir vienīgie, kas apvieno vairāk nekā 9000 biedru vienā kopīgā vadībā." — „Man gan liekas, ka bez kaŗa neko nevarēs panākt," domīgi piebilda kāda meitene. — „Tā nu, laikam, gluži nav, bet par to var ilgi un daudz runāt. Pats galvenais tomēr mums, latviešiem ārpus tēvzemes, ir turēties kopā un stāstīt saviem citu tautu draugiem par Latvijai atņemto brīvību, jo ļoti daudz gan runā un raksta par mazajām Afrikas valstiņām, kuŗām tikai tagad piešķirta brīvība, bet ne par komūnistu okupētajām zemēm. Šai virzienā gan strādā pretkomūnistiskās organizācijas visā pasaulē ar vairāk nekā 100 milj. apspiesto tautu piederīgajiem, kuŗi visi grib brīvību savām tautām," paskaidroja E. Krūka.

Debates bija spraigas un interesantas. Tām ieilgstot, laika trūkuma dēļ varēja izrādīt tikai vienu filmu. To bija uzņēmis kāds zviedru jūrnieks, apmeklējot Rīgu 1954. gadā. Kaut arī krāsās, tā tomēr bija mēma filma, kas spētu vairāk interesēt tos, kuŗi Rīgā kādreiz bijuši vai dzīvojuši. Jauniešiem nozīmīgas likās tikai dažas vietas — Brāļu kapi, Brīvības piemineklis, opera, vecās baznīcas, Daugavas tilti, par ko viņi vairāk dzirdējuši skolā un mājās.

Pēc maltītes desmitos vakarā „dāmas" un „kungi" pulcējās dejas priekiem. Arī šoreiz katrai meitenei iznāca tikai „puszēna", bet — moderno deju „ģeniji" arī par šādu iespēju padomājuši, jo, ja tā īsti ņem, locīties var arī pa vienam. Kad ap pusnakti apjautājos, cik ilgi viņi vēl domā dejot, atbilde bija īsa: „Kamēr apniks." Apnikums šādās reizēs grūti sagaidāms, bet no rīta savukārt grūti piecelties, it īpaši, ja brokastis ir jau astoņos, jo zirgam mugurā jābūt deviņos. Tā šoreiz sevišķi ielūgumi naktsguļai nebija „jāpiesūta". Jaunieši izrādījās apzinīgi.

Otras dienas nodarbību centrā bija izjāde un slēpošana. Kaut no 50 salidojuma dalībniekiem tikai 20 bija savas slēpes, pie slēpošanas priekiem tika katrs, kam vien derēja drauga vai draudzenes zābaki. Es, diemžēl, pie slēpošanas netiku, jo mazajam Ozolu Jānim mani zābaki izrādījās kā pielaikoti, un tā viņš tos atkal novilka, tikai mājās braucot. Atzinība un pateicība pienākas instruktoram V. Kļaviņam, kuŗš ar piedzīvojuša speciālista-skolotāja veiksmi un prasmi iedrošināja izmēģināt slēpošanu visiem, arī tiem, kuŗi slēpes pirmo reizi pielika pie kājām.

Citi nodevās kamaniņu priekiem vai arī starplaikos, it īpaši pēc izjādēm „apsildīšanās" brīžos, mēģināja uzminēt Kanadas DV valdes jaunatnes daļas vadītāja E. Ozola asprātīgās mīklas, dziedāja tautas dziesmas un klausījās latviešu skaņu plates. Interesanti bija vērot tā saucamos „vientuļniekus", kuŗi vecākiem bieži sagādā rūpes ar savu noslēgtību. Barā viņi cits citu uzmeklēja un sadraudzējās, veidojot paši savu „grupu".

„Cik tev vēl naudas?" kāda meitene jautāja draudzenei pie vakariņu galda, pēdējās kopīgās maltītes laikā. — „Man ir pieci dolari. Kas tad ir?" atjautāja uzrunātā. — „Es gribētu vēl vienu dienu palikt," domīgi atbildēja jautātāja. — „Visi jau grib palikt, bet nav kur! Te jau atkal viss pilns," draudzene gandrīz dusmīgi paskatījās uz pretējo ēdamzāles pusi, kur vietas pie galdiem jau ieņēma jauni atbraucēji — divu baznīcu jaunatnes pulciņi.

Par jauniešu labo uzvešanos un pieklājību jāizteic atzinība vecākiem. Parasti 50 jauniešiem ir vismaz pieci vadītāji, bet šai salidojumā rīkotāji iztika ar diviem — Kanadas DV valdes jaunatnes nozares vadītāju Edmundu Ozolu un šī raksta autori, jaunatnes referenti.

Šai salidojumā piedalījās jaunieši no Toronto, Hamiltonas, Kičeneras, Bramptonas un Boltonas. Pieteikušies gan bija 62 dalībnieki, arī Hamiltonas vanadžu kopas priekšniece Nora Pulciņa bija solījusies nākt talkā tāpat kā iepriekšējā salidojumā, bet slimība viņu un citus atturēja. Sirsnīgs paldies šoreiz pienākas Dzintrai Treimanei no Hamiltonas, kuŗa bija apzinājusi savas pilsētas dalībniekus.

Tonija Krūka

Kičeneriete Sandra Taube un hamiltoniete Vija Darkēvica (uzņēmumā pa kreisi) Kanadas DV jauniešu 3. salidojumā izklaidējas ar kamaniņām, bet jaunieši varēja nodoties arī slēpošanai, slidošanai un citiem ziemas priekiem, tādēļ „vēlā maltīte" (pa labi) visiem garšoja īsti labi. Foto: V. Cinis

PIRMIE GADASVĒTKI

Bārtas (33.) gaidu vienība Montreālā 6. decembrī Latviešu namā atzīmēja savus pirmos gadasvētkus, uz kuŗiem tālo ceļu no Hamiltonas bija mērojuši arī Kanadas latviešu gaidu un skautu jendas priekšnieki G. Upīte un E. Dāvidsons.

Pēc māc. A. Voitkus vadīta īsā svētbrīža uzrunu teica vienības vadītāja A. Brāzma, norādot, ka jaunā vienība vēl maza, pulcinot tikai 9 gaidas, taču gada laikā tā tomēr augusi. Runātāja pateicās visiem darba sekmētājiem morālā un materiālā ziņā, jo vienības galvenie ienākumi ir ziedojumi. Kasē atlikums gan ir tikai pāris dolaru, bet nauda izlietota lietderīgi, tādēļ gaidas cer uz atsaucīgu atbalstu arī turpmāk. Piezīmējams, ka bez vadītājas A. Brāzmas gaidu pulciņā vēl darbojas aizbildne līdz vadītājas pilngadībai un divas izpalīdzes.

Kanadas latviešu gaidu jendas pr-ce G. Upīte izteica prieku par vienības veikumu viena gada laikā, kas bijis pat lielāks nekā vienas otras vecāku vienības sniegums. Runātāja gaidām atgādināja vienmēr atcerēties solījumu par kalpošanu dzimtenei, Dievam un līdzcilvēkiem. Gaidas ar savu sirds degsmi var būt paraugs citiem, un latviešu sabiedrība drīkst būt priecīga un lepna uz to, ka mūsu jaunieši nenoklūst ļaunos ceļos, jo tiem ir mērķis un nav bezdarbības, darbojoties latviešu sabiedrībā un latviskā vidē. Apsveikuma nobeigumā G. Upīte piesprauda vairākām gaidām izpelnītās arodzīmes.

Kanadas latviešu skautu jendas pr-ks E. Dāvidsons savā apsveikumā pasvītroja skautisma ideju par draudzību un aizrādīja, ka pēdējā kaŗā uzbrucējas bija valstis bez skautisma kustības. „Tā ir jūsu griba, kas vada un veido jūsu nākotni," jaukā salīdzinājumā ar sacīto norādīja E. Dāvidsons.

Sekmes un panākumus turpmākajā darbā gaidu vienībai novēlēja virkne apsveicēju, bet saņemtos rakstveida sveicienus nolasīja A. Brāzma. Sekojošajos priekšnesumos gaidas un guntiņas dziedāja, koklēja un deklamēja.

Sarīkojuma nobeigumā gaidas savus viesus pacienāja ar kafiju, maizītēm, cepumiem un tortēm. Vakara loterijā vairāki laimesti bija pašu gaidu darbi. Vecākie gadagājumi, kas darbojušies skautismā laukā, pakavējās atmiņās un pārrunāja dažādus jautājumus un ierosinājumus ar ciemos atbraukušajiem abu jendu priekšniekiem. Vakars aizritēja pacilātā noskaņā, paplašinātajām Latviešu nama telpām izrādoties gandrīz par šaurām.

—ms

Lietderīgu pārrunu vakars

Montreālas latviešu biedrības pr-ks G. Sukse 12. decembrī pārrunu vakarā informēja tā 16 apmeklētājus, kuŗu vidū bija 7 jaunās paaudzes pārstāvji, ka biedrība vēlas šādus vakarus rīkot regulāri, jo latvieši ir pārāk noslēgušies un radījuši ap sevi it kā geto, politisko arēnu nemaz neizmantojot, kaut jauniešu vidū sevišķi universitātēs, arvien vairāk izplatās marksisma propaganda un latviešu jaunā paaudze nav tai sagatavota un pietiekami informēta par mūsu nostāju. Tādēļ pēdējais laiks uzsākt kaut ko vairāk Latvijas un latviešu lietas labā. Runātājs ierosināja Montreālā izveidot informācijas centru, kurā darbotos visi latvieši, vienalga, pie kādas organizācijas vai grupas būtu piederīgi.

Pārrunās piedalījās vairāki runātāji, kuŗi izteica domas, ka jaunā paaudze vāji informēta par patiesajiem dzīves apstākļiem Latvijā pašreiz; latvieši neturas kopā, un mums vēl vienmēr nav noteikta mērķa un vadības nacionālpolitikā; mums jāsasit tie spoguļi, kuŗos pašreiz raugāmies, redzot vienīgi paši sevi un priecājoties tikai par sevi, skatienam neiesniedzoties dziļāk telpā aiz spoguļa; mēs par daudz skatāmies atpakaļ, bet par maz uz priekšu; jauno paaudzi neinteresē tikai vēsture un kādreiz bijušais, bet tā domā par nākotni un turpmāko; t. s. „lielā politika" jāatstāj mūsu vadošajām organizācijām, bet atsevišķajās kolonijās jāpraktizē „mazā politika", izraugot piemērotus darbiniekus kuŗiem šī lieta interesē un kuŗi spējīgi šādu darbu veikt; nav pareizi, ja darbu kādam jāuzspiež, vai tā veikšanai ievēl cilvēkus bez piemērotām zināšanām.

Jaunieši savukārt izteica pārmetumus vecākajai paaudzei, ka tā nav radījusi jaunatnē pietiekami stingrus pamatus latviešu lietai, kā rezultātā mazākā vēja brāzmiņa to novirza sānis.

Kopīgais atzinums bija, ka šādi pārrunu vai paneļa diskusiju vakari rīkojami regulāri; tiem izraugot šaurāku tematu, bet galvenais — jāmodina interese, lai jaunā paaudze darbotos aktīvi. Par svarīgāko atzina nepieciešamību beidzot izkristallizēt noteiktu un skaidru mērķi mūsu nacionālpolitiskajam darbam, jo tāda vēl vienmēr trūkst, izveidojot arī kopīgu vadību šī darba koordinēšanai.

—ms

Mēģināts nav zaudēts

ASV PREZIDENTA NIKSONA ATBILDE KARIKATŪRISTAM ED. KEIŠAM

Karikatūrists Eduards Keišs jau vairākus gadus regulāri zīmē politiskas karikatūras pretkomūnistiskajam Rietumvācijas laikrakstam „Stimme der Freiheit". Nule norit 10 gadu, kopš šis laikraksts sācis iznākt, tādēļ redakcija sagatavo īpašu jubilejas numuru. Šai sakarā galvenais redaktors Fridrichs Frīčs bija lūdzis Ed. Keišu Toronto kā laikraksta pārstāvi Ziemeļamerikā informēt par izdevuma 10 gadu ilgo cīņu pret komūnismu arī ASV prezidentu Niksonu, kuŗa rīcību un taisnības politiku dedzīgi atbalsta arī „Stimme der Freiheit". Ed. Keišs aizsūtīja prezidenta vairākus laikraksta numurus, kuŗos publicētas Niksona karikatūras, pievienojot arī vairākus savus jaunākos darbus.

Karikatūrists 19. decembrī saņēma Baltā nama 15. decembrī datētu vēstuli ar prezidenta Niksona 8x10 collu lielu fotoattēlu un oriģinālparakstu, kā arī novēlējumu laikrakstam „Stimme der Freiheit" 10 gadu iznākšanas jubilejas gadījumā.

Niksona ģīmetnei pievienotajā pavadrakstā Baltā nama eksekūtīvās nodaļas komūnikācijas direktors H. G. Kleins ziņoja, ka prezidents bijis patīkami pārsteigts un iepriecināts, uzzinot, ka laikraksts „Stimme der Freiheit" jau 10 gadu kalpo ne vien vācu tautai, bet visiem, kuŗi iestājas par brīvības balsi pasaulē. Tālāk vēstulē teikts: „Prezidents lūdzis mani izteikt redaktoram Frīdricham Frīčem, laikraksta personālam un lasītājiem siltu apsveikumu noietajā ceļa posmā, kuŗš tik daudz nozīmē visiem, kas iestājas par cilvēka cieņu, brīvību un taisnību. Ar prezidenta un maniem sirsnīgiem sveicieniem, sirsnībā Herberts G. Kleins, eksekūtīvās nodaļas komūnikācijas direktors."

Kad Ed. Keišs par savu nodomu lūgt no prezidenta Niksona apsveikumu vācu laikrakstam bija ieminējies kādam latviešu žurnālistam ASV, tas šo domu komentēja ar zobgalībām, jo prezidenta apsveikuma nav bijis pat kādas ASV minoritātes avīzes jubilejas izdevumā, kuŗam divreiz ilgāks iznākšanas laiks, tādēļ uz prezidenta atsaucību veltīgi cerēt ASV tikpat kā nepazītam rietumvācu laikrakstam Eiropā ar tikai 10 darbības gadiem. Noticis tomēr citādi.

Atceroties šo skeptisko spriedumu, Ed. Keišs sarunā ar LATVIJAS AMERIKĀ pārstāvi norādīja uz daudzām neizmantotām iespējām, jo še minētais gadījums skaidri liecina, ka pat ar nedaudz uzņēmības un iedrošināšanos iespējams pievērst pasaules varenākās valsts prezidenta uzmanību jautājumiem, kuŗos esam ieinteresēti.

Īsi pirms savu karikatūru nosūtīšanas ASV prezidentam E. Keišs aizsūtīja arī pazīstamajam „CBC News" komentātoram Volteram Kronkaitam (Cronkite) Ņujorkā savu karikatūru, kuŗa publicēta LATVIJAS AMERIKĀ 15. novembŗa numurā sakarā ar Apollo-XII astronautu lidojumu uz mēnesi. 10. decembrī datētajā atbildes rakstā V. Kronkaits izteicis E. Keišam atzinību par mēness apmeklējuma komentēšanu karikatūrā un intereses pievēršanu CBC televīzijas raidījumiem, piebilstot, ka ir ieinteresēts gūt vairāk humora saviem raidījumiem.

—sk—

Ja slēpotājas Daina Ķiķauka, Valda Andersona un Inese Tuklera (visas no Hamiltonas) noskatījās, kā hamiltonieši Uldis Tora un Māra Leja draiskojas ar kamaniņām, tad Rita Šēra no Kičeneras (uzņēmumā pa labi) Kanadas DV jauniešu 3. salidojumā apliecināja izdomu un parādīja, ka tikpat ...ā var doties arī ar tukšu pārtikas līdzekļu kartonu, negaidot rindā uz slēpju vai ka...nos. Foto: V. Cinis

Daru zināmu klientēm, ka
AUSTRAS modes salons būs slēgts no 6. janvāŗa līdz 15. februārim
sakarā ar ārzemju ceļojumu.
A. Vītoliņa.

TORONTO ZIŅAS

■ Organizēta Jaungada sagaidīšana arī šogad notika abās lielākajās Toronto latviešu pulcēšanās vietās — Latviešu un DV namā. Latviešu namā jautrie jaunā gada gaidītāji aizņēma visas trīs zāles. Galvenajā un augšstāva zālē bija pulcējušies ap 250 apmeklētāju, bet pagraba zālē, kuŗā jauno gadu gaidīja jaunatnes pulciņš Staburags, ap pusnakti priecājās ap 170 jauniešu. Visā namā spēlēja mūzika, balliniekiem līksmi iedejojot 1970. gadā. Deju starplaikos nama dāmu komiteja ar savu pr-ci E Galdiņu deva viesiem iespēju izmēģināt Jaungada laimi izlozē, laimējot augļu grozu vai citu uz vietas baudāmu un realizējamu laimestu. Šampanieša pudeli laimēja ieejas kartes Nr. 45 un 11 īpašnieks. Ieejas kartes Nr 11 īpašnieks nepieteicās. Diezgan respektējamajā ieejas maksā šogad bija ieskaitītas arī vakariņas ar dzērieniem, kuŗus varēja vēl papildināt bufetē. — DV namā gadu maiņā priecājās ap 150 ballinieku, par kuŗu omulību bija rūpējies DV Toronto nodaļas sarīkojumu daļas vadītājs O Zvirgzdgrauds. Gadu mijā viesus apsveica DV Toronto nodaļas pr-dis I. Zamlovskis, pēc tam zāli pāršalca skaļš uzgavilējuma vilnis ar savstarpējiem laimes vēlējumiem, glāzīšu saskandināšanu, rokas spiedieniem un skūpstiem.

■ LNJAK sešu nedēļu nogaļu kursu 4. posms notika 27. un 28. decembrī Saulainē, piedaloties 42 dalībniekiem no Toronto, Hamiltonas, Londonas un Otavas. To vadīja Valda Briede, bet atsevišķo puduŗu nodarbības Sarmīte Butāna, Zile Zichmane - Hadžina, Anda Libere no Toronto un Valdis Vilks no Londonas. Programmā bija etnogrāfija, filmēšana, literātūra, politiskais un citi kursi. Administrātīvo pusi pārzināja Edgars Šmits. Kursu dalībnieki Valdas Briedes vadībā svētbrīdim sapulcējās pie Kritušo kaŗavīru pieminekļa. Saulaines sabiedriskajās telpās pēc dienas nodarbībām jaunieši nodevās deju priekam. Kursu abu pēdējo posmu vietu un laiku rīkotāji paziņos vēlāk.

● DV teātŗa Kanadā dalībnieku saime savu Ziemsvētku eglīti dedzināja 26. decembrī Latviešu namā, pulcējoties 45 apmeklētājiem. Vakaru atjautīgi vadīja Ilga Freija, atskatu par aizvadītā gada veikumiem sniedza teātŗa vadītāja Inta Purva, bet ar deklamācijām sarīkojumu kuplināja Aneta Bencone. Ieradās arī Ziemsvētku vecītis (Hugo Miķelsons) ar dāvanām, kuŗas viņam palīdzēja sadalīt divi rūķīši — Skaidrīte Leja un Rudīte Purva. Azaida laikā Maija Ķuze un Fricis Vilmanis savstarpēji apkaŗojās ar rucavnieku apdziedāšanās dziesmām.

● Katoļu draudzes eglītes vakars 27. decembrī Latviešu namā ar Marijas Lejas sagatavotajiem bērnu priekšnesumiem, dziesmām un deklamācijām pulcināja ap 100 dalībnieku. Ziemsvētku vecītis (J. Budže) apdāvināja ap 40 bērnu. Veltes aploksnes saņēma arī prāv. B. Kokins, tēvs Jānis no Montrealas un Monika Gabrāna, kuŗas mājā Montrealas ciemiņš vienmēr baudījis sirsnīgu uzņemšanu.

● Baptistu draudze pieaugušajiem un bērniem Ziemsvētku eglīti dedzināja 28. decembrī draudzes mājā, kuŗā bija pulcējušies ap 100 dalībnieku. Svētdienas skolas bērnu priekšnesumus bija sagatavojusi Nellija Ābele, kuŗa pārņēmusi skolas vadību no Birutas Eksteinas. Pārsteiguma apmeklējumā bija ieradies māc. Alberts Tarzieris no Teksasas, kuŗš vairākus mēnešus uzturējies arī Brazīlijā, bet pašreiz apceļo kontinenta ziemeļus.

● TLTA ģimnazijas eglītes vakars notika 19. decembrī Latviešu namā, piedaloties skolotājiem, audzēkņiem un agrāko gadu absolventiem, kopskaitā ap 180 dalībniekiem. Vakaru rīkoja abitūrientu klase, un to vadīja Maija Baruša ar palīgiem Ingridu Putniņu un Arni Rozīti. Pēc māc. A. Brieža svētrunas ģimnazijas direktrise A. Slaviešа paziņoja visu klašu sekmīgākos skolēnus. Novērtējot sekmes pēc īpašas punktu sistēmas, kuŗa maksimāli paredz 100 punktu, par sekmīgākajiem izvirzījās: 4. klasē — Maija Baruša (91,5 p.) un Arnis Rozītis (87,8), 3a. klasē — Māra Konce (96,5) un Rasma Caune (92,7), 3b. klasē — Sandra Indzere (96,5) un Zane Ezera (95,8), 2a. klasē — Andris Liepiņš (96,2) un Dace Budrēvica (91,8), 2b. klasē — Sarma Zubāne (99,2) un Anita Kalniņa (96,8), 1a. klasē — Alvis Butkēvics (93,6) un Dzintra Krēsliņa (92,8), 1b. klasē — Vizma Maksiņa (93,6) un Ingrida Jakobsone (92,7), bet sagatavošanas klasē — Ilze Gurska (99,2) un Ligita Šteinmane ar Andu Kuksi (abas 98,5).

● Sv. Andreja draudzē māc. A. Čops salaulājis Stefānu Sobotu ar Birutu Ošiņu, bet kristījis Robertu Paulu Ādleru, Vilhelma un Valdas dēlu, un Ingridu Zuzannu Āboliņu, Ulža un Rīnas meitu. — Austrumu draudzē māc. A. Briedis savukārt kristījis Sandru Belindu Priedīti, Raimonda un Brigitas meitu. — Latviešu baptistu draudzē māc. R. Ekšteins salaulājis Dainas koŗa dziedātājus Zentu Pontušku ar Ernestu Krastiņu.

● Jaunatnes pulciņa Staburags Ziemsvētku balle 22. decembrī DV namā bija pulcinājusi ap 100 jauniešu. Sarīkojumu vadīja pulciņa valdes pr-dis Edgars Šmits.

● Sv. Jāņa draudzes vadošo darbinieku sanāksme notiks 11. janvārī plkst. 6 vakarā baznīcas telpās ar archibīskapa A. Lūša referātu un groziņu vakaru. 15. februārī draudzes dāmu komitejas pēcpusdienā archibīskaps A. Lūsis stāstīs par savu braucienu uz Venecuēlu un turienes latviešu dzīvi.

● Mūsu laikraksta līdzstrādnieks, filmu producents Leo G. Ozols, kā jau ziņots, aizvadītajā vasarā kopā ar Kanadas ģenerālgubernātoru R. Mičeneru un viņa pavadoņu grupu īpašā uzdevumā devās ceļojumā pa Kanadas arktisko apgabalu, par to sniedzot mūsu lasītājiem īpašu rakstu seriju. Atceroties šo kopīgo ceļojumu, ģenerālgubernātors ar dzīvesbiedri Noru piesūtījis Leo G. Ozolam Ziemsvētku sveicienus un novēlējumus jaunajam gadam.

● Latviešu katoļu apvienība 31. janvārī plkst. 5 pēcpusdienā Latviešu namā rīko rakstnieces Birutas Senkēvičas godināšanu sakarā ar viņas 11. novembrī aizvadītajiem šūpļa svētkiem, kuŗus gavilnieces veselības stāvokļa dēļ tai laikā nevarēja atzīmēt. Apvienība aicina šai sarīkojumā piedalīties ne tikai savu draudžu locekļus, bet visas latviešu organizācijas un rakstnieces draugus un cienītājus.

Latvieš...
zvied...

Ar pi...

Latvieši apstrīdēta zviedru filmā

ZVIEDRIJAS LATVIEŠU CENTRĀLĀS PADOMES SĒDE STOKHOLMĀ

Zviedrijas latviešu centrālās padomes kārtējo sapulci 13. decembrī Stokholmā vadīja padomes pr-dis A. Padēls. Sēdē piedalījās arī Latvijas diplomātiskais pārstāvis J. Tepfers un Brīvās pasaules latviešu apvienības valdes loceklis O. Freivalds.

Pārskatu par padomes darbību sniedza valdes pr-dis I. Freimanis, plašāk pakavējoties pie Latvijas atjaunošanas komitejas Eiropas centra pēdējās sesijas Minsterē un komūnistu apvainojumiem pret plkv. K. Lobi. Ir ievadīta sūdzība pret Malmes laikrakstu „Kvelsposten" (nepareiza ir „Londonas Avīzes" informācija, ka zviedru laikraksts jau iemaksājis ZLCP 10.000 kronu un skaidrotas iespējas saukt pie atbildības Vīnes tiesā žīdu izmeklēšanas centrāles vadītāju Simonu Vīzentālu. Zviedrijas riksdags (parlaments) izraudzījis īpašu komisiju minoritāšu jautājumu pētīšanai, kura lūgusi arī ZLCP valdes viedokli. Paredzams, ka Zviedrijas valdība atvēlēs zināmas summas arī minoritāšu kultūrālām vajadzībām.

Finanču daļas vadītājs J. Muchks savukārt sniedza pārskatu par budžeta izpildīšanos. Pirmajos 11 mēnešos ieņemts vairāk nekā izdots par 3300 kronām. Ziedojumu vākšanas akcija padomes politiskajai darbībai devusi 4600 kronu. ZLCP šo summu kopā ar Zviedrijas DV zemes valdi izlietos pirmā kārtā plkv. K. Lobes aizstāvēšanas izdevumu segšanai, bet atlikumu citām politiskām akcijām. LAK EC prezidijs un kultūras padome ZLCP valdei ir parādā 2100 kronu.

M. Krasta ziņoja par jaunatnes nozares darbību. LAK EC darbības ietvaros ar Latviešu nacionālā fonda un citu organizāciju materiālu atbalstu notikuši jaunatnes kursi Minsterē, Vācijā. Līdzīgi kursi paredzēti arī 1970. gadā. R. Kalniņa informēja par papildskolu jautājumiem. Februārī paredzēts Stokholmā sasaukt Zviedrijas latviešu papildskolu skolotāju un darbinieku konferenci, bet maija sākumā Minsteres latviešu ģimnazijā notiks pirmais Eiropas latviešu skolotāju un skolu darbinieku kongress.

D. Teivāne ziņoja par Baltiešu sekretāriāta darbību, kurā iepriekš apspriež visas baltiešu kopīgās politiskās akcijas, bet V. Pētersons iepazīstināja ar LAK EC statūtu grozījumu projektu, kuram padome visumā piekrita, izteicot vienīgi vēlamību prezidija locekļu skaitu samazināt uz 7, lai centra darbā aktīvi piedalītos visi prezidija locekļi.

Arch. J. Legzdiņš ziņoja par kultūras nozares darbību. Februāra sākumā paredzēta LAK EC kultūras padomes sēde Stokholmā, bet maija sākumā Minsterē kultūras darbinieku kongress. Uzsākta kultūras un citu sabiedrisku darbinieku runu un intervīju ieskaņošana skaņu lentēs. Paredzēts Stokholmā rīkot ārpus Zviedrijas dzīvojošo latviešu mākslinieču gleznu izstādi.

BPLA valdes loceklis O. Freivalds sapulci informēja par šīs globālās organizācijas darbību un arī par Latviešu apvienības Austrālijā ierosinājumiem tās aktīvizēšanai. Sapulces vienprātīga vēlēšanās bija, lai BPLA darbība kļūtu aktīvāka un plašāka. ZLCP neatteiksies to atbalstīt arī materiāli.

Pēc ziņojumiem, debatēm un izrietējušo lēmumu pieņemšanas padome apsprieda 1970. gada budžeta projektu, ar kuru iepazīstināja J. Muchks, bet tā pieņemšanu atlika uz nākošo padomes sapulci martā, kad būs zināma 1969. gada darbības financiālā bilance.

Debatēs par turpmāko darbību prāv. O. Sakārnis jautāja valdei, vai tā kaut ko darījusi baltiešiem negātīvās tendences novēršanai zviedru filmā „Leģionāri", kuru pašreiz uzņem. Ar dažu padomes locekļu piedalīšanos šai filmā radies iespaids, ka ZLCP tās scēnariju akceptējusi. Valdes priekšsēdis paskaidroja, ka ZLCP ar šo filmu nav nekāda sakara, un ja tajā piedalās daži padomes locekļi, tad tā ir viņu privāta lieta. Cik viņam zināms, tie piedalījušies nolūkā mēģināt novērst aplamības filmas saturā. Vai tas būs sekmējies, ir cits jautājums. Daudzi, kas bija aicināti filmā piedalīties, atteikušies pēc iepazīšanās ar tās scēnariju. O. Freivalds informēja, ka arī viņam bijusi divu stundu ilga saruna ar filmas režisoru un citiem sagatavotājiem, un no šīs sarunas radies iespaids, ka filma uzņemta politisku apsvērumu dēļ. Latviešu nacionālais fonds šai sakarā pašreiz jau iespiež A. Landsmaņa zviedru valodā sarakstīto 80 lappušu brošūru par aplamībām Enkvista t. s. romānā „Leģionāri", pēc kura gatavota arī filmā.

—s

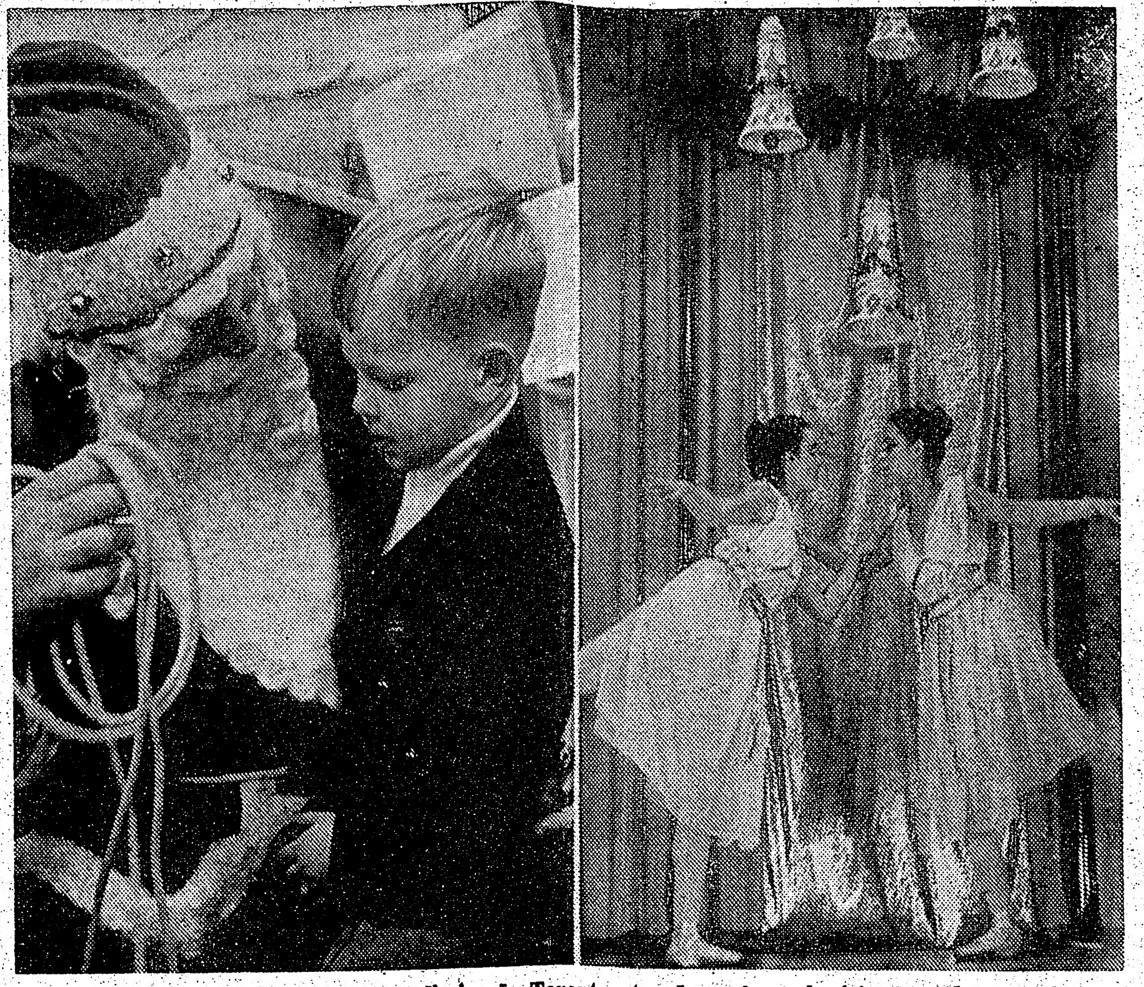

Austrumu ev.-lut. draudzes eglītes sarīkojumā Toronto (uzņēmumā pa kreisi) 3 gadus vecais Jānis Ābele satraukumā tik ļoti koncentrējās uz pantiņa skaitīšanu, ka Ziemsvētku vecītī nepazina savu tēvu — aktieri Edgaru Ābeli... Programmā piedalījās arī E. Ošiņas-Bērziņas klasiskā baleta skolas audzēknes; uzņēmumā Zane Ezera (pa kreisi) ar savu igaunu biedreni dejas laikā.

Foto: J. Līgers

Gadasvētki eglītes mirdzumā

Pie tautiski rotātas Ziemsvētku eglītes DV apvienība Milvokos 13. decembrī Grieķu kluba telpās atskatījās uz 18 darbības gadiem. Sarīkojumu ar svētbrīdi ievadīja māc. A. Kalnājs. Apvienības pr-ks V. Aparjods darbības atskatā ievadījumā aicināja ar klusuma brīdi pieminēt 1969. gadā aizsaulē aizsauktos apvienības biedrus — pirmo vanadžu kopas priekšnieci Augusti Breici, lāčplēsi pltn. J. Druvaskalnu, darbīgo valdes locekli vltn. K. Krūmiņu, E. Lāci, A. Lībieti un K. Rupšenieku.

Īsumā pakavējies pie apvienības darbības, V. Aparjods pasvītroja, ka pārāk maz DV rindās iesaistās t. s. vidējās un jaunās paaudzes latvieši, kas tomēr ir vispārēja parādība trimdas sabiedriskajā darbā un dzīvē. „Daļa vainas ir mūsos, vecako gadagājumu darbiniekos, jo par daudz gribam iet pa iemītajām tekām un savās darba metodēs, sabiedriskajās attieksmēs un aizspriedumos jo bieži stāvam tādi paši kā pirms 25 gadiem Latvijā," atzina runātājs. „Taču daļa vainas arī jaunatnes vadītājos, kuri dažkārt iestājas par dogmu, ka jaunatnei sabiedriskajā darbā jāiaug pašai par sevi, neatkarīgi no vecākās paaudzes un neatkarīgi no esošajām sabiedriskajām organizācijām. Bet — vai 20 svešniecības gados jaunatnei izaugusi kāda organizācija, kura spētu jauniešus patiešām mērķtiecīgi un nemaldīgi vadīt? Liekas, ka visvairāk vaina tomēr meklējama apstāklī, ka lielākā daļa jauniešu nav ieskatījuši atšķirību starp amerikāņu un latviešu jaunatni. Amerikāņu jaunatne jo bieži protestē, arī pret pastāvošo dzīves kārtību. Savu protestu labi pārzināšanas amerikāņu jaunietis pasvītro ar garīem matiem un bārdu, ar mācības iestāžu demolēšanu, nemācīšanos, nestrādāšanu un līdzīgi. Viņi uzsver, ka viss vecais jānoārda, tā vietā nezina un nespēj pateikt, ko celt vietā. Trūkst jebkādas konkrēta mērķa, nav pat ūtopijas, kas citos laikos jauniešus vadījuši uz pozitīvu darbību. Nav noliedzams, ka liela daļa mūsu jauniešu piedalās šajā bezmērķa protestēšanā, nesaskatot, ka mums, latviešiem, ir liels un svēts mērķis — pastāvēt tajās naidīgajās dzirnavās, kuras grib mūs samalt, mūsu tautu iznīcināt."

Uzrunas nobeigumā V. Aparjods norādīja, ka bez aprūpes darba kā vanagu, tā arī vanadžu galvenā rūpe vienmēr bijusi vienā vai otrā veidā sekmēt jaunatnes darbu un mēģināt jaunatni iesaistīt arī biedrības darbā. Tādēļ arī ar tiem jauniešiem, kuri atsaukušies, izveidojušās labas sadarbības attieksmes. Ir jāievēro, ka tikai tad varēsim vēl daudzus gadus svešumā pastāvēt, ja būs darbinieki, kuri prot un grib jaunatni saprast un vadīt.

Apvienību gadasvētkos ASV DV valdes vārdā sveica un par krietno darbu pateicās ASV DV revīzijas komisijas pr-dis E. Peniķis, pasvītrojot, ka apvienības darbs, pateicoties mērķtiecīgi organizētai vadībai, ir kultūrāli sarosījis daudzās pašdarbības vienības, kā vīru kori, vanadžu sekstetu, tautas deju mazās grupas, rosīgām skautu un gaidu vienībām. Arī aprūpes laukā DV apvienība ASV mērogā ziņā ieņem vienu no pirmajām vietām, kas liecina, ka Milvoku tautieši dāvā pilnu uzticību DV darbam.

Par sekmīgu darbību apvienībā un jaunatnes audzināšanā ASV DV valdes piešķirtos godarakstus valdes pārstāvis pasniedza St. Belkovskim, A. Stepai, E. Leimanim, V. Kalnītim un H. Indriksonam, kā arī darbīgajai tautiešu deju trupai Metieniņš. Ilggadējā un nenogurstošā kopas vadītāja Lija Pētersone, kuras aktivitātes rezultātā trupa izaugusi par vienu no lielākajām Amerikas kontinentā, saņēma DV centrālās valdes piešķirto organizācijas zelta nozīmi.

Apvienību Milvoku latviešu organizāciju un draudžu vārdā apsveica Sv. Jāņa draudzes pr-ks J. Grundsbergs.

Priekšnesumos vanadžu sekstets dziedāja trīs J. Norviļa, J. Vītola un A. Kalniņa dziesmas, bet DV vīru koris četras V. Baštika, B. Skultes, A. Purva un A. Kalniņa darbus. Fragmentus no E. Virzas „Straumēniem" teica aktieris E. Leimanis. Jubilejas aktu pabeidza ar kopīgi nodziedātu DV dziesmu. Tautas deju kopas mazie dejotāji veiksmīgi nodejoja trīs tautas dejas, tikpat arī jauniešu grupa, klavierpavadījumu spēlējot I. Slemperei.

Saviesīgajā vakarā par dalībnieku labklājību rūpējās vanadzes.

p. n.

Ar pipi uz jumta

SNIEGS ŅUJORKĀ ■ PRIEKS BĒRNIEM ■ ■ 2000 BAZNĪCĒNU ZIEMSVĒTKU DIEVKALPOJUMOS ■ EGLĪTE PAR 20 DOLARIEM

Cilvēkiem ir diezgan parasta vēlēšanās redzēt sniegotus Ziemsvētkus, kaut sniegam līdz nāk dažādas neērtības un lieks darbs. Ņujorkā šogad šīs vēlēšanās īstenošanās mazliet nokavējās, jo sniegs sāka tikai otras svētku dienas agrā rīta stundā. Astoņām collām sniega tūlīt sekoja lietus, kas baltās ziemas segas biezumu stipri samazināja. Uz ceļiem tomēr radās sniega putra, kura kavēja normālas satiksmes plūsmu. Vakarā atlikušais sniegs sasala, un varēja jau domāt, ka ar šīm mazajām neērtībām ņujorkiešiem šoreiz cieti būs. Tomēr neviens laika pareģis nebija paredzējis, ka nākošajā naktī sakritīs vēl trīs vai četras collas sniega, uz sasalušā pamata radot bīstamu apslēptus „apstākļus". Gājēji jutās kā pīles uz slidena ledus, mašīnas dejoja ledus deju, jo riteņi gan griezās, bet auto uz priekšu netika.

Pāris sniegotu dienu un — visa lielpilsētas dzīve pārvērtās. Pastu Ņujorkā nepiegādāja četras dienas. Mazajos pārtikas veikalos nebija nekādas izvēles, jo produkti bija izpārdoti, bet jaunus nepieveda. Pazemes vilcienu un autobusu satiksmi gan uzturēja, taču ar lielu kavēšanos. Palaikam bija arī pilnīgs satiksmes pārtraukums.

Nevijus gribas salīdzināt ziemas Latvijā un Ņujorkā. Uzsniegot pusmetra biezai sniega kārtai, Latvijā neradās ne mazākais normālas dzīves traucējums. Iejūdzu balinajo vai brūnīti kamanās un pārvarēja visdziļāko sniegu. Nekādas kavēšanās, ne satiksmes aizsprostu, ne grūtību ar savas mājas ietves notīrīšanu. Šai zemē viss ir uz riteņiem, kuri jau pie mazākās sniega kārtas tikai maļas ripķi, bet savu nastu uz priekšu nevelk.

Lielpilsētā ir grūtības ar sniegoto ielu tīrīšanu, jo parasti attīra tikai galvenās satiksmes ielas, bet mazās paliek netīrītas, un jāgaida, kamēr saules stari sniega kārtu izkausēs. Dzīvojot tieši uz lielpilsētas robežas, var novērot, ka mazpilsētas ielās sniega kārtu notīra, bet sniegtīrītāja sadzītais sniega kalns paliek pie pirmās mājas lielpilsētā. Ja ir spēks tam izgrūsties cauri, tad var lietot svaigi notīrītās mazpilsētas ielas, kas pat nelielā sniegā nerada nekādu grūtību, bet ja vien tā ir lielpilsētas ielas pagarinājums.

Sniegs sagādā prieku mazajiem, bet Ņujorkā sniegu visumā redz reti. Ne tikai pikošanās un bradāšana pa sniegu dod mazajiem apmierinājumu, bet arī iespēja nopelnīt kādu lieku dolaru kabatas naudai. Mazie ir centīgi sniega šķūrētāji, tīrot ietves gan kaimiņu ģimenes mājām, gan arī tuvākajiem veikaliem. Izveidojušies gandrīz vai īpaši uzņēmumi, kuros darbs sadalīts, katram norādot, kura māja „apprūpējama". Dažreiz strādā arī pāros.

Nevarētu teikt, ka latvieši ir čakli baznīcā gājēji, taču divas reizes gadā baznīcas tomēr pārpildītas, baznīcēniem aizņemot ne vien visus pa sēdekļus, bet arī stāvietas. Šīs reizes ir Ziemsvētki un Lieldienas. Šogad Ziemsvētku dievkalpojumus trīs Ņujorkas latviešu ev.-lut. draudzes dievkalpojumu vietās apmeklēja kopā ap 2000 baznīcēnu, mazliet vairāk nekā pusē no visiem draudzes locekļiem, neskaitot tos, kuri draudzē nemaz nesastāv.

Ziemsvētki bez eglītes nebūtu īsti svētki, bet lielpilsētā tā nozīmē lieku izdevumu. Pēc avīžu ziņām, Manhatenā par eglīti prasīti 20 dolāri, bet ar dinģēšanos varēts dabūt lētāk. Visiem tomēr nebija jāmaksā tik augsta cena: citi Bronksā ar mazu kaulēšanos varēja dabūt eglīti „līdz griestiem" par 3,50 dolariem.

Ezītis

KĻŪDAS LABOJUMS

Bijušais konkordijas Zelmenis seniors Alfrēds Vītiņš Modenā, Manitobā, lūdz labot kļūdu mūsu laikrakstā 17. decembra ievietotajam rakstam par Zelmeņa 45 gadiem pievienotā uzņēmuma parakstā nepamatoti pierakstot Dr. gradu. Pareizi jālasa: „...un bijušais seniors A. Vītiņš". Šai kļūmē nav vainojams ne raksta autors, ne fotografs, bet tā radusies redakcijas kļūdīšanās dēļ, par ko atvainojamies.

SAVIENOTAJĀS VALSTĪS

ŅUJORKA

● Ņujorkas latviešu ev.-lut. draudzes Bronksas un Longailendas vidusskolu kopīgo Ziemsvētku eglītes sarīkojumu 19. decembrī Jonkeru baznīcas sarīkojumu zālē ievadīja ar pašu jauniešu vadītu garīgu aktu. Svētku dziesmu iestarpinājumos apmeklētāji noklausījās jauniešu lasītus Svētos rakstus, fragmentus no latviešu Ziemsvētku vēstījumiem dažādās zemēs un pašu jauniešu rakstītas lūgšanas. Priekšnesumos ņudžersietes Maira Budža un Andra Putene dziedāja Ziemsvētku dziesmas Lailas Saliņas ģitaras pavadījumā, Aija Spirģe ar Ilzi Krūmiņu un Ilze Lezdkalna ar Ingridu Arsoni deklamēja, Tamāra Choma un Nora Zālīte spēlēja klavieres, vidusskolu meiteņu koris dziedāja svētku dziesmas, bet Longailendas skolas audzēkņi uzvedumā sniedza V. Plūdoņa „Rūķīši un meža vecis". Visus priekšnesumus bija izvēlējušies un sagatavojuši paši jaunieši, saņemot no Ziemsvētku vecīša dāvanas, bet vecākiem — jauki klātu azaida galdu. Sarīkojums aizritēja dziesmās un rotaļās. Kopīgais apmeklētāju skaits bija ap 170.

● Ņujorkas latviešu ev.-lut. draudzē šogad paredzētas trīs jauniešu iesvētīšanas: Pūpolu svētdienā, 22. martā, Betlemes baznīcā Bruklinā, Vasarsvētkos, 17. maijā, Salas baznīcā, bet 1. novembrī Jonkeru baznīcā. Iesvētībām Pūpolu svētdienā mācības sākas 10. janvārī draudzes namā Bruklinā.

● ASV 1969. gada šacha meistarsacīkstēs decembrī piedalījās arī Ņujorkas latvietis Edmars Mednis, kurš 12 dalībnieku konkurencē dalīja 5.—8. vietu ar 6,5—5,5 punktiem. Uzvarēja amerikāņu lielmeistars S. Reševskis ar 8—3 punktiem.

KLĪVLENDA

● Klīvlendas latviešu biedrības koris 19. decembrī DV apvienības mītnē bija rīkojis godinājuma vakaru savam diriģentam Jēkabam Ūdrim sakarā ar 60 mūža gadiem, no kuriem viņš lielāko daļu veltījis mūzikai un dziesmām, bet pēdējos 18 gadus biedrības korim. Gavilniekam ierodoties sarīkojumā, koris viņu sveica ar dziesmu „Kurzemīte, dievzemīte", bet svētbrīdī runāja māc. K. Briedis. Diriģentu šūpļa svētkos sveica koŗa priekšnieks Druvvaldis Ūdris un administrātors J. Hermans, DV apvienības vārdā sekretārs J. Jurjāns, no Klīvlendas latviešu biedrības E. Ieviņš un citi organizāciju pārstāvji un draugi. Jubilārs saņēma daudz novēlējumu, dāvanu un ziedu. Jēkabs Ūdris ir ne tikai veiksmīgs koŗa diriģents, bet arī sabiedrisks darbinieks, pašreiz būdams ASV latviešu koŗu apvienības vicepriekšsēdis un darba kabineta vadītājs. Ar savu kori viņš piedalījies visos līdzšinējos ASV un Kanadas latviešu dziesmu svētkos, kā arī viesojies daudzās latviešu kolonijās.

● Pirmā Ziemsvētku eglīte Klīvlendas latviešu kolonijā iemirdzējās 13. decembrī Apvienotās draudzes namā, kuru kopīgi rīkoja Ventas gaidu un Daugavas skautu vienības. Svētbrīdi vadīja māc. K. Briedis, pēc tā bija gaidu un skautu priekšnesumi un kopīgas vakariņas.

● Apvienotā draudze 14. decembrī bija rīkojusi gadskārtējo adventa koncertu, kuŗā piedalījās soprāns Gunta Plostniece, tenors Andris Ūdris, bass Dr. Visvaldis Ūsis, ērģelnieks Dr. Vilnis Ciemiņš, draudzes koris diriģentes Valijas Melliņas vadībā un instrumentālais ansamblis ar vijolniekiem Inesi Grīnu, Andu Grīnu, Ingu Grīnu, Viktoru Milleru un čellinieku Edvīnu Štelmani. Programmā bija J. Vītola, G. Hendela, P. Kornelija, H. Purcela un citu darbi. Koncerts beidzās ar draudzes koŗa kopīgi ar klausītājiem nodziedātu „Klusa nakts, svēta nakts".

J. E.

Vai vēlēšanu rezultāti sabiedrībai nav paziņojami?

PĀRMAIŅAS LATVIEŠU EV.-LUT. DRAUDŽU APVIENĪBAS PĀRVALDES SASTĀVĀ

Jau pirms krietna laika beigušās un rezultāti noskaidroti Latviešu ev.-lut. draudžu apvienības Amerikā jaunās pārvaldes vēlēšanās. Ja tos lasītājiem paziņojam tikai tagad, tad vienīgā iemesla dēļ, ka ne vēlēšanu komisija, ne pati LELDAA nav atzinusi par vajadzīgu mūsu redakciju informēt. Kādēļ š. informācija aizturēta, to var tikai minēt. Ir vispār zināms fakts, ka Baznīcas pārvaldes, tāpat LELDAAs pārvaldes un tās atsevišķo apgabalu mācītāju un draudžu darbinieku sēdes lielāko tiesu ir slēgtas un dažkārt žurālisti veltīgi centušies iegūt piedalīšanās atļauju. Ja varētu pieņemt un saprast, ka šajās sēdēs pārrunājami jautājumi, kaut noteikti ne vienmēr un visi, kuri uzskatāmi par baznīcas darba iekšēju lietu, tādēļ pārrunu gaita nebūtu publicējama, apmierinoties, ja vispār, ar lēmumu paziņošanu, tad uz notikušu vēlēšanu iznākumu to, šķiet, noteikti nedrīkstētu attiecināt, jo sabiedrībai taču jāzina, kas pārvaldes organos ievēlēti. Ievērojot faktu, ka par minēto slēgto sēžu norisi un lēmumiem atreferējumu presei dod kāds (liekas) izraudzīts sēdes dalībnieks vai LELDAAs pārvaldes loceklis (kas vairs nav uzskatāms par objektīvu informācijas rakstu, jo paziņots tikai vēlamais, tādad — netieši cenzētais!), bet arī šo ziņojumu parasti piesūta tikai Ņujorkā izdotajam laikrakstam „Laiks", tad jāpieņem, ka LELDAAs vadība vai nu nav informēta, ka Toronto iznāk otrs Ziemeļamerikas latviešu laikraksts, vai arī mūsu laikrakstu vienkārši ignorē.

Ar šo jau vairākus gadus pastāvošo situāciju mūsu redakcija samierinājusies, jo cenzētā informācija par sevišķi vērtīgu un nozīmīgu nav uzskatāma, taču attieksmē uz LELDAAs pārvaldes vēlēšanu iznākumu stāvoklis ir citāds: mūsu redakcija ir ieskatos ka arī LELDAAs pārvaldes jaunais sastāvs izziņojams visai latviešu sabiedrībai, tādēļ sniedzam šo informāciju arī mūsu lasītājiem, kaut tā attieksmē uz mūsu laikrakstu jau pierastās ignorances dēļ ir aizturēta. Ignoraces aizdomu pārbaudīšanai ilgu laiku nogaidījām, jo vismaz teorētiski bija iespējams, ka vēlēšanu komisija vai cita amatpersona decembra priekšsvētku noskaņā vai cita iemesla dēļ aizkavējusies vēlēšanu rezultātus mūsu laikrakstam paziņot. Taču tagad esam gaidījuši pietiekami ilgi, tādēļ publicējam šo informāciju pēc citiem avotiem, kaut attieksmē uz vēlēšanām gan būtu vēlams oficiāli izziņots iznākums.

Vēlēšanu rezultāti noskaidrojās jau 6. decembrī LELDAAs vēlēšanu komisijas sēdē Sv. Pāvila draudzes baznīcas telpās Detroitā. Vēlēšanu komisijā darbojās resp. bija izraudzīti R. Kempe, T. Gulbis, V. Līventāls, J. Lazda un F. Lūkins, bet darbības nobeiguma sēdē 6. decembrī Detroitā piedalījās tikai pirmie trīs, tādēļ par balsu skaitītājiem bija aicināti A. Dravnieks, R. Jēkabsons, A. Rēvalds un L. Vīksne. Būdams ceļā uz Kalamazū Sv. Jāņa draudzes 20 gadu darbības svētkiem, Detroitā bija apstājies un sēdes gaitai sekoja arī LELDAAs pārvaldes priekšnieks prāv. A. Veinbergs no Vašingtonas.

Vēlēšanas, kurās piedalījās 82,1% no 207 balss tiesīgajiem, deva vairākus jaunus pārvaldes locekļus, galvenokārt garīdznieku sastāvā, kamēr laicīgo locekļu sektorā pārmaiņas mazas. Uz 4 garīgo locekļu amatiem bija 9 kandidāti, no kuriem ievēlēti prāv. Aleksandrs Veinbergs (127 balsis), māc. Ivars Gaide (86), māc. Vilis Vārsbergs (83) un Dr. Kārlis Bilzēns (81), kamēr pārējie kandidāti saņēma šādu balsu skaitu: māc. Pēteris Nesaule 73, māc. Jānis Mednis 61, prāv. Jānis Turks 57, māc. Valters Līventāls 43 un māc. Fricis Ruperts 31.

Uz 3 pārvaldes laicīgo locekļu amatiem kandidēja 7 draudžu darbinieki, no kuriem ievēlēja līdzšinējo LELDAAs pārvaldes priekšnieka vietnieku Dr. Armīnu Rūsi ar 117 balsīm, līdzšinējo pārvaldes kasieri agr. Eriku Robiņu (116) un līdzšinējo pārvaldes sekretāru Ādolfu Lejiņu (109), pārējiem kandidātiem saņemot šādu balsu skaitu: Toronto Sv. Jāņa draudzes sekretārs Viktors Kalniņš 51, Milvoku draudzes priekšnieks Jānis Vanags 48, Kolumbusas draudzes priekšnieka vietnieks Pēteris Priede 28 un Lansingas draudzes priekšnieks Alvils Ziemelis 16.

Revīzijas komisijā no 6 kandidātiem ievēlēti līdzšinējais komisijas priekšsēdis prof. Dr. Eižens Leimanis ar 145 balsīm, līdzšinējais komisijas loceklis Valdemārs Pētersons (91) un līdzšinējais loceklis Fricis Adamovičs (90), bet pārējie kandidāti saņēma šādu balsu skaitu: Takomas draudzes priekšnieks Pēteris Mazītis 65, Bostonas Trimdas draudzes priekšnieks Dr. Pauls Skulte 55 un Roberts Vītols no Mineapoles-St. Paulas draudzes 46 balsis.

A. Vinčels

DV apvienības Klīvlendā sekretārs Jānis Jurjāns (vidū) apsveic diriģentu Jēkabu Ūdri (pa kreisi) 60. šūpļa svētkos, kuŗam ziedus pasniedza Māra Jurjāna (pa labi).

Foto: P. Blūms

LŪDZU, KLAUSIETIES
Toronto Latviešu misijas radio raidījumu 14. GADA GĀJUMĀ
BRĪDIS AR DIEVU
katru svētdienu, no pl. 9 — 9.30
Niagaras WHLD raidītājs (vilnis 1270),
Informācija: tālr. Toronto 261—4218.

KANADAS BAZNĪCĀS

TORONTO

Archibīskaps A. Lūsis, 5 Valleymede Rd., Toronto 3, Ont., tālr. 767-2310. Sv. Jāņa draudze, tel. 921-3327, 200 Balmoral Avenue Dievkalpojumi notiek regulāri katru svētdienu plkst. 11 dienā draudzes baznīcā. Archibīskapa A. Lūša svētrunu virstemats rudens posmā — „Kristīgās reliģijas svētīgie paradoksi".

Māc. A. Cops, 38 Balaby Cr. Don Mills. Tālr. 449-4087. Sv. Andreja draudze, tel 924-1563, Carlton St. un Jarvis St. krustojumā, Toronto 9.

11. janvārī pl. 11 dienā dievkalpojums un svētdienas skola; pl. 12.15 jauniešu grupa.

18. janvārī pl. 3 pēcpusdienā dievkalpojums un svētdienas skola.

25. janvārī pl. 11 dienā dievkalpojums un svētdienas skola; pl. 12.15 jauniešu grupa.

Māc. A. Briedis, 44 Marilyn Cr., Toronto 16, tel. 751-2739.

Toronto Austrumu ev.-lut. latviešu draudzes dievkalpojumi notiek Sv. Barnaba baznīcā, 361 Danforth Ave.

11. janvārī pl. 2 pēcpusdienā dievkalpojums un svētdienas skola; tūlīt pēc dievkalpojuma stunda pirmsiesvētes jauniešu grupai.

25. janvārī pl. 2 pēcpusdienā dievkalpojums un svētdienas skola; tūlīt pēc dievkalpojuma mācību stunda iesvētāmo klasei.

BRAMPTONA

18. janvārī pl. 1.30 pēcpusdienā dievkalpojums Grace United baznīcā; pirms dievkalpojuma pl. 12.30 dienā stunda jauniešu grupai; māc. A. Briedis.

HAMILTONA

Māc. E. Pavasars Hamiltonas latviešu ev.-lut. Kristus draudze 18 Victoria Ave., S.

MONTREĀLA

Māc. A. Voitkus, 3438 Rosedale Avenue, Montreal 28 P. Q. Tel. HU 9-5224. Montreālas latviešu ev.-lut. Trīsvienības draudze Sv. Jāņa baznīcā, 4345 Marcil Avenue.

11. janvārī pl. 1.30 dienā Zvaigznes dievkalpojums. Ziemassvētku un strēlnieku kauju atceres dievkalpojums.

OTAVA

Māc. Edg. Lange, 864 Pleasant Pk. Rd.; tel. 733-5306, Otavas latv. ev.-lut. Miera draudze Sv. Pētera lut. baznīcā 400 Sparks ielā.

SARĪKOJUMU KALENDĀRS

TORONTO

10. janvārī — pl. 7 vakarā Toronto studentu korporāciju kopas slēgts tējas vakars Royal Canadian Curling Club, 131 Broadview Ave.

10. janvārī — pl. 7 vakarā Latviešu namā augšējā zālē strēlnieku Ziemsvētku kauju atcere ar priekšnesumiem un cienastu.

15. janvārī — pl. 8.30 vakarā Toronto latviešu koncertapvienības sezonas otrs koncerts First Unitarian Chruch auditorijā, 175 St. Clair West.

17. janvārī — pl. 7.30 Latviešu namā Mednieku un makšķernieku kluba „Zaķu balle".

24. janvārī — pl. 7 vakarā vīru kora Viesturs gadskārtējais koncerts un balle Columbus Hall telpās.

25. janvārī — pl. 5 pēcpusdienā Latviešu namā TLTA ģimnazijas Draudzīgā aicinājuma atcere: akts un R. Blaumaņa lugas „No saldenās pudeles" izrāde H. Miķelsona režijā.

14. februārī — DV Toronto nodaļas tradicionālais karnevāls DV namā.

11. aprīlī — pl. 8 vakarā A.L.T. Bostonas ansambļa visizrāde — S. Moma „Svētā liesma", Bickford Park vidusskolas zālē.

Abi klases sešgadīgie skolēni jau skolas gados nespēja viens otru ievērot. Vēlākajā dzīvē abi tikuši tālu: viens kļuvis ģenerālis, otrs bīskaps. Kādreiz viņi atkal nejauši satikās stacijā uz perona. Ļoti apaļīgais bīskaps pieiet pie sevišķi greznā ģenerāļa, kas bija uniformā un pieklājīgi jautā: „Sakiet lūdzu, konduktora kungs, no kura perona aties nākošais vilciens uz Majoriem?" — „No trešā, cienītā kundze," tikpat laipni atbild uzrunātais, „bet jūsu stāvoklī es gan ar vilcienu vairs nebrauktu: gaidāmajam bērnam tas var kaitēt."

Džonesa vērā liekamie ieskati

KANADAS LATVIEŠU VĒSTURES FRAGMENTI (21)

Par Džonu Džonesu jau var stāstīt arī latvieši, kas Kanadā ieceļoja pēc otra pasaules kara un viņu vēl satika savas jaunās dzīves sākuma posmā, piemēram, K. Lejiņš, kas tagad dzīvo Kelovnā.

„Džoness bija mundrs vīrs, neskatoties uz saviem garajiem mūža gadiem," raksta K. Lejiņš. „Par viņu dzirdēja runājam leģendārus stāstus, kā viņš devies trapera gaitās. Savu ģimeni atstājis būdiņā, kurā trūcis grīdas un krēslus atvietojuši celmi. Arī uz Edmontonu ejot, līdz bijusi jāņem šautene, lai atgaiņātos no plēsīgiem zvēriem. Gājuši kopā vairāki, jo Edmontona bijusi vienīgā iepirkšanās vieta — 60 jūdžu attālu."

Ar laiku Džonesa tēvs, kā viņu sauca apkārtnes latvieši, ap Salu ezeru (Isle Lake) sapulcināja kādas 25 latviešu ģimenes, kuras pamazām uzsāka arī sabiedrisku dzīvi. Viņi uzcēla pat savu tautas namu, ap kuru izveidojās neliels centrs, kuru tagad sauc par Pake Aile. Džonesa tēvs kļuva iecienīts plašā apkārtnē, un viņu, kā jau iepriekšējos rakstos teikts, ievēlēja arī par vietējo miertiesnesi. Pirmajā pasaules karā viņš divus gadus nodienēja Kanadas flotē un atgriezās mājās ar smagu ievainojuma brūci kājā, kura viņam sagādāja ciešanas visu tālāko mūžu.

Kā arī jau teikts, Džonesa darbība bija ļoti vispusīga. Visur viņš piedalījās kopā ar citu tautu piederīgajiem — ieceļotājiem, gan skolas celšanā, gan citos darbos un pasākumos, kurus prasīja dzīves nepieciešamība. Šī viņa darbība, ja tā var teikt, bija vairāk „kanadiska", bet par latvisku paraugu varētu minēt latviešu lauksaimnieku grupas iesaistīšanu kanadiešu lauksaimniecības apvienībā The United Farmers of Alberta kā īpašu tās nodaļu. Šajā latviešu lauksaimniecības biedrībā bija ap 30 biedru, kuri par savu priekšnieku vienmēr ievēlēja Džonesu. Biedrība arī piedalījās vietējās lauksaimniecības ražojumu izstādes, latviešiem tajās iegūstot daudz godalgu un uzslavu.

Tai pašā laikā Džoness daudz rakstīja latviešu presei — „Amerikas Vēstnesim" Bostonā un „Tēvijai" Jelgavā, kuru tolaik vadīja vēlākais Latvijas pirmais valsts prezidents Jānis Čakste. Kad nodibinājās neatkarīgā Latvijas valsts, sakustējās arī Kanadas latviešu pulciņš. Ko darīt? Daudzi neizprata situāciju, runāja pat aplami. Un Džoness „Amerikas Vēstneša" 1919. gada 15. aprīļa numurā rakstīja:

„Neesmu fanatiķis, nedz pabalstu 'brāļu propagandu', bet tikai domāju, kā doma vienkāršs latvietis, mēs nedrīkstam lietot pārāk stingras frazes un teicienus." Šis aizrādījums bija domāts J. Līdumniekam, kas savā nacionālismā nepazina ne mazākā kompromisa un bija skarbs. Džoness turpināja: „Ikviens latvietis ir 'Welcome' nākt talkā ar naudu un balss tiesību un aktīvu spēku tik ilgi, kamēr tas turas pie galvenās lietas: 'Latvija priekš latviešiem'. Tas ir mūsējs, lai viņš būtu brāļu draudzes loceklis, luterticīgs, jeb kādas citas reliģiskas sektes piekritējs, jo še nava runa par latviešu reliģiju, bet par pašu tautu (nāciju). Mēs, Amerikas-Kanadas latvieši nevaram neko citu darīt, kā pabalstīt ar saviem spēkiem latviešu nacionālistus, kuri cīnās dēļ Latvijas brīvības un neatkarības, bet mums nav tiesības aprobežot latviešu reliģiju."

Reizē Džoness „stādījās priekšā" Līdumniekam, pastāstot, kas viņš ir. Še atrodami viņa paša rakstīti biografiski dati: „Ceru, ka bargi mani netiesāsiet, ka iedrošinājos pacelt savu balsi 'Latvijas lietā' un arī kādu vārdu pret Jums 'personal' runāt. Vispirms, iekams to daru, Jūs vēlaties zināt, kas tas tāds ir, kas to iedrošinājās darīt? — Ar to pietiek, ka esmu latvietis. Esmu viens no tiem vecajiem, kas ar uguni rokā tos 1890—01 gados meklēja latviešus pa Liel Nujorkas ielām. Esmu dzimis Jelgavā. Tēvs dienestā nodienēja 25 gadus, vēlāk bija Jelgavas cietuma gardevojs. Esmu uzaudzis Jelgavā, kuru atstāju agrā jaunībā, skolas gandrīz nemaz neesmu apmeklējis. Ko tagad protu, to esmu ieguvis caur pašmācību Sav. Valstīs un Kanadā. Ceru, ka bargi mani netiesāsiet, kad atradīsiet šur tur ortografijas kļūdas, nepareizus teicienus u. t. t." Ļoti iespējams, ka Džoness rakstus avīzei sūtīja no militārā dienesta vietas, jo tai laikā viņš kalpoja Kanadas flotē.

Džoness izauga par demokrātu un bija valsirdīgs savos trūkumos, pat smējās par kārtu ar ... pilsonis, kā viņš teicās. Arī vēlāk, gandrīz visu mūsu neobjektīvo svešumā, viņš nekādi nespēja attaisnot Pad. savienības agresiju pret Baltijas valstīm 1940. gadā. Džoness nosodīja krievu okupāciju un Latvijas varmācīgo iekļaušanu Pad. savienībā, uzskatot šos brutālos varas aktus par jaunu krievu laiku atgriešanos dzimtenē, no kuriem pats savā laikā bija bēdzis.

Otrā pasaules kara laikā latviešiem Rietumos bija maz patriotisku izdevumu, un tā Džoness savus rakstus sūtīja uz Argentīnu, kur J. Bite Buenosairesā izdeva žurnālu „Latvija", bet vēlāk, kad latviešu laikraksti sāka iznākt Vācijā, rakstīja arī tiem. Šie Džonesa raksti nav gari, nav arī uzbūvē komplicēti, bet no tiem dveš pretim sirsnīgs un atklāts latvieša tēls, kas nav zudis daudzajos svešniecības gados. Lai še dots piemērs, ko un kā Džoness tolaik rakstīja (Buenosairesas „Latvijas" 1946. gada novembra numurā):

„Nav nekas ievērojams, neesmu arī dzejnieks . . . , bet še es izsaku savas domas par savu tēvu zemi, ko sajūtu tagad, kad jau pāri par 50 gadiem ir aizgājis, kopš esmu šķīries no Latvijas . . . Maz cerību atliek, ka to vēl kādreiz redzēšu . . . Dievs, svētī Latviju.

Latvija, tu mana tēvu zeme,
Kur es dzimis, uzaudzis.
Tu krāšņā dzintara pērle
Baltijas jūras piekrastē.
Tur Jelgavā, Lielupes krastā,
Kur vecā pils vēl redzama,
Tur agrā bērnībā es mitu
Un savu tautu mīlēt mācījos.
Bet bargais liktens projām trieca
Un atstāju es tevi, dārgā tēvija...
Nu Kanadā es savu dzīvi vadu,
Kur mežā patversmi sev radu.
Bet Latvija tur jūras piekrastē,
Man tagad vienmēr prātā esi.
Ikdienas vien par tevi domāju
Un atstāt, aizmirst nespēju..."

Zīmīgi, ka visus savus rakstus Džons Džoness beidz ar Latvijas himnas sākuma vārdiem — Dievs, svētī Latviju! Tā paša Buenosairesas žurnāla „Latvija" 1947. gada februāra numurā atrodams Džonesa raksts „Kas glābs mūsu tautu?", kurā cita vidū lasāms:

„Mēs, aizjūras latvieši, esam izkaisīti pa dažādām zemēm. Mūsu dzīves apstākļi ir labi un demokratiskā iekārta ļauj brīvi iztirzāt mūsu valdības rīcību un atklāti nosodīt tās kļūdas. — Mūsu jaunā paaudze ir pa lielākai daļai pārtautota, ieaugusi vietējā dzīvē un savu tēvu zemi nepiemin, neatceras un nedomā uz to atgriesties. Tie mūsu tautai ir jau pazuduši. Mēs, vecā paaudze, kas esam brīvprātīgi vai politisku iemeslu dēļ pagriezuši muguru savai dzimtai zemei, ilgajos piombūtnes gados arī esam zaudējuši ciešas saites ar savu tautu. Vairums no mums, tā teikt, stāvam kapa malā, un doma par atgriešanos Latvijā ir tikai neizsapņots sapnis. — Tā tad, ne mēs, ne mūsu bērni šeit svešumā nevar iespaidot vai rīkot latviešu tautas nākotni, nedz noteikt nākošās Latvijas iekārtu. Šīs tiesības mēs esam jau zaudējuši. Tās pieder tikai latvju tautai pašai, viņas jaunai paaudzei, kura pēdējos gados ir nesusi un vēl tagad nes vissmagākos upurus savas tautas labā. — Kāda drausmīga un arī cildena aina paveras, kad mēs salīdzinam mūsu starpā esošos resnvēderainos un plikpaurainos kvislingus, kuri nezina, cik līkumos vajadzētu saliekties, lai izdabātu krievu kungiem, ar tiem mūsu patriotiem, kuri skrandās tērpušies un ar tukšu vēderu griež krūtis pretim nezināmai nākotnei un ir gatavi atdot visu, lai tikai izglābtu latviešu tautu! — Mēs, vecie aizjūras latvieši, palīdzam, arī turpmāk palīdzēsim saviem tautas brāļiem, cik un kā kurš to spēj. Mēs negribam nekādu noteikšanu, bet tikai draudzību un saticību savā starpā, kā bēglos tā visā latviešu tautā. Dievs, svētī Latviju. — John Jones, Kanadas Latvis."

Osvalds Akmentiņš

Džons Džoness kādas pastaigas laikā Edmontonā.
Foto: O. Akmentiņa archīvs

Sakari ar dzimteni

(Pārnesums no 2. lpp.)

les varenie ir tikai tāpēc stipri, ka mēs tupam viņu priekšā uz ceļiem. Celsimies!" Lieli, diži, vareni vārdi, kuri noteikti pārdzīvos Pad. savienību un visu, kas ar to sakarā.

No šiem vārdiem mēs varam atvasināt mūsu temata galvenās tezes:

Palīdzēsim mūsu garīgo un fizisko spēku un materiālo iespēju robežās varoņiem otrā pusē, kuri riskē nesalīdzināmi vairāk un nes nesalīdzināmi lielākus upurus nekā mēs šai pusē varam pat tikai iedomāties. Viņi ir pelnījuši, vairāk nekā pelnījuši, lai mēs tos atbalstam, bet tas mums jādara enerģiskāk, gudrāk, organizētāk nekā līdz šim.

Atbalstīsim viņu cīņu ikvienā iespējamā gadījumā, ikvienā starptautiskā forumā, lai kur mēs būtu un lai ko darītu.

Izplatīsim rietumu pasaulē šo cīnītāju teiktos vārdus. Tie arvien būs nozīmīgāki, dziļāki un iespaidīgāki par mūsu rezolūcijām, uzsaukumiem un memorandiem.

Neaizmirsīsim, ka šī lielākā pasaules tiranijas vara ar visiem saviem atribūtiem tuvojas sabrukumam. Palīdzēsim to irdināt vēl tālāk. Bet tai pašā reizē neaizmirsīsim, ka aizšauta meža cūka ir neaprēķināmāka par veselu.

Ja kāds brauc uz Latviju, tad nebūtu aizmirstams neviens no šiem faktiem! Kāpēc gan neprasīt Rīgā, kas noticis ar cietumos, koncentrācijas nometnēs un vājprātīgo iestādēs ieslodzītajiem brīvības cīnītājiem?

Nobeigumā lai citēts Milovans Djilass, kādreizējais Dienvidslavijas tiranna „labā roka", bet tagad visniknākais cīnītājs pret komūnistisko tiranniju. Savā šogad (1969. g. — red.) iznākušajā grāmatā „Die unvollkommene Gesellschaft", kurā viņš noslēdz visus rēķinus tiklab ar internacionālajiem, kā arī tā sauktajiem nacionālajiem komūnistiem, Djilass raksta: „Tiem, kas netic un kas neuzupurējas, nav arī nekā, ko cerēt, un viņi nekā arī nav pelnījuši."

Tiktāl Djilass. Latvija būs reiz brīva! Un brīvajā Latvijā vērtēs vienīgi veiktos darbus!

Lilija Zariņa

Ar cerībām nākotnē

(Pārnesums no 1. lpp.)

demokratisko brīvību ciešākas saskares. Ja komūnisms būtu vilnis, kas nes uz nākotni, kā tiek apgalvots, tad tam nebūtu jābaidās no brīvās pasaules idejām, ļaujot tām brīvi izplatīties komūnisma diktātūras zemēs. Redzams, ka pēc veselas gadsimta puses komūnisms joprojām ir tik vārgs stādiņš, ka tas nevar panest nevienu pat vājākās brīvības vēsmas pieskārienu.

Konstatējot komūnisma idejisko bankrotu, tas kā ideja vairs nav bīstams. Bet komūnisma diktātūras zemēs ir uzkrātas milzīgas militārās varas rezerves, kuras būvētas uz tautas posta un ciešanām. Šis militārais spēks, ieskaitot atomieročus, ir nopietns bieds pasaules mieram un cilvēces normālai attīstībai. Šo apsvērumu dēļ būtu bīstami ideoloģiski bankrotējušo komūnismu uzskatīt par pagātnes briesmām. Komūnisma imperiālisms vēl arvien ir briesmas, pret kurām jācīnās ar neatlaidību un piesardzīgu uzmanību kā valdībām, tā organizēto brīvo pilsoņu grupām un pat atsevišķiem cilvēkiem, pārliecinot mazāk informētos par briesmām, kuras slēpjas komūnistu varas sistēmā.

Trimdas jūdze

(Pārnesums no 1. lpp.)

Un tur labākie no trimdā izaugušo latviešu zemnieku tūkstoša, kuri nav kļuvuši par Longšoriem un Bingiem, jo negrib ienirt internacionālisma pelēcīgumā, bet ielikt savu latvisko akmeni cilvēces tautiskajā celtnē.

Visi viņi — no Jura līdz jaunajam profesoram Rietumu universitātē — ir izglītībā, sabiedriskajā slāņojumā un raksturos tikpat dažādi kā visa tauta, bet mērķos un rīcības veidā vistuvākie gara radinieki. Esmu kādreiz viņus dēvējis par biedriem visekskluzīvākajā trimdas organizācijā — BPLIDDA (Brīvās pasaules latviešu īsteno darba darītāju apvienība), kurā ir visaugstākā iespējamā biedru maksa: bez atlikuma visa dzīve, spēki un līdzekļi tā gaišuma dēļ, kas atnāk sapņos no atstātā dzimtenes krasta.

Ar šiem diviem pretējiem spārniem — ar nesavtīga darba fantastiem un savu mantiņu vairotājiem šī trimda veļas uz priekšu gadu pēc gada, it kā ar jūras bangu smagajām brāzmām.

Aiz tās, kā aiz katras trimdas, paliks pamestu māju pelni, kapi, krusti un bezslavas izklīšana ar dziļu putekļu kārtu pār visu, ko vākuši mantiņu krājēji, bet pāri paliks un vēstures priekšā attaisnosies tie darbi, kuri noderēs par iesākumu un atbalstu jaunai Latvijas brīvības dienai.

Ikviena trimda ir dziļa brūce tautas miesā un pašu bēgļu dvēselēs. Bet šī brūce liek mobilizēt spēkus nelaimes pārspēšanai.

Cik vērojams līdz šim, 25 trimdas gadu jaunrades devums audzis diezgan paradoksālos virzienos. Nozīmīgākais radies tajās nozarēs, kurās esam bijuši konservatīvāki un mazāk skrējuši līdz laika garam. Tā trimdā radusies autoru un grāmatu skaita ziņā varena literatūra, kuru visu nekad nespēs aizpūst bargais laika vējš. Nevaram teikt, ka mūsu trimdas literatūrā trūktu savas modernās daļas, it sevišķi pēdējos 15 gados, bet tā ir palikusi kopsakarā ar latviešu rakstniecības vēsturisko pamatu un tradicijām. Mūsu trimdas literatūra ir svaidījis šā laika garā un citu tautu ierosmes, bet tomēr tā ir augusi pati pēc saviem iekšējiem likumiem.

Turpretim, kā spriež lietpratēji, latviešu glezniecība un daļēji arī mūzikas jaunrade saskaldījusies svešuma un laikmeta ietekmēs tik tālu, ka zudis kopīgais saucējs, atsevišķajiem radītājiem bieži vien nav vairs nekā nacionāli atšķirīga un dažkārt arī nekā individuāli nozīmīga ko teikt. Droši, ka tam ir arī vēl citi iemesli nekā ļaušanās ārējiem iespaidiem vien.

Šī svešniecība sākās kā ļoti izteikta politiska trimda — ar sirdīs rakstītu un atklātībā apliecinātu mērķi cīnīties par tēvzemes atbrīvošanu, ar apņēmību atgriezties, tikko šis mērķis būs piepildīts. Pašaizliedzīgais darba avangards iet vēl tai pašā mērķa virzienā, ar to pašu iekšējo apņēmību. Bet plašām trimdas aprindām kaut kad 50-to gadu vidū ir pakāpeniski iestājies iekšējs lūzums. Politiskie cīnītāji kļuvuši par izceļotājiem, kuri izšķīrušies laist saknes un sajaukties ar svešas zemes putekļiem kā šajā, tā viņā saulē, samierinājušies ar domu, ka to pašu darīs arī viņu pēcnākamie.

Vēl plašākas aprindas nomāc apziņa, ka mūsu svētais vārds „cīnīties" kļuvis par nodrāztu un tukšu skaņu, jo smagais vēstures rats, cilvēku muļķības un glēvuma dēļ šķērsām iegriezts, šai laikā samaļ tautas un principus. To pagriezt taisnības un brīvības virzienā mums vieniem nav bijis pa spēkam. Mums ir bijis bezpalīdzīgi jānoskatās, kā dzimtenē fiziski un garīgi noasiņo mūsu tauta, kura piecdesmitajos gados no aktīvas un dažkārt bruņotas pretestības pārgāja uz pasīvu, no frontālās bezkompromisa cīņas uz tautas dzīvā spēka saudzēšanu.

Kas paliek pāri? Tas pats vārds, kurš bijis svēts iesākumā. Tagad, kad ejam ar katru gadu tālāk smagajā trimdas jūdzē, mums jālūko, lai spējam jēdzienam „cīņa par savu valsti" dot jaunu saturu, lai izbeidzam to daudzināt svētku runās, bet daudzinām to tikai ar saviem darbiem.

Te, varbūt, mums spēj palīdzēt Juris un viņa gara radinieki, nelokāmie fantasti, kuri no jaunekļiem kļuvuši par vīriem vai jau pat par sirmgalvjiem. Un dažs no viņu saimes, nezināms un nedaudzināts, aizsteidzies pāri šīs saules robežām brīvībai pretim, nespēdams nepacietībā sagaidīt tās atnākšanu.

Mums jālūko, lai ikviens vārds, ar kuru izsakām mūsu trimdas gaitu jēgu, kļūtu par daļu no mūsu dzīves un darba, citādi tas paliek tukšs, liekulīgs un saēd mūsu dienas kā kodīga skābe.

RAIBĀ PASAULE

■ ASV 1969. gada pirmajos 9 mēnešos, salīdzinot ar iepriekšējo gadu tai pašā laika sprīdī, kopīgais kriminālo noziegumu skaits pavairojies par 11%. Visvairāk pieaugušas privāto māju aplaupīšanas — par 22%, kamēr banku aplaupīšanas par 4% samazinājušās. Arī laupīšanas ielās vairojušās par 18%. Lieltoronto policija savukārt paredz, ka līdz gada beigām, kad būs reģistrēti visi noziegumi, to kopskaits šai Kanadas pilsētā būs pieaudzis par 14%, lielāks nekā caurmēra noziegumu skaits ASV. Toronto 1969. gadā reģistrētas 12.919 ielaušanās pret 12.103 līdzīgiem noziegumiem gadu iepriekš.

■ Arī Toronto pilsētas ielās arvien vairāk parādās gandrīz līdz kāju pirkstgaliem garie mēteļi, kādos lepni pastaigājas jaunas sievietes minisvārciņos zem tiem, atgādinot krievu sarkanarmiešus. Londonas modes aprindas Anglijā pat paredz šādu mēteļu valkātāju skaita pieaugšanu jo šajā pasaules lielpilsētā pašreiz caurmērā pārdod sešus maksimēteļus pret četriem īsmēteļiem. Tāpat paredz, ka drīzumā arī minisvārciņus nomainīs maksisvārki, pēc kuriem Londonā pieprasījumi pastāvīgi pieaug. Garo mēteļu valkātājas ir pa lielākai daļai sievietes vecumā no 16 — 25 gadiem, bet paredzams, ka tajos drīz staigās arī vecākas dāmas. Atzīmētas arī valkātāju pirmās klizmas, kad garie mēteļi, piemēram, iekeras slīdkāpnēs.

■ Londonā, Anglijā, 23 gadus vecajai Rozemarijai Lecai universitātes klīnikā piedzimuši sešīši — piecas meitenes un viens zēns. Viens bērns gan piedzimis nedzīvs, bet pārējo veselības stāvoklis labs. Laimīgais tēvs Džons, 25 gadus vecs inženieris, pārsteigts raudzījās inkubatorā, kurā bija ievietoti jaundzimušie, un izsaucies: „Tas ir briesmīgi!" Bērnu māte trīs gadus bija lietojusi „pretbērnu tabletes", tad pārtraukusi, un ārsts izteicies, ka pēc šādu „drošības zāļu" kvantuma vajadzējis piedzimt septiņiem bērniem reizē... Ir izredzes, ka atlikušie piecīši visi dzīvos. Šis ir jau otrs gadījums, kad Anglijā piedzimuši seši bērni reizē. Pirmais bija 1968. gada 2. oktobrī Birminghemā, sešīšus dzemdēja kāda 30 gadu veca māte, kura arī nepārtraukti bija lietojusi zāles.

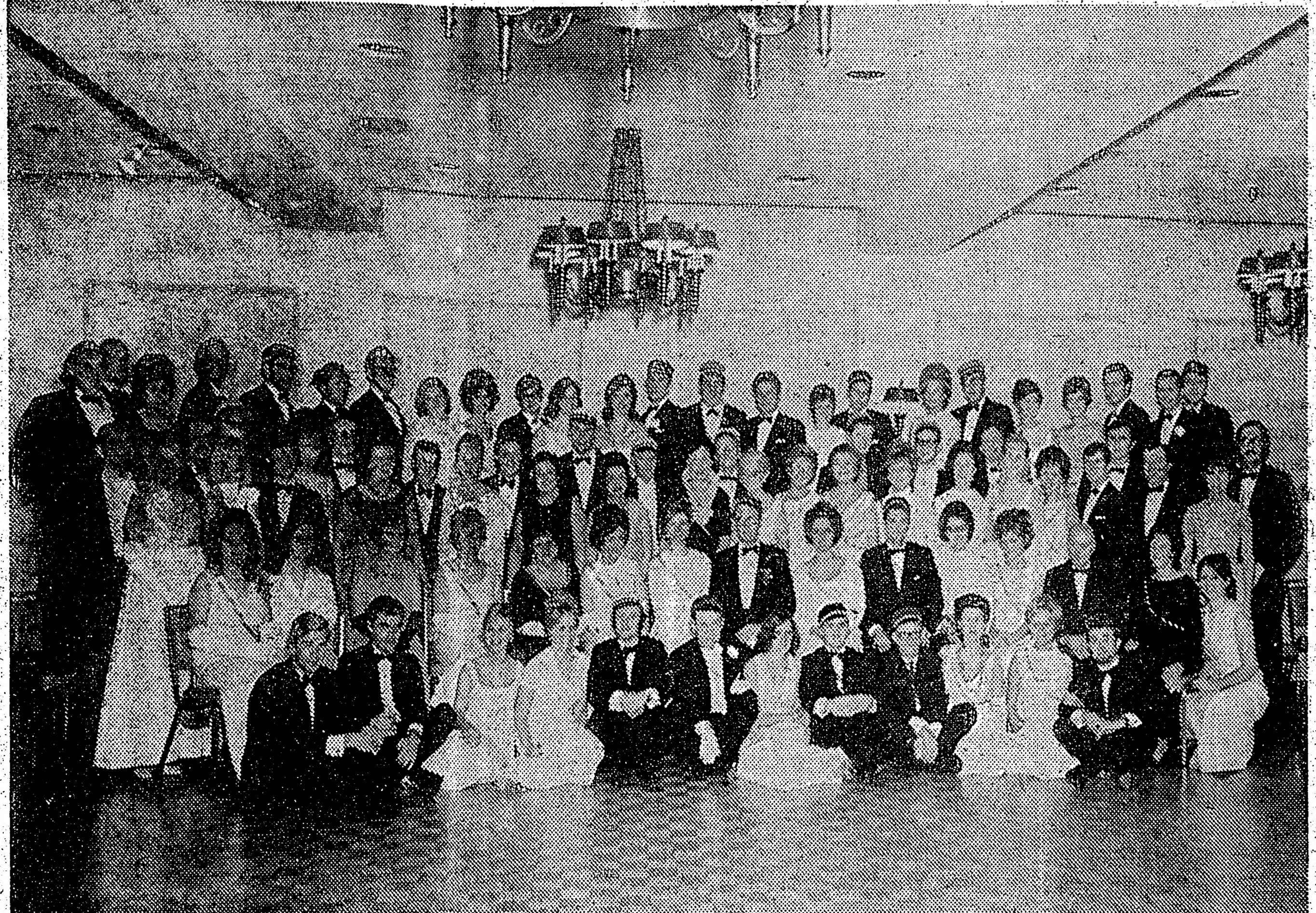

Studenšu korporācijas Imeria Toronto kopa savas organizācijas 45 gadu pastāvēšanas jubileju atzīmēja ar svinīgu dineju un deju, piedaloties arī Imerias goda filistram prof. P. Lejiņam un lūgtiem viesiem. Uzņēmumā jubilejas sarīkojuma dalībnieki: 2: dindā vidū sēž prof. P. Lejiņš, no viņa pa kreisi seniore Ināra Soutar-Bērziņa, pa kreisi — viceseniore Ilze Prikule.
Foto: JAK

Baltic PLASTERIN[G]
Izdaru visus nepieciešā[mos] māju remontus iekšpusē un ārpusē.
Garantēts darbs. Mēr[enas] cenas. Metro licence
Zvanīt katrā laikā To[ronto] 769-8280.
Kanadas DA[UGAVAS VANAGU]
125 Broadview A[ve.]
„Jau[...]
DAUGA[...]
Veicam visādus [...]
LE 5-6619.
Vislabākās ga[...]
tip-t[...]
1727 Bloor St. [...]
Yorkdale Sh[...]
Grāmata, [...]
DAUGAVAS [...]
Cilvē[...]
Sarkanā krust[...]
G R[...]
JAUNAT[...]

Baltic PLASTERING

Izdaru visus nepieciešamos māju remontus iekšpusē un ārpusē.

Garantēts darbs. Mērenas cenas. Metro licence E 761.

Zvanīt katrā laikā Toronto 769-8280.

TRANSPORTA UZŅĒMUMS

BALTIC MOVERS

Tālr. 534-1403, Toronto

Kanadas DAUGAVAS VANAGU nams

125 Broadview Ave., Toronto 250. tel. 465-5225

Piedāvā banketzāli sarīkojumiem, iesvētībām, kristībām, dzimšanas dienu jubilejām par jaunām cenām. Pieprasiet telefoniski 465-5225

„Jautrais Ods"

DAUGAVAS VANAGU KLUBS
JŪS GAIDA CIEMOS

Atvērts no pirmdienas līdz ceturtdienai no plkst. 4 — 12 naktī. Piektdienās un sestdienās atvērts no plkst. 12 dienā.

Uz redzēšanos JAUTRAJĀ ODĀ!

KAKTIŅŠ

Veicam visādus transportus ar modernām mašīnām (mēbeļu, būvmateriālu u. c.). Lūdzam zvanīt katrā laikā.

LE 5-6619. 941 Dovercourt Rd., Toronto.

Vislabākās gaļas preces un delikateses

iegādājaties modernajos eiropiešu stila veikalos

tip-top MEATS *delicatessen*

1727 Bloor St. West (High Park), tālr. 766-4982
Pretī Keele apakšzemes stacijai
Yorkdale Shopping Centre, tālr. 787-1733

Grāmata, ar ko ikvienam latvietim ieteicams iepazīties!

DAUGAVAS VANAGU APGĀDĀ iznākusi

Aleksandra Tomsena

Cilvēcības vārdā

Sarkanā krusta ārsta gūsta gadi Vorkutā.

Autors ir Dānijas sarkanā krusta ārsts, kurš II pasaules kaŗa laika beigās, darbodamies Berlīnē, aizvests uz Pad. savienību, kur bez tiesas vārdzināts Butirku cietumā un vēlāk deportēts. Autors spilgti apraksta padomju birokratiju, komūnisma kodolu, pretrunīgos likumus un soda nometnes. Gūstā strādādams par ārstu, viņš iepazīstas ar latviešu palīgārsti Olīti Priedi, kuŗas nāves sods pārvērsts 10 gadu spaidu darbos. Viņš iemīl Olīti, bet tiek no viņas šķirts. Pēc 10 necilvēcīgu moku gadiem, pārvarot pēdējos šķēršļus, ģimene Dānijā sāk jaunu, brīvu dzīvi.

Kaut grāmata iznākusi 1961. gadā, tās saturs pilnībā apstiprina un papildina nesen no Pad. savienības izbēgušā rakstnieka Kuzņecova liecības brīvajā rietumu presē par apstākļiem sarkanajā imperijā, kas vēl šobaltdien nav mainījušies.

„Cilvēcības vārdā" ar autora atļauju tulkojusi Silvija Ancāne. Glīti iesieta 344. lpp. **Cena $8.50.** Grāmatnīcām atlaide.

GRĀMATAS JAUNATNEI UN BĒRNIEM

ABC — MĒS KRĀSOJAM. Krāsoj. grāmata ... $1.25
Bite Imants, LATVIJAS SĒNES UN OGAS. Krās. grām. 1.50
Brastiņš A., SLIŅĶIS. Pasaka ... 2.40
GAŖĀ PUPA. Bilžu grāmata ... 1.00
Grimmi Brāļi. PASAKAS ... 4.25
Grunde Biminita un Kovaļevska Margarita, MEŽA BĒRNI Pasakas ar daudz illustrācijām ... 4.00
SAULES UN SALA GRĀMATA ... 3.80
KAS TAS TĀDS? KĀ TAM VĀRDS? Bilžu grāmata ... $1.50
Ķezbers Kārlis, USMAS ZĒNU DĒKAS ... 2.80
— RŪĶU PASAULES CEĻOJUMS ... 3.50
Klētnieks V., SENČU RAKSTI ... 3.00
Kradoks H. C., LĀCĪTIS DODAS PASAULĒ. Illustrēta bērnu grāmata ... 2.80
Kronberga Lilija, RUNČA VEZUMS. Dzej. antol. ... 2.20
Krūka Tonija, SILAINES MEŽS RUNĀ. Pasakas ... 2.80
LATVIJAS ŪDEŅI. Krāsojamā grāmata ... 1.50
Loftings Hjū, DOKTORS DŪLITLS UN VIŅA ZVĒRI. Sevišķi interesanta bērnu grām. ar autora zīmējumiem. 4.00
Molnars Francis, PĀVILIELAS ZĒNI. Romāns ... 3.00
Stāraste Barvika M., PINTIĶU CIEMS. Pasakas ar autores illustrācijām ... 2.80
Širmanis Jānis, GELZIS UN MISIŅŠ. Jaunākā bērnu grāmata ar I. Rumpētera illustrācijām ... 3.00
— MANS DRAUGS PŪPOLIŅŠ. Ar S. Šteineres illustrācijām ... 4.00
— BRĪNUMU PASAULE. Pasakas ar Ed. Dzeņa illustrācijām ... 4.00
— TINCIS ... 5.30
— KRIKSIS TRIMDĀ ... 3.70
— KRIKSIS UN TOMIŅŠ AMERIKĀ ... 3.00
Sandbergi I. un L., MATĪSIŅ, KUR CEPUMI? ... 1.50
— MATĪSIŅA DRAUGS ... 1.50
— REZGALĒ BĒRNU SVĒTKI ... 3.00
Klevins J., JĒKABS UN JOAKIMS ... 3.80
Pētersons H., SVEIKI, VĀVERĪT! ... 3.50
Scarry R., KĀ TO SAUC (Latviski un angliski) ... 6.00

Piezīme: Katram sūtījumam pieskaitiet 50 c pasta izdevumiem.

Pieprasiet DV GRĀMATNĪCĀ
491 College St., Toronto 174, Ont.

Apzinieties savas tiesības

The Canada Fair Employment Practices Act (1953) aizliedz diskrimināciju darbā un arodapvienībās rases, ādas krāsas, ticības vai nacionālās izcelsmes dēļ visos rūpniecības uzņēmumos, kas pakļauti federālās valdības jurisdikcijai.

Līdzīgi likumi un noteikumi gandrīz visās darba nozarēs pastāv visās provincēs, Jukonā un Ziemeļrietumu apgabalos. (Ņufaundlendā likums pieņemts, bet vēl nav izziņots.)

Lai saņemtu brošūru, kurā minētas atsevišķo apgabalu jurisdikcijas robežas, kā arī veids, kādā iesniegt sūdzības, ar dažādo biroju adresēm, kuriem iesniegumi iesūtāmi, aizpildiet un iesūtiet pievienoto kuponu zemāk minētajā adresē.

Canada Department of Labour

Hon. Bryce Mackasey, Minister.
J. D. Love, Deputy Minister.

Mail to: Fair Employment Practices Branch,
Canada Department of Labour,
OTTAWA, Ontario.

I'd like to know my rights. Please send me complete details.
in ( ) English ( ) French.

Name (Please print clearly)

Address

City/Town Province

Atstājiet savas krāsainās un melnbaltās filmas attīstīšanai un kopēšanai

DV Grāmatnīcā, 491 College St., Toronto 174, Ont.

J A U N A T V Ē R T S

Gaumīgas dāvanas, mērenas cenas un laipna apkalpošana jūs gaida

CRYSTAL SHOP

1178 Kennedy Road, Scarboro (2 bloki ziemeļos no Lawrence Ave. E., pretim „Bad Boys")
Īpašniece: Waltraut Voelker — tālr. 755-0800
(agrāk Hamburg Centre—Danforth Ave.)
Sakarā ar atklāšanu par katru pirkumu kristalla pelnu trauks $7.50 vērtībā par brīvu.

JAUNĀKĀS GRĀMATAS

Al. Tomsens — Cilvēcības vārdā ... $8.50
I. Grebzde — Tikai meitene, jaunatn. rom. ... $4.50
G. Janovskis — Dziesma mežam, rom. ... $4.80
A. Dziļums — Vēja melderis, rom. ... $5.80
A. Lindgrena — Pasaules labākais Karlsons ... $4.00
Leonīds Slaucītājs 70 ... $2.20
LATVIJAI 1918—68 Brīvās pasaules latv. mežkopju izd. $10.00
A. Eglītis — Pēdējais mohikānis, stāsti ... $7.50
Dr. N. Vīksniņš — Latvijas vēsture jaunā gaismā ... $8.00
Dz. Zeberiņa — Kad es maza biju ... $6.00
P. Aigars — Sarkanais vilciens (4 valodās) ... $2.25
P. Aigars — Zaļie zīmneši, dzej. ... $2.00
Ā. Klīve — Brīvā Latvija, atmiņas ... $10.00
J. Sudrabiņš — Pēdējās dienas Kurzemē, atm. ... $3.80
J. Miesnieks — Klaucēnu kundzes meita, rom. ... $5.80
P. Klāns — Karsta dzelzs, apcer. ... $12.00
K. Pētersons — Pasaule paveras, ceļ. apr. ... $10.00
T. Dangavs — Strandējušo sala, stāsti ... $5.90
Ang. Gailīte — Rītausma ... $4.00
J. Vigmans — Viens no miljoniem ... $4.00
L. Zariņa — Sarkanā migla ... $7.50
I. Grebzde — Sērmūkšļu pagasta ļaudis ... $3.20
V. Toma — Sērdienes spēks, dzejoļi ... $4.00
Ing. Vīksna — Un gājiens neapstājas, dzej. ... $4.20
R. K. Masijs — Nikolajs un Aleksandra ... $9.00
G. Janovskis — Ēnu menuets, rom. ... $4.80
Dr. Kiršteins — Kaliet sirdis akmenī, brāļi ... $5.00
P. Jurevičs — Dzīve un liktenis, refleksijas ... $4.20
Edg. Dunsdorfs — Latvijas vēstures atlants ... $4.50
M. Valters — Atmiņas un sapņi I d. ... $9.50
F. Donass — Politiskos krustceļos ... $4.00
H. Vītols — Atmodinātas atbalsis ... $7.50
Dzintara gredzens, stāsti mīlai ... $6.80
A. Niedra — Varavīksna pār Rīgu, rom. ... $4.80
A. Freināts — Dzimtenes ārēs, stāsti ... $4.50
I. Grebzde — Vai ābele ziedēja?, rom. ... $5.50
J. Aukškāps — Zinātnei un tēvijai ... $4.50
A. Dziļums — Celminieki, rom. ... $5.80

Pasūtināšanai zvaniet Tālr. 921-7121

DV GRĀMATNĪCĀ

491 College Street, Toronto 174, Ont. Canada.

Daļa dalībnieku Baltiešu veterānu korpusa eglītes vakarā: priekšā no kreisās — igauņu pianiste A. Kurga, Kanadas federālā parlamenta loceklis V. Dīkens (W. Deacon), lietuviešu priesteris Statkevičus, Lieltoronto oldermanis T. Odanahjū (O'Donohue) un igauņu dziedone S. Prēma; 2. rindā — St. Drozds, J. Simanavičus, I. Valters, A. Salurands, A. Nommiks, P. Froms, igauņu dziedonis R. Tralla un korpusa priekšnieks S. Jokubaitis; aizmugurē — DV Toronto nodaļas priekšsēdis I. Zamlovskis (daļēji nosegts), M. Randla, Kanadas DV valdes priekšsēdis E. Krūka un K. Akula. Foto: JAK

PIEMINEKĻI

Igauņu uzņēmums

YONGE MEMORIALS LTD.

2019 Yonge St., Toronto 7
(starp Eglinton un Davisville)
487-2147, vakaros 445-8955

Kvalitātes darbs un eiropiešu mets

IGAUŅU OPTIĶIS

J. RATAS

169 Danforth Ave. HO 5-6251

ACU PĀRBAUDE. ACEŅU PAGATAVOŠANA PĒC ĀRSTU RECEPTES. ZEISS STIKLI.

Speciāla atlaide sūtījumiem uz dzimteni.

Klusā mājā

izīrējama istabiņa

sievietei.

Lūdz zvanīt pēc plkst. 5 vakarā

Toronto, 488-4544

Estd 1874

Turner & Porter

APBEDĪŠANAS BIROJS

Roncesvalles Chapel
428 Roncesvalles Ave.
LE 3-7 954
Yorke Chapel
2357 Bloor St. W.
Parkošana abās bēru mājās.

L. LUNSKY

OPTIĶIS

Atvērts no pl. 9.30 — 6 vak.
Ar iepriekšēju pieteikšanos
470 College St., Toronto.
Tālr. WA 1-3924

LATVIJAS KARTES

$22.00

Grāmatā ir visas Latvijas kartes mērogā 1:200.000 — mājas, ceļi, to garumi, meži, ūdeņi, arī spec. Rīgas, Jelgavas, Liepājas un Daugavpils plāni. Pielikumā 14 kartēs redzama visa Igaunija (arī salas, Narvas apgabals, Peipusa ezers) mērogā 1:300.000; grāmatā 346 lpp., iesieta.

Dabūjama
DV GRĀMATNĪCĀ —
491 College St., Toronto 174, Ont.

Piezīme:
Iepriekš samaksātām grāmatām pasta izdevumus sedz grāmatnīca.

Silvestra nakti

SARUNA AR NEZINĀMU DRAUGU

Tu vēlies apgalvot, ka virs zemes nav paradīzes? Varbūt tev taisnība. Varbūt tu jau esi atstājis savu paradīzi, ejot pa kādu ceļu, kas sadalīts vienādos laika posmos ar minūtes un sekundes noteiktību.

Apstājies, ceļiniek, — 1970!

Kur tu šovakar sāksi savu Silvestra nakti? Jautru viesu pulkā savā savrupmājā, kādā pulcēšanās vietā raibā jaužu mudžeklī, pie kāda vientuļa drauga, kas, kādas smagas domas mākts, nevēlas atstāt savu māju un gaida tevi ciemos?

Tu negribi atbildēt? Varbūt tu esi nolēmis šovakar palikt savā mājā?

„Savā mājā?" tu izbrīnā atkārto, un tavā balsī jūtams it kā aizkārums.

Piedod, šis apzīmējums tev nepatīk; es to nezināju, jo tavas īstās mājas taču palika citur, bet tev bija jāsamierinās tāpat kā man.

Tev ir arī kāds pienākums, kaut gan sava galvenā darba nestu, varbūt, esi jau nolicis, jāuzrauga mazbērni, kamēr jaunie, kā tu pats saki, sagaidīs Jauno gadu kaut kur citur. Tu esi kļuvis vectēvs, protams, pret savu gribu. Pie šī vārda tu pamazām esi jau pieradis, varbūt pat esi lepns un sāc nopietnāk skaitīt savas dzīves gadus?

Tavi mazbērni jau apguldīti, savas Ziemsvētku dāvanas rūpīgi izpētījuši un saārdījuši. Neraizējies, atkritumu vedēji tās savāks un aizvedīs kopā ar citām drazām. Tu to negribi saprast, atminoties savu bērnību, kad savas pieticīgās dāvanas rūpīgi saglabāji līdz nākamajiem Ziemsvētkiem? Tev bija par tām prieks visam gadam, tagad viss pagaist vienā dienā. Tev tagad daudz kas vairs nav saprotams.

Tu sēdi savas izmaksātās mājas pagraba kamīna priekšā pie gailējošas uguns, kuŗa tikai kvēlo, bet nesilda, jo elektrība še ir lēta. Atļauj šovakar tev piebiedroties, jo arī mani māc atstātības sajūta un kāds vārdos neizsakāms protests, kaut pats nezinu, kāpēc un par ko.

Tu esi pārsteigts un raugies neticīgu skatienu? Nesaubies, arī es nāku no tavas atstātās paradīzes un sniedzu tev roku. Tu to saņem un netici, ka kāds vēlētos ar tevi šovakar pabūt kopā. Silvestra naktī, kuŗu tu domāji pavadīt viens.

Esi sveicināts, manas un savas paradīzes atstājēj!

Tu attopies un skumji pasmaidi. Tu liec galdā savu labāko pudeli, kuŗai nebiji domājis šovakar pieskarties, un piepildi divas glāzes; tikai divas, tik maz tagad vajadzīgs tavam un manam priekam.

„Dzer," tu saki, „apbedīsim atkal vienu gadu."

— Apbedīsim, — es gausi piekritu.

„Un man ir arī mūzika, latviešu kaŗavīru dziesmu ceturtā skaņu plate, dēls pārnesa, lai paklausītos, kā vectēvs dziedājis pirms gandrīz trīsdesmit gadiem ar šauteni plecā. Daugavas Vanagu izdevums."

— Jā, es to zinu.

Pēc vairākām dziesmām tu iemīnies: „Klausies!"

Es klausos: „Liepās satumst. Lapās apklust vēji, savāds gurdums zemei pāri klāts . . ."

— Tā ir Aleksandra Čaka „Mana paradīze" — es saku.

„Mana un tava atstātā paradīze," tu man piekrīti. „Atceries trīsdesmitos gadus, tūkstoš deviņi simti trīsdesmitos, kad tev nebija vēl jausmas par savas paradīzes atstāšanu, bet tu skūmi, ka liepās aprklust vēji un satumst vakars, viešot vientulību un skumjas."

— Sentimentāli, — es spriežu.

„Bet mēs toreiz tādi vēlējāmies būt, mēs gribējām ciest," tu saki.

Skaņu plate griežas: „Kas lai zin, varbūt ka tā ir labi, ka es klīstu skumjš un vientulīgs — mani draugi tagad ceļa stabi, nakts un klusums, klusums bezgalīgs" . . .

Optimus

PASMAIDĪŠANAI

Tramvaja biļešu kontrolieris aizrāda kādai dāmai: „Jums jāmaksā arī par zēnu, jo viņam noteikti vairāk par 6 gadiem!" — „Ko jūs gan iedrošinieties!" enerģiski protestē dāma. „Es jau neesmu pat vēl piecus gadus precējusies!" — „Cienītā kundze," mierīgi atbild tramvajnieks, „mani neinteresē grēksūdze, bet tikai braukšanas maksa."

☆

Slavenais ārsts Tuvākmīlestība nakts vidū izsaukts pie sirds lēkmes piemeklēta slimnieka. Viņam durvis atver noraudājusies sieviete un šņukstot izdveš: „Nu jūs, daktera kungs, tomēr esat atnācis par vēlu un veltīgi. . ." — „Par vēlu — varbūt, bet veltīgi nekādā gadījumā," līdzjūtīgi atsaka ārsts. „Mans rēķins tādēļ nebūs mazāks."

☆

„Vai tu patiešām esi tik laimīga, kā var spriest pēc tavas starojošās sejas?" draudzene prasa Baibai, kuŗa pirms pāris mēnešiem apprecējusies. — „O jā," Baiba priecīgi izsaucas, „Ojārs ir vienkārši brīnišķīgs vīrs! Viņš labi pelna, mums ir dzīvoklis ar visām ērtībām un iespējamo luksu, arī modernākais sporta auto jau pasūtināts. Tikai reizēs, kad viņš savam kreklam piešuj pogu, man viņam vēl jāievelk diegs adatā. . ."

★

„Daktera kungs, mans vīrs katru nakti miegā nemitīgi runā, pie tam tik skaļi, ka nevaru gulēt. Ko lai es daru?" žēlojas apmeklētāja. — „Kā būtu, cienītā kundze, ja jūs pamēģinātu dienā arī vīru kādreiz pielaist pie vārda?" ieminas ārsts.

★

Kāda jaunkundze, ģērbusies kleitā ar dziļu krūšu izgriezumu, baznīcā pieiet pie svētītā ūdens trauka, lai pārmestu krustu. To redzot, kāda māmuļa viņu pamāca: „Meitiņ, ja vēlies tikai divus pirkstus ūdenī iemērkt, tad taču nevajag tiktāl izģērbties!"

★

Kad slimnieku apmeklēt atkal ierodas ārsts, pacienta sieva pārgurušā balsī lūdz: „Daktera kungs, izrakstiet man lūdzu kādas spēcinājuma zāles! Kopš mans vīrs slims, es nu cauras dienas un naktis pavadu pie viņa gultas, un tagad es vienkārši vairs nevaru, esmu pārāk nomocījusies un pārgurusi. . ." — „Jā, kā tad tā?" ārsts brīnās. „Vai tad tā jaukā slimo kopēja neieradās, kuŗu es jums sūtīju?" — „Kā tad nu ne," atbild cietēja, „viņa ir te. Bet — viņas dēļ jau man vienmēr jāpaliek pie vīra gultas. . ."

FRANK VASS BA

ADVOKĀTS-NOTĀRS

263 College ielā, Toronto.
(pie Spadina Ave.)
TEL. WA 2-6112, 2-6111

TOWN & COUNTRY
REAL ESTATE LTD.
V. PĀLMA PĀRSTĀVIS
377 Glengarry Ave., Toronto 12, tel. 782-7246

NOVĒLU TAUTIEŠIEM RAŽENU
1970. GADU!
V. PALMA

Gadu mija pasaulē

Arī Jaungada dienā pāvests Pauls VI Vatikānā aizlūdza par mieru pasaulē, lai lielās un spēcīgās valstis atjēgtos un nepārdotu ieročus nabadzīgajām tautām, kuŗām trūkst arklu, skolu un slimnīcu. „Kungs Dievs," izsaucās pāvests, „tā ir patiesība — mēs neesam uz pareiza ceļa!" Šis bija dedzīgākais pāvesta aizlūgums par mieru viņa līdzšinējā vairāk nekā 6 gadu valdīšanas laikā. „Mēs esam apgādāti nāves ieročiem, ar kuŗiem iespējam iznīcināt cilvēci vienā acumirklī," piebilda pāvests. Kaut viņš neminēja nevienu valsti vārdā, runa nepārprotami bija adresēta galvenokārt ASV un Pad. savienībai, kuŗas apgādā ar ieročiem kaŗojošās tautas. Pāvests norādīja, ka dažādās ideoloģijas sadalījušas pasauli naidīgās nometnēs, kuŗās dominē revolūcionārs fanātisms, šķiru naids, nacionāls lepnums, komerciāla savtība un pašapmierināts individuālisms, kas ir vienaldzīgs pret citu vājumu.

Arī gadu mijā Eiropā vēl plosījās gripas epidēmija, kuŗa, pēc britu veselības ministrijas ziņām, Anglijā jau prasījusi 700 cilvēku dzīvību. Epidēmija vispirms izraisījās Italijā, kur saslima miljoniem iedzīvotāju, 8 miljoniem vēl slimojot gada beigās. Tālāk epidēmija pārsviedās uz Dienvidslaviju, Vāciju un Franciju. Frankfurtē, Rietumvācijā, pilsētas krēmatorija darbojās arī nedēļas nogalē lielā mirstības pieauguma dēļ.

Rietumberlīnē bija „karsts" vecgada vakars: pieteikti 285 ugunsgrēki, 749 gadījumos izsaukta policija, 52 personas arestētas un 180 pārlieku skaļi Jaungada gaidītāji aizturēti. Līdz gada beigām uz Rietumiem pārbēguši 785 Austrumvācijas iedzīvotāji, to vidū 76 „tautas armijas" piederīgie. Rietumvācijas robežsargi arī gadmijas naktī pārgrieza dzeloņstiepļu žogu un izvāca no „klusuma lauka" kādu 17 gadu vecu Austrumvācijas bēgli, kuŗš, mīnai eksplodējot, bija salimis un asiņoja sniegā. Ievainotais ievietots slimnīcā, kur viņam amputēta labā kāja.

Vietnamā arī Jaungada pamiera laikā notika 52 komūnistu uzbrukumi, kuŗos 1970. gads iezīmējās ar pirmajiem 200 kritušajiem ziemeļos no Mekongas deltas. Gandrīz 10 gadu ilgajās Vietnamas cīņās jau krituši 40.000 amerikāņu. Šī kaŗa pretinieks — demokratu senātors Edvards Kochs izteicies, ka būtu amnestējami tie apmēram 60.000 jauno amerikāņu, kuŗi kopš 1965. gada iebēguši Kanadā, lai izvairītos no kaŗa dienesta. Šo dezertieŗu lielākais skaits apmeties Toronto, Otavā un Montreālā.

Kamēr dažas amerikāņu aprindas neatlaidīgi cenšas attaisnot dezertieŗus, Teksasas multimiljonārs Ross Perots vēlas nosūtīt no Dānijas uz Maskavu 9000 Jaungada dāvanu saiņu Ziemeļvietnamas gūstā esošajiem amerikāņu kaŗavīriem. Taču Maskavā viņa projekts noraidīts bez jebkādiem tuvākiem paskaidrojumiem. Perots mēģināja telefoniski sazināties ar Pad. savienības ministru prezidentu Kosīginu un komūnistu partijas vadītāju Brežņevu, lai savu nodomu tomēr vēl īstenotu, bet viņam paskaidrots, ka abi Kremļa varasvīri nav sasniedzami, jo Jaungadā visas valdības iestādes slēgtas.

Jaungada gaidītājiem Kanadā notikumi pasaulē likās mazsvarīgi, kad pēc pēdējās glāzītes bija jādomā par braukšanu mājup, bet policija pirmajās agrā rīta stundās pilsētās tvarstīja iereibušos autovadītājus, lai pēc jaunajiem noteikumiem, liktu pūst „pūslīti" un noskaidrotu, cik liels alkohola saturs katram asinīs. Montreālā saformējās īpaša brīvprātīgo „palīdzības organizācija", kuŗa iereibušos Jaungada gaidītājus nogādāja mājās. Šo palīdzību izmantoja ap 500 „nedrošo" braucēju. Toronto policija Jaungada naktī apturēja 4289 automašīnas. Pret 468 braucējiem ievadīta apsūdzība, bet 27 autovadītāji pavadīja nakts atlikušās stundas policijas telpās, jo viņiem asinīs bija konstatēts vairāk nekā 0,08% alkohola. Aizvadītajā 1969. gadā Toronto reģistrēti 38.235 satiksmes negadījumi, kuŗos ievainotas 17.284 personas. Satiksmes līdzekļu bojājumu kopvērtība sniedzas pie 20 milj. dol. Par spīti ļoti stingrajai braucēju kontrolei, negadījumu skaits tomēr nav samazinājies, bet pat pieaudzis. Statistika liecina, ka visvairāk satiksmes klizmu bijis autovadītājiem līdz 25 gadu vecumam. Negadījumu skaita pieaugšanu izskaidro ar to, ka dēli tagad ved mājās savus „priecīgos" tēvus, kuŗi agrāk brauca paši.

Jaunais gads dažādajās valstīs, kā jau vienmēr, sagaidīts atšķirīgi, brīžiem pat visai savādā veidā. Kamēr miljoniem amerikāņu Jaungada naktī televīzijā noskatījās futbola sacīkšu pārraidījumus, Italijas galvaspilsētas Romas iedzīvotāji, sekojot vecai tradicijai, svaidījās ar keramikas izstrādājumiem; rezultātā medicinisko palīdzību sniedzot ap 100 ievainotajiem. Japānā tempļi zvanīja 108 reizes, lai zvanu skaņas padzītu tikpat lielu ļaunu garu skaitu. Dienvidslavijā kalnos kāpējs Pauls Pecolds uzrāpās 13.766 pēdu augstumā Lieltetona virsotnē, kuŗu bija veltīgi centies sasniegt jau četrus gadus no vietas. Anglijas galvaspilsētā daudzi karstasinīgi Jaungada gaidītāji metās ledusaukstajā ūdenī pie strūklakas Trafalgāra laukumā, bet tūkstošiem jūdžu attālajā Riodežaneiro, Brazīlijā, ļaudis pulcējās Kopakabānas plūdmalē, lai sveiktu „jūras dievieti". Ņujorkā virs Centrālparka pacēlās sarkanbalti svītroti baloni, kuŗiem uzgavilēja ap 3000 Jaungada gaidītāju, bet Taimskvērā 24 gradu aukstumā simttūkstoši pastaigājās pa slidenajām ietvēm, noraugoties gadmijas ugunīs.

SĪKĀS ZIŅAS

● Austrijas galvaspilsētā Vīnē ar deviņiem gadiem cietumā sodīts 55 gadu vecais Francs Novaks, kas pārzināja dzelzceļa transportus, kuŗos 1944. gadā uz Aušvicas koncentrācijas nometni nacisti pārveda ap 400.000 Ungārijas žīdu.

● Izraēlas parlaments ar 90 pret 10 balsīm apstiprinājis ministru prezidentes Goldas Meires 24 locekļu lielo koalicijas kabinetu, līdz šim lielāko valsts pastāvēšanas laikā. Galvenos ministru portfeļus patur valdības galvas Meiras vadītā strādnieku partija, kuŗa izveidojusi koaliciju ar labā spārna, kreiso, liberāļu un divām arabu partijām.

● Pad. savienības augstākā padome Kremlī sākusi apspriest jauno valsts budžetu. Tas sola pilsoņiem 4 rubļu algas pielikumu mēnesī un iespēju pirkt radio un televīzijas aparātus, kurpes, automašīnas un citas preces „vairāk nekā jebkad agrāk." Pēc oficiālajām ziņām, caurmēra mēnešalga Pad. savienībā pašreiz ir 128 rubļi.

● Angļu partizānu kaŗa eksperts Roberts Tomsons, ASV prezidenta Niksona personīgais novērotājs, pēc četru nedēļu pavadīšanas Vietnamā teicis, ka Saigonā pašreiz uzturēšanās ir drošāka nekā Vašingtonā. „Dienvidvietnamas galvaspilsētā vairs nav nekāda problēma," atzina Tomsons.

● Vašingtona paziņojusi, ka ASV četrās pavalstīs likvidēs „Nike-Hercules" tipa raķešu bazes pretgaisa aizsardzībai, ar to ietaupot 22 milj. dolaru gadā. Trīs no šīm novietnēm atrodas Niagaras-Bafalo apgabalā, Ņujorkas pavalstī.

● Republikāņu senātors Goldvoters pēc 11 dienu uzturēšanās Vietnamā mudinājis ASV prezidentu Niksonu atsākt gaisa uzbrukumus Ziemeļvietnamai, norādot, ka citādi kaŗu nekad nevarēs izbeigt. Haipongas osta un dzelzceļlīnijas savukārt iznīcināmas, lai izbeigtu komūnistiem ieroču un kaŗa materiālu piegādi no Ķīnas. „Bez ziemeļu bombardēšanas es neredzu cita ceļa, kā mēs šajā kaŗā varētu uzvarēt," izteicās Golvoters.

● Pasaules veselības organizācija (WHO) Ženēvā ziņojusi, ka Eiropā nav vairs valsts, kuŗā neplosītos Āzijas gripa. Francijā slimība pieņēmusi epidēmisku raksturu vairākās provincēs, it sevišķi Parīzes apkārtnē un pašā galvaspilsētā. Rietumvācijā gripa vairāk skārusi dienvidu apgabalus. Anglijā slimība strauji izplatījusies kopš 12. decembŗa, it sevišķi Londonā un Dienvidanglijā. Daudz saslimšanas gadījumu reģistrēti arī Šveicē, Spānijā, Dienvidslavijā, Austrijā, Holandē, Dānijā, Ungārijā, Čechoslovakijā un citur.

● Ēģiptes prezidents Nasers apmeklējuma laikā Sudānas galvaspilsētā Kartumā 1. janvārī ap 60.000 sudāniešiem „adresētā" runā apgalvoja, ka arabiem izveidota miljonu liela armija cīņai līdz galīgai uzvarai pret Izraēlu. Runājot par Izraēlas okupētajiem apgabaliem, viņš paziņoja: „Mēs prasām atpakaļ Jeruzālemi, Jordānas kreiso krastu un Golana augstieni Sīrijā!" Nasers apmeklēja Sudānu pirmo reizi pēc pērnā gada maijā, kad tur valdību pārņēma ģenerālmajors Gafars el Nimeiri. Ēģiptes prezidents ieradās Kartumā, lai apvienotu Ēģipti, Lībiju un Sudānu pret Izraēlu un pasvītroja, ka ASV izstrādājušas „aizdomīgus plānus, lai sašķeltu arabus". Uzsvēris, ka viņš tagad izveidojis divreiz lielākus militāros spēkus, nekā tie bija pirms 1967. gada Is-kaŗa ar Izraēlu, Nasers drošināja: „ Pad. savienība noraidījusi prasību aizliegt piegādāt ieročus arabu valstīm, tādēļ mēs dabūsim visu, kas mums vajadzīgs!"

Bonna ceļā uz Austrumvācijas atzīšanu

Šagada pēdējās divas nedēļas bija visai rosīgas Austrumberlīnes un Bonnas attieksmēs. Jau 18. decembrī Austrumvācijas emisāri nogādāja Rietumvācijas prezidentam Heinemanam sava vadoņa Ulbrichta vēstuli. Vēlāk kļuva zināms, ka tajā izteikts aicinājums sarunām par īpašu līgumu abu Vāciju starpā, izmainoties ar sūtņiem un oficiāli atzīstot Rietumberlīni par atsevišķu politisku vienību, kuŗa nekādā gadījumā nav uzskatāma par Rietumvācijas sastāvdaļu.

Šīs prasības ir tikpat vecas, cik vecs ir sadalītās Berlīnes jautājums. Tās ir prasības, kuŗas Bonna līdz šim vienmēr noraidījusi. Ja Ulbrichts tās atkal „uzsildījis", tad tas liecina tikai par viņa atkārtotajām pūlēm beidzot panākt no jaunās Rietumvācijas sociālistu valdības šo prasību ievērošanu abpusējā līgumā. Ar tā uzmetumu Bonna jau iepazīstināta. Valdības preses referents Ālers tās apzīmējis par „Austrumvācijas režīma jaunajām maksimālajām prasībām".

Nav zināms, cik lielas cerības Ulbrichtam devis Rietumvācijas kanclers Brants, kuŗš tikai izteicies, ka 14. janvārī atbildēs Ulbrichta piedāvājumam savā ziņojumā bundetāgā. Taču arī tas ir Ulbrichta panākums, ka Brants par šo jautājumu vispār vēlas runāt, tāpat Rietumvācijas prezidenta Heinemana atbilde Ulbrichtam, kuŗa steigšus nogādāta Austrumvācijas komūnistu vadītājam jau 20. decembrī. Tajā teikts, ka Brants un viņa valdība līguma projektu nopietni pētīs, iekām izteiks savus konkrētos priekšlikumus attieksmē uz to, ka „mūsu kopīgās intereses ir saglabāt vācu tautas vienību". Bonnas oficiālie pārstāvji izteikušies, ka Austrumvācijas pilnīga diplomātiska atzīšana par suverēnu valsti nav iespējama, bet Ulbrichta ierosinājums var noderēt par „bazi turpmākām sarunām".

„Līguma pirmuzmetums nav maksimālās prasības, kā apgalvojuši daži Rietumvācijas politiķi," uzsvēris Austrumvācijas komūnistu laikraksts „Neues Deutschland" ievadrakstā un paskaidro: „Tās ir prasības pēc normālām, miermīlīgām un vienlīdzīgām attieksmēm."

Ka kanclers Brants tagad oficiāli atmetis Bonnas līdzšinējo politiku par dalītās Vācijas apvienošanu vienā valstī, liecina kāda intervija amerikāņu žurnālam, kuŗā Branta politiku iztirzājis valdības preses referents Ālers. Viņš runājis tikai par Bonnas vēlēšanos atrast ceļu, kā saglabāt vācu tautas vienību, par spīti politiskajām pretišķībām abās sadalītās Vācijas daļās. Esot jāpanāk tautas vienība „labākā formā, nekā tas ir pašreiz." Neitrālās politiskās aprindas Bonnā pēc šī Ālera paskaidrojuma uzskata, ka Brants oficiāli atteicies no Rietumvācijas pirmā kanclera Ādenauera politiskās fikcijas, ka Rietumvācija varētu absorbēt Austrumvāciju, apvienojoties ar šo komūnistisko valsti rietumnieciski orientētā nekomūnistiskā valstī.

Gandrīz reizē ar Ulbrichta akciju Polija steidzās iesniegt Rietumvācijas ārlietu ministrijai diplomātisku notu, paskaidrojot, ka Varšava ir gatava uzsākt sarunas par saspīlēto attieksmju „normālizēšanu". Tā kā Polijai ar Rietumvāciju vēl nav izveidotas diplomātiskās attieksmes, šo notu Bonnas valdībai nodeva Polijas tirdznieciskās misijas vadītājs Rietumvācijā Piatkovskis.

Notas saturs nav tuvāk atklāts, bet to saista ar Polijas ministru prezidenta Cīrankīvica 22. decembŗa runu Varšavas parlamentā, kuŗā viņš nepārprotami norādījis, ka attieksmju „normālizēšanas" sākumam jābūt Oderas-Neisas līnijas oficiālai atzīšanai par Polijas rietumu robežu. Cīrankīvics to izteicis gandrīz jau ultimātīvā veidā: „Rietumvācijai jāapzinās, ka šī robeža ir galīga, neapstrīdama un neaizkaŗama, ka nav un nevar būt cita pamata attieksmju normālizēšanai starp abām valstīm!" Šīs Cīrankīvica runas laikā parlamenta diplomātu ložā sēdēja arī Austrumvācijas sūtnis Rosmeisls kopā ar citiem komūnistisko valstu diplomātiem, noklausoties arī parlamenta debates.

Kaut Polijas rietumu robežas jautājums galīgi nokārtojams vispārējā konferencē par miera līgumu ar Vāciju, Varšava, kuŗas pagaidu pārvaldīšanā ar otra pasaules kaŗa sabiedroto lēmumu 1945. gada apspriedē Potsdamā nodota agrākās Vācijas territorijas daļa, kuŗa līdzinās vienai trešdaļai no visas pirmskaŗa Polijas platības, steidzina Rietumvācijas valdību atzīt tās rietumu robežu par tagad. Ar to Bonna būtu galīgi atteikusies no Polijai pievienotajiem Vācijas apgabaliem jau pirms miera līguma parakstīšanas, nostādot pārējās valstis notikušā fakta priekšā. Dabīgi, ka Varšavas komūnistiskie sabiedrotie Polijas robežas par galīgām atzinuši jau tagad. Jāatceras, ka Oderas-Neisas līnijas atzīšana bija jautājums, kuŗu par nediskutējamu visu laiku atzina līdzšinējās Rietumvācijas valdības. Jaunā Branta sociālistu valdība, liekas, tomēr gatava nostāju mainīt arī šai jautājumā. Rietumvācijas ārlietu ministrijas referents izteicies, ka sarunu laiku, vietu un līmeni ar Poliju noteiks apspriedēs starp abu valstu tirdzniecības misijām.

Ulbrichta ierosinājums atzīt Austrumvācijas suverēnitāti nav guvis pilnīgu piekrišanu arī Rietumvācijas sociālistu valdībā.
„TO ES VIŅIEM NEKAD NEPIEDOŠU!"
Ed. Keiša karikatūra

Jūlija Gugāns
dzimusi 1887. gada 1. jūlijā,
mirusi 1969. gada 21. decembrī Toronto.
Sv. Jāņa ev.-lut. latviešu draudzes Toronto
PALĪDZĪBAS FONDS

Vācijā mūžībā aizgājusi 1969. gada 13. decembrī
mūsu mīļā
Lilija Stepplere
dzim. Jaunsudrabiņa
Reiz likās, tās ir līgas,
Kas sirdī kvēlo tā, —
Nu zinu īsto vārdu:
Tā baltā mūžība.
J. Jaunsudrabiņš
Viņu neaizmirstamā piemiņā paturēs
bērnības dienu draudzene
O. Fricsone ar piederīgiem

Hess pēc 28 gadiem tiekas ar ģimeni

Kādreizējā nacionālsociālistu vadītāja Adolfa Hitlera vietnieka Rudolfa Hesa sieva Ilze un viņa vienīgais dēls Volfs 24. decembrī ieradās Berlīnē apmeklēt savu vīru un tēvu, kuŗš atrodas mūža ieslodzījumā kopš 1941. gada. Viņi nebija redzējušies 28 gadus. Pusstundu ilgais Ziemsvētku vakara apmeklējums notika angļu militārajā slimnīcā Šarlotenburgā, Rietumberlīnē, kuŗā pašreiz 75 gadus vecais Hess pārcelts no Spandavas cietuma ieslodzījumā iegūtās kuņģa čūlas dziedināšanai.

Rudolfs Hess, kuŗš nacionālsociālistiskajā Vācijā bija Hitlera vietnieks līdz savam slepenajam lidojumam 1941. gadā maijā uz Angliju piedāvāt mieru, sarunu vietā nokļūstot apcietinājumā, visu laiku spītīgi iebildis pret viņa turēšanu pazemojošā ieslodzījumā". Protestējot pret to, viņš līdz šim bija arī atteicies tikties ar savu ģimeni. Jūtot, ka ilgi vairs nedzīvos, viņš tagad vēlējās savu ģimeni redzēt. Slimnīcā Hesu rūpīgi ārstē, darot iespējamo viņa dzīves laika pagarināšanai. Ārsti arī cer, ka izdosies viņu izdziedināt, lai pēc tam atkal ievietotu cietumā.

Hesa dzīvesbiedre un tagad 31 gadu vecais dēls izlidoja uz Berlīni no Rietumvācijas. Ilze Hesa vada mazu viesnīcu Bavārijas kalnu ciematā Hindelangā, bet Rolfs Hess ir būvinženieris Hamburgā. No lidlauka abi devās tieši uz britu militāro slimnīcu, kurp viņus pavadīja policistu eskorts, jo krievi bija pieprasījuši žurnālistiem neļaut ar abiem viesiem runāt. Arī atceļā uz lidlauku preses pārstāvjiem neizdevās iegūt interviju.

Rudolfu Hesu no sarkano ķieģeļu Spandavas cietuma ēkas pārvietoja uz slimnīcu novembra beigās. Viņš plašajā Špandavas cietumā ir vienīgais iemītnieks, kopš ir še izcieš mūža ieslodzījumu, kuŗu tam piesprieda starptautiskais militārais tribunāls 1946. gadā Nirnbergā, sevišķi asi uzstājoties padomju prokuroram Rudenko, deklarējot, ka Hess palīdzējis sagatavot Vācijas agresiju. Par to viņu arī notiesāja, attaisnot tomēr apvainojumā par kaŗa noziegumiem. Pretējā gadījumā arī Hess būtu pakārts. Piebilstams, ka minētais ir tas pats ģenerālis Rudenko, kas pārzināja poļu virsnieku apšaušanu Katiņā...

Rudolfs Hess pats savā iniciatīvā 1941. gada 10. maijā neapbruņotā Me-110 tipa lidmašīnā devās uz Skotiju, kur nolēca ar izplētni, lai mēģinātu izbeigt kaŗu starp Angliju un Vāciju. Hess dzimis Aleksandrijā, Ēģiptē, kā vācu tirgotāja dēls un runā labi angliski. Pēc nolēkšanas Skotijā angļi ar viņu sarunās neielaidās, neticot tā nopietnībai, tādēļ ieslodzīja un pēc kaŗa nodeva Nirnbergas starptautiskajai kaŗa noziedznieku tiesai, kuŗa to notiesāja par agresīva kaŗa gatavošanu. Hess pēdējo reizi bija redzējis savu sievu, kad 1941. gadā iekāpa lidmašīnā Augsburgas lidlaukā, Bavārijā, lai dotos savā slepenajā misijā uz Angliju.

Rudolfs Hess, būdams vienīgais ieslodzītais 600 vietu lielajā Špandavas cietumā, ir dārgākais cietumnieks pasaulē. Viņa uzturēšana izmaksā 216.000 dol. gadā, kuŗus jāsedz otra pasaules kaŗa sabiedrotajiem Anglijai, Francijai, ASV un Pad. savienībai, kā arī Rietumberlīnes pilsētas pārvaldei. 23 gadu laikā, kuŗus Hess aizvadījis Špandavas cietumā, saņemti neskaitāmi lūgumi viņu apžēlot. Daudzus no tiem iesniedzis viņa dēls, bet to darījušas arī citu valstu organizācijas. Lielo uzturēšanas izdevumu ietaupīšanai Anglija, ASV un Francija arī jau vairākkārt apsvērusi Hesa apžēlošanu un atbrīvošanu, bet pret to allaž krasi nostājusies Pad. savienība. Pastāv ieskats, ka Maskavas nepiekāpība galvenokārt izskaidrojama ar vēlēšanos nezaudēt iespēju militāras parādes gājienam pa Rietumberlīni, sarkanarmijas vienībai dodoties uz Špandavas cietumu regulārajā nedēļu ilgajā sardzē, kuŗā mainās Berlīnes četras okupācijas varas.